

Azərbaycan və Çin bir-birinin suverenliyini və ərazi bütövlüyünü qətiyyətlə dəstəkləyir

Prezident İlham Əliyev Pekində Çinin CGTN telekanalına müsahibə verib

Çinin nümunəsi, modernləşməsi və apardığı islahatlar bir çox ölkələri ilhamlandırır. Bu, ölkələrin həmin təcrübədən necə istifadə etməsindən, müxtəlif ölkə liderlərinin digər ölkələrin müsbət təcrübələrindən necə öyrənməsindən asılıdır. Sizə deyə bilərəm ki, Çinin keçirdiyi tərəqqi yolu bizim üçün ilham mənbəyi olmuşdur. Mənə gəldikdə, səlahiyyətlərimə başlayanda mənim əsas məqsədim ölkədə siyasi və sosial sabitliyi qorumaq idi. O vaxt ölkə çox yoxsul idi. Əlbəttə ki, bizə müdaxilələr olunurdu, yürütdüyümüz siyasətə təsir göstərmək cəhdləri edilirdi, müxtəlif Qərb dairələri tərəfindən daxili işlərimizə müdaxilələr olunurdu. Belə bir vəziyyətdə siyasi sabitliyi və təhlükəsizliyi qorumaq birincil məqsədi idi. Çünki mən aydın dərk edirdim ki, bunsuz biz inkişaf edə bilmərik. Belə də oldu.

Sonra biz güclü iqtisadiyyat qurmağa başladığımız. Bu gün Azərbaycanın xarici borcu ÜDM-in 7 faizindən azdır. Bizim mübadilə olunan valyuta ehtiyatlarımız xarici borcumuzdan 14 dəfə çoxdur. İşsizlik, yoxsulluq səviyyəsini 5 faizə endirdik, iqtisadiyyatımızı şaxələndirdik. Siz qeyd etdiyiniz kimi, "yaşıl gündəlik" bizim üçün əsas prioritetlərdəndir. Beləliklə, Çin burada çox mühüm rol oynayır. Çünki Azərbaycanda quraşdırılmış günəş panelləri Çində istehsal olunub.

Bu vaxtdakı Çin şirkətləri investitorlarla, Azərbaycanın "yaşıl enerji"sinə sarmayə yığan şirkətlərlə podratçı qismində çalışırdılar. Hələ ki, bizim imzaladığımız və icra fazasında olan müqavilələr bizə 2030-cu ilə qədər 6500 meqavat bərpaolunan

enerji verəcək. Sadəcə müqayisə üçün deyim ki, Azərbaycanın ümumi quraşdırılmış gücü 8 min meqavat təşkil edir. Beləliklə, beş ildən sonra biz demək olar ki, elektrik enerjisinin bugünkü tutumunu iki dəfə artırmış olacağıq - 6 min meqavat günəş və külək elektrik enerjisinin əldə olunacağı, 500 meqavat hidroelektrik stansiyalarından gələcək. Bu, bizim üçün həllədi olacaq. Çünki biz elektrik enerjisini istehsal etmək üçün əsasən təbii qazdan istifadə etməyi dayandıracağıq. Biz elektrik enerjisini bərpaolunan enerji resurslarından əldə edəcəyik və təbii qazı beynəlxalq bazarlara ixrac edəcəyik və əlbəttə ki, çoxlu mənfəət əldə edəcəyik. Eyni zamanda biz daxili ehtiyaclarımız üçün enerjiyə qənaət edəcəyik.

→ 2

Azərbaycanla Özbəkistan arasında müttəfiqlik möhkəmləndiriləcək

Aprelin 26-da Özbəkistan Respublikasının Prezidenti Şavkat Mirziyoyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə zəng edib.

Dövlət başçıları Azərbaycanla Özbəkistan arasında dostluq, strateji tərəfdaşlıq və müttəfiqlik münasibətlərinin gələcəkdə daha da möhkəmləndirilməsi ilə bağlı məsələləri müzakirə ediblər.

Telefon danışıqları zamanı ötən ilin avqustunda Azərbaycan Prezidentinin Özbəkistana

dövlət səfərinin yekunlarına əsasən əldə edilmiş razılıqların praktiki reallaşdırılması ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb.

"İqtisadi kooperasiya ili" çərçivəsində həyata keçiriləcək səmərəli iş məmnunluqla qeyd olunub.

İlin əvvəlindən əmtəə dövriyyəsinin 20 faiz artdığı, maşınqayırma, tekstil, elektrotexnika, enerji, aqrar, turizm və bir çox digər sahələrdə icra olunan layihələrin aktiv fazada olduğu, birgə zəngin mədəni-humanitar mübadilə proqramının həyata keçirildiyi bildirilib.

Bu il yüksək səviyyə nəzərdə tutulan sammitlərlə, həmçinin hökumətlərarası komissiyaların növbəti iclasına, regionların və rektorların forumuna, mədəniyyət tədbirlərinə hərtərəfli hazırlığın vacibliyi vurğulanıb.

Azərbaycan və Özbəkistan prezidentləri həmçinin regional gündəliklə bağlı məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparıb, qarşılıqlı gələcək fəaliyyət tədbirləri və Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində əməkdaşlığı müzakirə ediblər.

Prezidentin Mətbuat xidməti

Prezident İlham Əliyevin qətiyyətli tələbi

Aprelin 25-də ATƏT-in Baş katibi Feridun Sinirlioglu qəbul edən Prezident İlham Əliyev də keçmiş Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin həllində tam iflasa uğramış ATƏT-in Minsk qrupunun və onunla əlaqədar olan bütün təsisatların ləğv edilməsinin vaxtının artıq çoxdan çatdığını, Ermənistan tərəfindən də bu xüsusda addımların atılmalı olduğunu bir daha qeyd etdi. Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın öz ərazi bütövlüyünü və suverenliyini hərbi və siyasi yollarla tam təmin etdiyini, bununla da ölkəmiz tərəfindən Helsinki Yekun Aktının, beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinin Cənub

bi Qafqazda təsbit edilməsinin təmin olunduğunu diqqətə çatdırıb.

→ 6

Avropa İttifaqı Azərbaycanla münasibətləri daha da inkişaf etdirməkdə maraqlıdır

Böli, nəhayət ki, Aİ Azərbaycanın dünya nizamındakı rolunu, global proseslərə təsir imkanlarını görür. Sözsüz ki, Aİ Azərbaycanın regiondakı aparıcı rolunu, enerji təhlükəsizliyini verdiyi töhfələri çoxdan bilir. Bu qurumun rəsmiləri həyata keçirilən enerji əməkdaşlığının ittiqaf üzvləri üçün nə demək olduğunu hamıdan yaxşı anlayırlar. Kaya Kallast qəbul edərək Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi, Azərbaycan artıq Avropanın 10 ölkəsini, o cümlədən Avropa İttifaqının 8 üzvünü qazla təchiz edir. Azərbaycan qaz təchizatının coğrafi əhatəsinə görə Avropa məkanını qazla təmin edən ilk ölkələrdən biridir.

→ 6

Milli mətbuatımızın 150 illiyi ölkəmizdə geniş qeyd olunacaq

1998-ci ildə senzura ləğv edən Ulu Öndər Heydər Əliyev hər zaman mətbuatın cəmiyyətə təsir gücünü diqqətə alıb, mətbuat və söz azadlığı, kütləvi informasiya vasitələrinin maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi istiqamətində ardıcıl tədbirlər həyata keçirmişdir. Jurnalist əməyini hər zaman yüksək qiymətləndirən Ümummilli Lider 2000-ci ildə mətbuatımızın tarixi ilə bağlı "Azərbaycanda milli mətbuatın yaradılmasının 125 illiyi haqqında" ilk fərman imzalamışdır. Azərbaycan jurnalistləri də döv-

lət başçısının bu qətiyyətinə, qayğısına laqeyd qalmamış, onu 2002-ci ildə "Jurnalistlərin dostu" seçmişlər.

Son 20 ildə isə media azadlığı, jurnalist sərbəstliyi geniş şəkildə təmin olunmuşdur. Bu təminatın müəllifi Prezident İlham Əliyevdir. Azərbaycanca bu gün jurnalistlərin azad informasiya toplamaq, onu sərbəst şəkildə yaymaq, cəmiyyətdə baş verən hadisələr haqqında sərbəst fikir mübadiləsi aparmaq üçün hər cür şərait mövcuddur.

→ 7

Tarix ən böyük ibrət dərsideir

Fransa bundan nəticə çıxarmır

Beləliklə, bir daha aydın oldu ki, Fransa hər birində qaranlıq müstəmləkə keçmiş olan ərazilərdən ol çəkmək, tö-rətdiyi repressiya, zorakılıq və istismar siyasətinə görə üzr istəmək, yerli sakinlərə azadlıq vermək niyyətində deyil. Əksinə, rəsmi Paris qarət etmək, tala-maq üçün növbəti planlar qurmaqdadır. Sülhlə işi olmayan Fransa hökuməti Cənubi Qafqazda da dincliyin hökm sür-məsini, sabitliyin bərqərar olmasını qə-bul edə bilmir. Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinin imzalanması

rəsmi Parisin maraqları dairesində deyil. Ermənistanla Azərbaycan arasında gərginliyi artırmaq, yeni münaqişə yaratmaq niyyətini müxtəlif vasitələrlə nümayiş etdirir. Vətən müharibəsindən sonra Fransanın rəsmi dairələrinin, parlament üzvlərinin ölkəmizə qarşı sərbəst bəyanatları suverenliyini və ərazi bütövlüyünü bərpa edən Azərbaycana qarşı qərarlı mövqedən xəbər verir.

Fransa hökuməti bir tərəfdən də Ermənistanla silah-sursat verərək müharibəyə təhrik edir.

→ 10

Azərbaycan və Çin bir-birinin suverenliyini və ərazi bütövlüyünü qətiyyətlə dəstəkləyir

Prezident İlham Əliyev Pekində Çinin CGTN telekanalına müsahibə verib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Pekində Çinin CGTN (China Global Television Network) telekanalına müsahibə verib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlət başçısının müsahibəsi aprelin 25-də həmin televiziya kanalında yayımlanıb.

Müsahibəni təqdim edirik.

Müxbir Lyu SİN: Zəti-əliləri Prezident Əliyev, "Danışır liderlər" verilişinə xoş gəlmisiniz.

Prezident İlham ƏLİYEV: Sağ olun.

- Sizi verilişinizdə yenidən görmək böyük şərəfdir. Altı ildən sonra Çinə ilk dəfədir ki, dövlət səfərinə gəlmisiniz. Son dəfə Siz səfərinizin və ikitərəfli münasibətlərinizin əlaqədar olduğunu qeyd etdiniz. Beləliklə, indiki səfərinizi və ikitərəfli əlaqələri bir sözlə ifadə etsəydiniz, nə deyərdiniz?

- Elə indi də deyərdim ki, əlaqələr əladır. Bəli, haqlıyıq. Altı ildən sonra yenidən səfər edirəm. Lakin bununla belə mənim bu vaxta qədər bir sıra tədbirlərdə Sədr Si ilə görüşmək imkanım olub. Sonuncu dəfə biz iyul ayında Strateji Tərəfdaşlıq Haqqında Bəyannaməni qəbul etdiyimiz bir beynəlxalq tədbir çərçivəsində görüşdük. Bir sözlə, həmin görüş əməkdaşlığımızın olduqca mühüm tarixinə çevrildi, çünki münasibətlərimiz daha yüksək səviyyəyə qalxdı. Sonuncu görüşümüzdən bir ildən az vaxtın keçməsinə baxmayaraq, bu gün biz Sədr Si ilə hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulması haqqında Birgə Bəyannaməni imzaladıq. Beləliklə, münasibətlərimizi daha yüksək səviyyəyə qaldırdıq. Bununla yanaşı, bir çox sahəni əhatə edən 20-dən artıq sənəd imzalandı. Bir sözlə, mən deyərdim ki, münasibətlər əladır. Səfər də həmçinin. Nəticələrdən çox razıyam. İlk olaraq, Sədr Si tərəfindən Çinə dövlət səfərinə dəvət edilməkdən çox şərəfləndim. Buradakı mühit, qonaqpərvərlik, dostluq, eləcə də müzakirələrimizin mahiyyəti həqiqətən çox həvəsləndirici. Biz münasibətlərimizi daha yüksək səviyyəyə qaldırdıq.

- Əla. Yeri gəlmişkən, bu münasibətlə Sizi təbrik edirik.

- Sağ olun.

- Bununla belə bu dəfə fərqli nə isə hiss etdinizmi? Şəxsən Siz nə hiss təəssürat başlandı?

- Bu gün Çin rəhbərliyi ilə görüşlərim zamanı qeyd etdim ki, hər dəfə Çinə gələndə inkişaf görürəm. Bir çox yeni infrastruktur layihələrini, binaları və gözəl səhəri görürəm. Dostlarını sosial və iqtisadi inkişafda qeyri-adi nailiyyətlərlə, o cümlədən Çinin beynəlxalq ələmdəki fəaliyyəti ilə təbrik etdim. Hər zaman buraya gəlmək olduqca xoşdur. Burada dözülərəlməmişəm. Çinə ilk səfərim hələ 2005-ci ildə olub. Bir sözlə, ötən 20 il ərzində ölkənin sürətli inkişafını və inanılmaz dəyişikliklərin şahidi olmuşam. Gördüklərim, iqtisadi inkişafınla bağlı oxuduqlarım və mənə verilən məlumatlar göstərir ki, ölkənin həqiqətən düzgün yoldadır. Bu münasibətə sizə təbrik edirik.

- Sağ olun. Bu yaxınlarda beynəlxalq forumda iştirakınız zamanı Siz bildirdiniz ki, "Bizim üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edən Çin kimi böyük ölkə ilə əməkdaşlığın strateji tərəfdaşlıq formatı Çin ilə Azərbaycan arasında ikitərəfli münasibətlərdə çox mühüm mərhələdir". Bir həddə ki, hazırda Siz bu münasibətləri hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə qaldırdınız, Sizə əlavə sual verirəm. Həmin addım konkret olaraq ikitərəfli

əlaqələr üçün nə məna kəsb edir və Azərbaycan xalqı üçün hansı mahiyyətə malikdir?

- Əvvəlcə eger siz Hərtərəfli Strateji Tərəfdaşlıq Əlaqələrinin Qurulması Haqqında Birgə Bəyannamənin mətninə nəzər yetirərsiniz, ikitərəfli əlaqələrin geniş gündəliyini görə bilərsiniz. Ölkələrimiz milli maraqlara aid məsələlərdə həmrəylik və dostluq nümayiş etdirir. Biz bir-birimizin suverenliyini və ərazi bütövlüyünü qətiyyətlə dəstəkləyirik. Biz "Vahid Çin" siyasətini qətiyyətlə dəstəkləyirik. Tayvanda qeyri-qanuni seçkiləri iticmaiyyət qarşısında açıq şəkildə pisləyən ilk ölkələr sırasındadır. Bəyannamənin digər hissəsi ticarət, daşınmalar, xalqlararası əlaqələr, humanitar tərəfdaşlıq kimi çox sayda məsələləri əhatə edir və əlbəttə ki, bu addım birgə təşəbbüsümüzdür. Beləliklə, həmin sənədin mahiyyəti çox əhəmiyyətlidir. Buna görə həmin ölkə ilə bəyannaməni imzalanması Azərbaycan üçün həqiqətən mühüm nailiyyətdir. Sizə deyirəm ki, Azərbaycan öz bölgəsində bir çox ölkə ilə və həmçinin bəzi Avropa ölkələri ilə strateji tərəfdaşlıq haqqında bəyannamə imzalayıb, lakin Çin ilə bəyannamənin daxilində əhəmiyyətli yerdə olmuş, sonra rəsmi ziyafət zamanı sənədin xüsusi vacibliyi bir daha gözə qarşılandı.

- Siz və Sədr Si arasında çox dərin münasibətlər var. Siz çoxsaylı müxtəlif tədbirlərdə bir-birinizlə görüşmüşünüz. Adətən söhbətiniz necə alınır? Onu dövlət başçısı kimi necə dəyərləndirərdiniz?

- Bizim çox mehriban münasibətlərimiz var. Görüşlərin birində o, mənə Çinin yaxın dostu adlandırılıb. Bunu mən bir növ mükafat kimi qəbul edirəm. Onunla görüşməyə, çox səmimi və açıq qaydada söhbət aparmağa hər zaman məmnunam. Biz danışıqlar zamanı çox vaxt bir yerdə olmuşuq, sonra rəsmi ziyafət zamanı söhbət etmişik. Bir sözlə, regional sabitlik, təhlükəsizlik və beynəlxalq münasibətlərin bir çox sahəsinə əhatə etmişik. Müxtəlif məsələlər ətrafında öz aramızda fikir mübadiləsi apardığımız zaman

mənim üçün onun mövqeyini bilirmək hər zaman vacibdir, çünki o, çox təcrübəli dövlət xadimidir. Ona böyük hörmətim var. O, çox dərin biliklərə malik olan, Çinin milli maraqlarına və bütövlükdə global məsələlərə gəldikdə, çox qətiyyətli mövqeyi ilə seçilən insandır. Bildiyiniz kimi, Azərbaycan Sədr Sinin inkişaf, təhlükəsizlik və sivilizasiya ilə bağlı bir neçə təşəbbüsünü qoşulub. Biz onun mövqeyinə şərik. "Bir kəmə, bir yol" təşəbbüsünü açıq şəkildə dəstəkləmiş və sonradan qoşulmuş ilk ölkələrdən biri də bizik və öz ölkəmizdə xeyli infrastruktur layihələrini həyata keçirmişik. Həqiqətən, onunla görüşmək hər zaman xoşdur. O, dünyanın ən güclü ölkələrindən birinin rəhbəridir, lakin eyni zamanda çox təvəzükər, çox mehriban insandır. O, elə bir mühit yaradır ki, siz onunla söhbət edəndə sanki köhnə dostunuzla danışırsınız.

- Bunu eşitmək çox xoşdur. Bu gün xəbərlərə baxdım və Böyük Xalq Sarayında Sizinlə görüşü barədə söylədiyiniz fikirləri dinlədim. İki ölkə arasında diplomatik münasibətlərin qurulmasına olan iradənin onun tərəfindən qeyd edilməsi mənə böyük təəssürat başlandı. Həmçinin Çin ilə dost və dəyərdir ki, uzaqgörən münasibətlərin qurulmasında çox əhəmiyyətli rol oynamış mərhum atanız haqqında danışmaq istərdim. O vaxt Çinin iqtisadi inkişaf baxımından keçəcəyi yol uzun idi. Soruşmaq istərdim: ikitərəfli əlaqələrdə bu qədər dəyişikliklər və onların bu cür səviyyəsinə gətirilməsi nəzərdə tutuldu mu?

- Tam haqlıyıq. O, iki ölkə arasında münasibətlərin möhkəm təməli üzərində qurulmasında mühüm rol oynamışdır. O, Prezident olanda ilk səfərlərindən birini Çinə etdi. Zənnimcə, bir ildən sonra Çini ziyarət etdi.

- 1990-cı illərin əvvəlində. - Bəli, zənnimcə, 1994-cü il idi. O gündən bu münasibətlər quruldu. Onun irsi bizim hamımız üçün əzizdir. Biz onun yolunu davam etdiririk,

o cümlədən xarici siyasət prioritetlərində. Bu prioritetlər sırasında Çin xüsusi yer tutur. Əlbəttə ki, ötən 20 ildə dünya dəyişib, Azərbaycan dəyişib. Lakin prioritetlər dəyişməyib. Odur düşünürəm ki, eger atam səmadan baxaraq bizim harada olduğumuzu görə bilsəydi, o, Azərbaycana və Çin-Azərbaycan münasibətlərinə görə qürur duymuş olardı.

- Siz atanızın başladığı islahatlardan danışdınız. Siz də geniş islahatlar həyata keçirməyə başladınız. Resursların ixtiracı ilə məşğul olan ölkənin müasir və "yaşıl sənaye"lərin qurulmasına keçidi barədə məlumat verə bilərsinizmi? Bu istiqamətdə biz nə söyləyə bilərsiniz? Çin bu prosesdə hansı rol oynamışdır?

- Çinin nümunəsi, modernləşməsi və aparıldığı islahatlar bir çox ölkələri ilhamlandırdı. Bu, ölkələrin həmin təcrübədən necə istifadə etməsindəndir, müxtəlif ölkə liderlərinin digər ölkələrə köməklərini təqdim etməsindəndir. Siz də deyirəm ki, Çinin keçdiyi tərəqqi yolu bizim üçün ilham mənbəyi olmuşdur. Mənə gəldikdə səlahiyyətə başladığımız zaman əsas məqsədim ölkədə siyasi və sosial sabitliyi qorumaq idi. O vaxt ölkə yoxsul idi. Əlbəttə ki, bizə müdaxilələr olunurdu, yürütdüyümüz siyasət təsir göstərmək çəhdləri edirdi, müxtəlif Qərbi dairələri tərəfindən daxili işlərimizə müdaxilələr olunurdu. Beləliklə, Çin burada çox əhəmiyyətli rol oynadı. Çünki mən aydın dərək edirdim ki, bunsuz biz inkişaf edə bilmərik. Belə də oldu.

Sonra biz güclü iqtisadiyyat qurmağa başladığımız. Bu gün Azərbaycanın xarici borcu ÜDM-in 7 faizindəndir. Bizim mübadilə olunan valyuta ehtiyatlarımız xarici borcumuzdan 14 dəfə çoxdur. İşsizlik, yoxsulluq səviyyəsini 5 faizə endirdik, iqtisadiyyatımızı saxələndirdik. Siz qeyd etdiyiniz kimi, "yaşıl gündəlik" bizim üçün əsas prioritetlərdəndir. Beləliklə, Çin burada çox mühüm rol oynayır. Çünki Azərbaycanda quraşdırılmış günəş panelləri Çində istehsal olunub.

- Mən bu barədə eşitmişəm. Siz bu barədə danışdırdınız. Mən çox şadam ki, "yaşıl enerji" potensialı olan yeni bir sahədir. Mən bu haqda Sizin bir az daha təfərrüatlı məlumat eşitmək istərdim, məsələn, "yaşıl enerji" əməkdaşlığı baxımından iki ölkənin daha böyük potensialından necə bəhrələnmə bələdəliyini düşünürsünüz? Bu, Azərbaycan xalqına yaxşılığa doğru hansı nəzərəçarpan dəyişiklikləri gətirəcək?

- Bu vaxtdakı Çin şirkətləri investoqlarla, Azərbaycanın "yaşıl enerji"sinə sərmayə yatan şirkətlərlə podratçı qismində çalışırdılar. Hələ ki, bizim imzaladığımız və icra fəzasında olan müqavilələr bizə 2030-cu ilə qədər 6500 meqavət bərpəolunan enerji verəcək. Sadəcə müqayisə üçün deyim ki, Azərbaycanın ümumi quraşdırılmış gücü 8 min meqavət təşkil edir. Beləliklə, bir ildən sonra biz demək olar ki, elektrik enerjisinin bugünkü tutumunu iki dəfə artırmaq olacağıq - 6 min meqavət günəş və külək elektrik enerjisindəndir. 500 meqavət hidroelektrik stansiyalarından gələcək. Bu, bizim üçün həllədiçisi olacaq. Çünki biz elektrik enerjisini istehsal etmək üçün əsasən təbii qazdan istifadə etməyi dayandıracağıq. Biz elektrik enerjisini bərpəolunan enerji resurslarından əldə edəcəyik və təbii qazı beynəlxalq bazarlara ixrac edəcəyik və əlbəttə ki, çoxlu mənfəət əldə edəcəyik. Eyni zamanda biz daxili ehtiyaclarımız üçün enerjiyə qənaət edəcəyik. Biz artıq küçələrdə hərəkət edən elektrikli işləyən 160 avtobus almışıq. Bu, hamını sevindirir. Biz əlavə 200 avtobus alınması üçün podrat müqaviləsi bağlamışıq. Mən vacibi isə odur ki, ümidvaram, biz bu il Azərbaycanda ildə 500 avtobus istehsalatına başlayacağıq. Odur ki, bizim planımız Bakının ictimai nəqliyyat sistemini, sonra isə Azərbaycanın bütün digər şəhərlərini tamamilə "yaşıl nəqliyyat"la çevirməkdir. Beləliklə, bizim bərpəolunan enerji resursları ilə bağlı ikitərəfli əlaqələr istiqamətində işləmək üçün haqqı-

tən də nadir fürsət var. Çünki bu məsələ bizim stratejiyəmizə və sizin gündəliyinizə uyğundur.

- Bu gün hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq haqqında sənədin imzalanması bələ təşəbbüsə əlavə siyasi təkan verəcəkdir.

- Elədir ki, var.

- Bilirsiniz, cənab Prezident, biz danışıraq və mən sanki susamışam, yanımda çay var.

- Bilirəm nəyi nəzərdə tutursunuz.

- Bayaqdan ona baxıram. Sizin şərafınız.

- Sizin şərafınız.

- Həqiqətən də, ləzzədir. İlk dəfədir ki, Azərbaycan çayının dadına baxıram.

- Doğrudan?

- Bəli. Stokan çox gözəldir. Bunun nə olduğunu bilmək istəyirəm.

- Bəli, bu, milli stokandır. Bilirsiniz, onun forması, zənnimcə, arvad bənzəyir. Beləliklə, stokanın forması, əslində, çayın isti qalması üçün nəzərdə tutulub, çünki adətən biz çayın çox qaynar içirik.

- Çox qaynar, anladım.

- Beləliklə, çay soyumur. Stokanın bu forması aşağı hissəni qaynar saxlayır.

- Anladım. Əlbəttə ki, bu forma dada əlavə rəng qatır.

- Lakin mən Çində çayın o qədər də qaynar verilmədiyini görmüşəm. Bu, elədir?

- Bizdə də çay çox qaynar verilir. Ola bilsin ki, Siz qonaq olduğunuz üçün onları zərər dəyərməsin deyər çayın qaynar verməyiniz. Çünki çox nəzakətli və ehtiyatlı davranırlar. Lakin çay nöqtəyindən bizim çoxlu oxşarlıqlarımız var. Məsələn, hamımız çay içməyi sevirik, lakin fərqli bir təamlarla. Bu da bizi bir çox məsələlərə gətirib çıxarıb. Bilirsiniz, qədim İpək yolu, məsələn, mən onun haqqında danışa bilərəm. Ya da biz xalqlararası mübadilələr, turizm haqqında danışa bilərik. Bilirəm ki, ölkəniz artıq bir ildə ki, birtərəfli olaraq çinli turistləri viza almaq tələbindən azad edib. İndi isə bu səfərdə bizimlə ən son xəbərləri paylaşmaq istərdinizmi?

- Bəli, bu gün hər bir pasport sahibi, hər bir sırası vətəndaş üçün tamamilə vizasız rejimin tətbiqi oluması ilə bağlı sənədin imzalanması möhtəşəm bir xəbərdir. Bu qarşılıqlı addımı atdıqları üçün çinli dostlarımızımıza minnətdarıq. Siz də düzgün qeyd etdiyiniz kimi, keçən il biz birtərəfli qaydada Çinə vətəndaşlarımızın viza almaq tələbindən azad etdik. Bu, ilk dəfə idi ki, baş verirdi.

- Azərbaycan ilk dəfədir ki, xarici ölkəyə qarşı bələ bir təşəbbüslə çıxış edir?

- Bəli, bu, doğrudur. Bəli, elədir ki, var. Adətən biz bunu həmişə ikitərəfli əsasda edirdik. Lakin bu halda biz dostluğumuzu və səmimiyyətimizi nümayiş etdirmək üçün bunu birtərəfli qaydada etdik. Bu gün həmçinin həmkarlarımızla aviareyslərin sayının artırılması barədə danışıq. Hazırda düşünürəm ki, həftədə 6 və ya 7 aviareys həyata keçiriləcək. Ötən il viza rejimi ləğv ediləndən sonra Çindən bundan demək olar ki, iki dəfə çox turist qəbul etdiyimizi nəzərə alsaq, ümidvaram, bu rəqəm artacaq. Bu gün mən öyrəndim ki, 150 milyonda çinli xaricə səfər edir. Görüşlərimdə birində söylədim ki, onların cəmi 1 faizi Azərbaycana gəlsə, bizim üçün yetərli olardı. Çünki, əlbəttə, biz turizm sektorumuzu inkişaf etdirmək istəyirik. Bizim coğrafi üstünlüklərimiz var - Xəzər dənizi, xizək kurortları, meşələr və çaylar və hətta yarımsəhra ərazimiz var. Ona görə də hər kəs özünə çətin bir məkana tapıb. Bundan əlavə, çox yaxşı mətbəximiz, qonaqpərvər insanlarımız var. Sadəcə olaraq bizim özümüzi təqdim etməyə, ölkəmizin təqdimatını etməyə və sözsüz ki, dost ölkələrə viza rejimini aradan qaldırmağa ehtiyacımız var. Bu gün, həqiqətən də, tarixi gündür və Azərbaycan vətəndaşları üçün çox yaxşı xəbərdir, çünki onlar sadəcə olaraq bilet alıb Çinə gələ bilərlər.

- Bəs əksinə necə? Azərbaycanlılar və ya Azərbaycan vasiyyətlə səyahət edən digər insanlar üçün Çinə gəlmək, təhsil almaq, işləmək nə dərəcədə vacibdir? Əslində, mən Çinə "Bir kəmə, bir yol" vasitəsilə yay düşərgəsinə gələn və burda qalan gəncləri nəzərdə tuturam. O, fəlsəfə doktoru olmağa çalışmaq üçün Çinə gələcək qurur. Əks tərəfdə vəziyyət necədir?

- Sözsüz ki, biz daha çox Azərbaycanın Çinə səfər etməsini, təhsil almaq, işləmək üçün gəlməsini istəyirik. Bu gün biz həmçinin təhsil sahəsində əməkdaşlığımızı müzakirə etdik. Ölkələrimizdə hər iki ölkədən təhsil alan 100-dən çox tələbə var.

- Bu, çox azdır.

- Bəli, çox azdır. Əminəm ki, xüsusilə texnologiyanın inkişafında, süni intellekt sahəsində potensialı nəzərə alsaq, onların sayı artacaq. Biz global tendensiyaya əlaqələndiririk. Düşünürəm ki, Azərbaycandan daha çox sayda tələbənin buraya gəlməsi üçün böyük imkan var. Həmçinin zənnimcə, Azərbaycanda Çin-Azərbaycan Universitetinin yaradılması barədə düşünmək yaxşı fikirdir. Hazırda biz bu imkanın dəyərli olduğunu düşünürük. Lakin sözsüz ki, insanlar nə qədər çox səyahət edərsə, mədəniyyət, xalq barədə nə qədər çox bilərsə, ölkələr arasında əlaqələr bir o qədər də daha sıx olur. Çünki, bəli, biz siyasi qərarlar qəbul edirik, strateji tərəfdaşlarıq. Biz liderlər və hökumətlər olaraq dostluq. Lakin bizim xalqlarımızın da daha çox yaxınlaşmasına, onların da dost olmasına ehtiyacımız var.

Azərbaycan və Çin bir-birinin suverenliyini və ərazi bütövlüyünü qətiyyətlə dəstəkləyir

Prezident İlham Əliyev Pekində Çin CGTN telekanalına müsahibə verib

Əvvəlki 2-ci sahə.

- Sözsüz, Söhbət təkcə insanlarnın səyahətindən getmir, həm də yüklərin daşınmasından gəlir. İcazə verin, bir qurtum da içim, həqiqətən də, ləzizdir. Düşünürəm ki, kiçik bir limon dilimi və bir az şəkərlə daha yaxşı olar. Ola bilsin ki, daha çox olacaq. Yeri gəlmişkən, bunlar Azərbaycan məhsullarıdır.

- Bəli, bilirsiniz.

- Azərbaycan çayı, fərqli bir tam.

- Yeri gəlmişkən, Azərbaycanın gətirilmiş mineral su da çox yaxşıdır.

- Budur?

- Bəli, sağlamlıq üçün çox yaxşıdır.

- İstisna?

- İstisna. İsti su deməkdir. Demək olar ki, qaynar bulaqdan çıxır.

- Yaxşı. Mən əminəm ki, çinlilər bu məhsulu tapmaq üçün öz Taobao və JD hesablarında araşdırıb baxacaqlar. Bəli, həqiqətən də, demək istəyirəm ki, malların daşınması baxımından Azərbaycan Çinlə əlaqələri xeyli inkişaf etdirib. Çin Azərbaycanın 5 ən böyük ticarət tərəfdaşından biridir.

- Artıq 4 ən böyük tərəfdaşından biridir.

- Yaxşı, irəliləyiş var. Çin ən böyük ixracatçıdır və ya birmərhələli idxal mənbəyidir.

- Tamamilə doğrudur.

- Siz "Bir kəmə, bir yol" layihəsi çərçivəsində elektron ticarət, infrastruktur bağlantılarına, malların daşınmasına necə baxırsınız? Bu, hər iki tərəfdə insanlara və şirkətlərə nə fayda verəcək?

- Bəli, sözlükdəki bütün məqamları əhatə edir. Çünki Çin hökuməti də idxal baxımından birmərhələli və ticarət döviyyəsi baxımından 4-cü

tərəfdədir. Biz Çində 6 Azərbaycan Ticarət Evi açmışıq. Biz artıq Çinə şərab ixrac etməyə başlamışıq. Sizin bazarınızda daha çox paqamızın olmasını istəyirik. "Bir kəmə, bir yol" layihəsinə gəlincə, bizim üçün bu təşəbbüs yalnız bir tranzit marşrutu deyil. Biz bu marşrut üzərində şirkətlər qurmaq istəyirik, çünki bizim coğrafi mövqeyimiz əlverişlidir. Biz "Şərqi-Qərbi" və "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizləri üzərində yerləşirik. Bağlantılara gəlincə, biz artıq bütün infrastruktur - demir yollarını, dəniz limanlarını, magistral yolları, 8 beynəlxalq hava limanı inşa etmişik. Biz global miqyasda ən böyük yükdaşıma, hava yolu ilə yükdaşıma şirkətlərindən birinə sahibik. Beləliklə, hədəfimiz bu marşrut üzərində biznes qurmaqdır. Əlbəttə ki, biz Çin şirkətlərinə arxalanırıq. Çəmi bir həftədən də az vaxt bundan əvvəl biznes-forumda hər iki ölkədən müxtəlif şirkətlər iştirak etdilər, onlar Azərbaycana 300 milyon dollardan artıq həcmdə investisiya yatırılmasına dair sənədlər imzaladılar. Bu gün mən homkarlarıma söylədim ki, bu, bizim üçün yaxşı göstəricidir. Lakin düşünürəm ki, bu göstərici daha böyük ola bilər.

- Fikrinizdə 2 illik, 5 illik perspektivdə bir rəqəm varmı?

- Mən milyardlar barədə danışmaq istəyirəm. Düşünürəm ki, bu, tamamilə realdır. İndi bizim hədəfimiz bərpaolunan enerji, nəqliyyat və istehsaldır. Bizim bacarıqlı işçisi qüvvəmiz var. Əhalimizin sayı artır, bazarımız böyüyür. Beləliklə, vergilər və müxtəlif hüquqi tələblər baxımından Azərbaycanda biznes qurmaq çox asandır. Çoxlu stimullaşdırıcı amillər var. Bizim sadəcə olaraq tərəfləri bir araya gətirməyimiz və Azərbaycanın biznes imkanları barədə çinli iş adamlarına daha çox məlumat çatdırmağımıza ehtiyac var.

- Qeyd etdiyiniz kimi, Azərbaycan "Bir kəmə, bir yol" təşəbbüsünü açıq şəkildə dəstəkləyən ilk ölkələrdən biridir. Bu təşəbbüs ikinci onilliyə qədər qayda və hələ görülməyən işlərdir. Sizin gələcəyə dair baxışınız necədir?

- Biz artıq qonşularımızla birlikdə yüklərin keçidini xeyli asanlaşdırmaq və sürətləndirmək üçün birgə müəssisə yaratmışıq. Məsələn, bu gün nəqliyyat infrastrukturunu və həmçinin görmürüymüzdə idarəetmədə islahatlar, o cümlədən rəqəmsallaşma ilə əlaqədar Çindən Azərbaycan vasitəsilə Qara dənizə

yüklərin daşınma müddəti çəmi 10 gündən 12 günəkdir. Ötən il Çinlə Azərbaycan arasında tranzit daşımalarında 86 faiz artım olub. Bu gün söylədiyim kimi, bu, yalnız başlanğıcdır. Düşünürəm ki, Azərbaycan vasitəsilə nəqliyyat marşrutları, həqiqətən də, bu gün mövcud olan digər marşrutlar arasında ən təhlükəsiz, ən qısa və ən cəlbədicə marşrutlardan biri olacaqdır.

- Sizə uğurlar arzulayırıq və inanırıq ki, Çin şirkətləri Azərbaycanı təklif etdiyi üstünlükləri qiymətləndirəcək. Azərbaycan Avropa ilə Asiyanı birləşdirən çox strateji coğrafi-

yada yerləşir, eləcə də Mərkəzi Asiya və Qərbi Çin üçün çox mühüm birləşmə nöqtəsidir. Siz Azərbaycanın bu regiondakı üstünlüklərini və oynamaq istədiyi rolunu necə görürsünüz? Ölkənizin nöqtəyi-nəzərindən regionda sülhü və inkişafı təbliğ etmək üçün hansı işləri görmək istəyirsiniz?

- Siz tamamilə doğru qeyd edirsiniz ki, biz Asiya və Avropa, habelə Şimal və Cənub arasında yerləşirik və hər iki nəqliyyat dəhlizi Azərbaycan ərazisindən keçir. Ancaq həqiqətən tranzit ölkəyə çevrilmək üçün qonşu ölkələr və onların qon-

şuları ilə yaxşı münasibətlərə malik olmaq lazımdır. Məqsədimiz məhz budur və zənnimcə, biz buna nail olmuşuq.

- Siz qonşu ölkələr və onların qonşuları haqqında bəhs edirsiniz. Bu, çox vacib amildir və mühüm bir platforma olan Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına daha bir ölkə üzv olar. Azərbaycan da təşkilatın dialoqu üzrə tərəfdaşdır. Cari ildə Çin təşkilatında sədrliyi öz üzvünə götürür. Region və daha geniş coğrafiya üçün belə bir təşkilatın rolunu nədə görürsünüz? Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının suları olan və qarşılıqlı etimad, qarşılıqlı mənfəət, bərabərlik, məsləhətləşmə, sivilizasiyaların fərqliliyinə hörmət və vahid inkişafın təmin edilməsini tənzimləyən "Şanxay Ruhunu" necə qiymətləndirirsiniz?

- Bütün sadələşdirmələrimiz bizim siyasətimizin və gündəliyimizin tərkib hissəsidir. Azərbaycan çox-tərəfliyin güclü tərəfdarıdır. Əlbəttə, biz Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına daha yaxın olmaq istəyirik. Prezident Si Cinpin mənə Zirvə toplantısına dəvət edib və bir neçə aydan sonra mən yenidən Çinə səfər edəcəyəm.

- Bizi məlumatlandıracağınızsa, gələcək nə olar?

- Bəli, mən hesab edirəm ki, bizim təşkilatla yaxınlığımız həm təşkilat, həm də Azərbaycan üçün faydalıdır. Çünki biz Xəzərin qərb sahilində yerləşən ölkəyik. Eyni zamanda Azərbaycan güclü siyasi münasibətlərə və nəqliyyat layihələrinə malik Cənubi Qafqaz ölkəsidir. Çinlə strateji tərəfdaş olmağımız Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının çətiri altında əməkdaşlığımızı baxımından bizə bir çox imkanlar açır.

- Ölkəniz həmçinin bu gün dünya üçün vacib olan Qlobal Cənubun üzvüdür. Çin və Azərbaycan kimi ölkələrin saylarını birləşdirərək çoxtərəfli müstəvidə əməkdaşlıq etmək potensialını necə qiymətləndirirsiniz? Çünki biz birtərəfli addımların və birtərəfli tendensiyaların şahidi oluruq. Potensial nədən ibarətdir və birlikdə biz hansı rol oynaya bilərik?

- Zənnimcə, biz proaktiv olmağa, yəni öncədən tədbir görməyə davam etməliyik. Azərbaycan Qlobal Cənubun fəal üzvüdür. Biz bunu yalnız Qoşulmama Hərəkətindəki sədrliyimiz deyil, həmçinin COP29-dəki sədrliyimiz zamanı nümayiş etdirdik. Azərbaycan COP29 konfransına evsahibliyi etdi. Orada şəxsən mən Qlobal Cənubun maraqlarını müdafiə etdim və iqlim dəyişikliyi ilə əlaqədar Qlobal Cənuba aid bəzi dövlətlərin mövcudluğuna olan təhlükələrə bağlı narahatlığı ifadə etdim.

Biz Azərbaycanda Çini Qlobal Cənubun lideri hesab edirik və burada bu prinsiplər əsasında ölkələrin birləşdirilməsi baxımından Çin xüsusi rol oynayır.

Qoşulmama Hərəkətinin "Bəndə prinsipləri" sizin dediklərinizi tam əks etdirir. Bununla yanaşı, suverenlik, ərazi bütövlüyünə hörmət, daxili işlərə qarışmama, bərabərlik, çoxtərəfliyin və heç bir ölkəyə ya ölkələr qrupuna digərləri üzərində dominantlığına yol verilməmə prinsipləri bizim üçün vacibdir. Biz onları öz milli maraqlarımız baxımından müdafiə edirik və beynəlxalq birliyin fəal üzvüyük.

- Prezident Əliyev, çox təşəkkür edirik.

- Sağ olun.

- Çox məmnun oldum, təşəkkür edirik.

- Sağ olun.

Səudiyyə Ərəbistanının "əş-Şarq əl-Avsət" qəzeti Azərbaycan Prezidentinin Çinə səfərindən yazıb

Səudiyyə Ərəbistanının nüfuzlu "əş-Şarq əl-Avsət" qəzetində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Çin Xalq Respublikasına dövlət səfəri barədə məqalə dərc edilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, "Ticarət müharibələri və tariflər qlobal iqtisadi nizamı pozur" sərlövəli məqalədə Çin lideri Si Cinpinin Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə görüşü, bu görüşdə səsəndirdiyi bəyanatları və iki ölkə arasında hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulması haqqında Birgə Bəyanat və digər əməkdaşlıq sənədləri barədə yazılıb.

Məqalədə tarifi müharibələrə qarşı kəskin çıxış edən və onların "qlobal iqtisadi nizamı və ticarət sistemini pozduğunu, ölkələrin hüquq və maraqlarını pozduğunu, çoxtərəfli ticarət sistemində zərər vurduğunu" qeyd edən Çin liderinin bəyanatlarında sitat gətirilir. Eyni zamanda yazıda diqqətə çatdırılır ki, Çin rəhbəri ölkəsinin Azərbaycanla beynəlxalq sistemi qorumaq və hüquq-mühafizə və təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlığa hazır olduğunu vurğulayıb. Məqalədə "Sinxua" Agentliyinə istinadla qeyd olunur: "Çin BMT-nin mərkəzində olduğu beynəlxalq sistemi dəstəkləmək və beynəlxalq ədalət və haqlılıq qorumaq üçün Azərbaycanı dəstəkləməyə hazır olduğunu bəyan etmişdir".

Vurğulanır ki, hər iki lider Çin və Azərbaycan arasında Əhatəli Strateji Tərəfdaşlıq qurulduğunu elan ediblər.

Qeyd olunur ki, səfər zamanı Çinlə Azərbaycan arasında "Bir kəmə, bir yol" təşəbbüsü çərçivəsində hüquq, "yaşıl inkişaf", rəqəmsal iqtisadiyyat, mülkiyyət hüquqları və aerokosmik sahələr daxil olmaqla, müxtəlif sahələrdə 20 əməkdaşlıq sənədi imzalanıb.

Xəbər sonunda vurğulanır ki, Azərbaycan İran, Rusiya, Gürcüstan və Ermənistanla sərhəddə yerləşir və "Bir kəmə, bir yol" təşəbbüsünü dəstəkləyən ilk ölkələrdən biri olub. Bu təşəbbüs Si Cinpin tərəfindən 2013-cü ildə Çinin geosiyasi və iqtisadi nüfuzunu genişləndirmək və global infrastrukturun inkişafını təşviq etmək məqsədilə irəli sürüldü.

"Tagesschau": "Azərbaycan-Çin strateji tərəfdaşlığı çərçivəsində nəzərdə tutulan fəaliyyət Avropa İttifaqı üçün böyük əhəmiyyət daşıyır"

Almaniyanın aparıcı "Tagesschau" xəbər saytında Avropa İttifaqının xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi, Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti Kaya Kallasın Azərbaycan səfərindən geniş məqalə dərc olunub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, məqalədə global gərginliklər fonunda enerji və nəqliyyat sahəsində etibarlı tərəfdaş kimi çıxış edən Azərbaycana səfər çərçivəsində Al rəsmisinin Çinə mühüm dövlət səfərindən qayıtmış Prezident İlham Əliyev tərəfindən qəbul edildiyi, həmçinin xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov ilə görüşüdüğü vurğulanıb. K.Kallasın Al-nin Azərbaycanın ən böyük ticarət tərəfdaşı və on i investoru olaraq qalması, eləcə də Azərbaycanın dünyanın misilsiz çağırışlarla üzləşdiyi bir zamanda Avropa İttifaqının enerji təhlükəsizliyinin möhkəmləndirilməsinə töhfə verməsi barədə fikirlərinə diqqət çəkilib.

Yazıda Prezident İlham Əliyevin Çinə dövlət səfərinin, o cümlədən səfər çərçivəsində dövlət başçıları tərəfindən imzalanmış hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulması haqqında Birgə Bəyanatın önəmi xüsusi vurğulanıb. "Bu tərəfdaşlıq çərçivəsində bərpaolunan enerji sahəsində və Çin ilə Avropa arasında nəqliyyat infrastrukturunun inkişafı istiqamətində birgə fəaliyyət nəzərdə tutulur. Hər iki sahə Avropa İttifaqı üçün bö-

Kallasın Avropa Komissiyasının vitse-prezidentliyinə qəbul edildiyi barədə məqalənin ekran görüntüsü.

yük əhəmiyyət daşıyır. Dünyanın dəniz yolları boyunca təhlükəsizlik vəziyyətinin qeyri-müəyyənliyi Cənubi Qafqaz vasitəsilə quru nəqliyyat əlaqələrinin önəmini daha da artırır. Məhz bu səbəbdən Kallas Bakıda Al ilə region arasında əlaqələrin genişləndirilməsindən danışıq. O həmçinin uzun müddətdir gündəmdə olmayan Tərəfdaşlıq və Əməkdaşlıq Sazişi üzrə danışıqların bərpasına da toxundu", - deyə məqalədə bildirilib.

Yazıda Cənubi Qafqaz ölkələrinin - Azərbaycan, Ermənistan və Gürcüstanın quru əlaqələrinə artan marağdan yaranan imkanlardan faydalanmaq istədikləri və bu amilin regionda mövcud maneələrin aradan qaldırılmasını zəruri etdiyi vurğulanıb.

Bundan başqa, Al rəsmisinin Bakıdan sonra xüsusilə Ermənistan üçün kəssas bir dənəmdə İrəvana səfər etməməsinin və bu barədə heç bir aydın səbəbin göstərilməməsinin bu ölkədə təəssüf və narahatlıqla qarşılandığı qeyd olunub.

Çinli ekspert: "Azərbaycan-Çin əlaqələri Qlobal Cənub ölkələri üçün yaxşı modeldir"

"Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Çinə dövlət səfəri çox uğurlu oldu. Bu səfər təkcə ikitərəfli münasibətlərdə mühüm mərhələ deyil, həm də hazırkı şəraitdə bütün Qlobal Cənub ölkələrinin yeni siyasət yürütməsinin simasıdır".

Bu fikirləri AZƏRTAC-a Çinin Tayhe İnstitutunun baş elmi işçisi Çien Fen Prezident İlham Əliyevin Çinə dövlət səfərini şərh edərkən deyib.

"Biz divarlar deyil, körpülər tikirik. Azərbaycan-Çin əlaqələri Qlobal Cənub ölkələri arasında yeni münasibətlər yaratmaq üçün yaxşı bir modeldir. Düşünürəm ki, bu səfər iki ölkənin gələcək əməkdaşlığı üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir və gələcək inkişaf yollarını müəyyənləşdirir", - deyən Çien Fen əlavə edib ki, budəfəki səfər Azərbaycan ilə Çin arasında daha da yaxınlaşmanın tərəfləri üçün faydalı olacağını göstərir.

Su TAO: "Prezident İlham Əliyevin Çinə səfərini ölkələrimizin tarixində mühüm mərhələ kimi görürəm"

"Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Çinə dövlət səfəri çox əlamətdar tarixi hadisədir. Böyük Xalq Sarayının qarşısında meydana Prezident İlham Əliyevin rəsmi qarşılama mərasimi keçirildi. Bu, Çin-Azərbaycan münasibətləri tarixində mühüm mərhələ və simvol oldu".

Bu fikirləri AZƏRTAC-a müsahibəsində Çin Dövlət Şurası yanında İnkişaf Mərkəzinin Avrasiya Cəmiyyətinin İnkişafı üzrə Tədqiqat İnstitutunun direktor müavini Su Tao Prezident İlham Əliyevin Çinə dövlət səfərini şərh edərkən deyib.

Ekspert Prezident İlham Əliyevin dövlət səfəri zamanı çox mühüm notisələr öldə edildiyini, ikitərəfli münasibətləri hərtərəfli strateji tərəfdaşlığa yüksəltmək üçün imzalanmış Birgə Bəyanatın mühüm sənəd olduğunu bildirib. Qeyd edib ki, bu sənədə iki ölkənin əməkdaşlığı daha da gücləndirəcəyi sahələr aydın göstərilib.

"Bundan əlavə, Sədr Si Cinpin və Prezident Əliyev çox mühüm danışıqlar aparıblar. Xüsusilə qeyd edim ki, Prezident Əliyev Azərbaycanın "Vahid Çin" siyasətini və Çinin separatizmə qarşı mövqeyini qəti şəkildə dəstəklədiyini bir daha vurğulayıb" deyən Su Tao əlavə edib ki, Sədr Si Cinpin Azərbaycanla, xüsusən də "Bir kəmə, bir yol" təşəbbüsü çərçivəsində, o cümlədən nəqliyyat sahəsində əməkdaşlığın dərinləşdirilməsinin vacibliyini vurğulayıb.

"Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionunda çox strateji mövqeyə malikdir. Hazırda Avrasiya regionunda çoxsaylı nəqliyyat dəhlizləri inkişaf etdirilir. Onların arasında çox mühüm layihələrdən biri də Trans-Xəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu kimi tanınan Orta dəhlizdir. Çin bu layihəni güclü şəkildə dəstəkləyir. İnanırıq ki, Çin ilə Azərbaycan arasında bu mühüm sahələrdə əməkdaşlıq bundan sonra da inkişaf edəcək. Bu, hər iki ölkənin inkişafı və ikitərəfli münasibətlərin genişlənməsi üçün çox faydalı olacaqdır. Ona görə də mən Prezident İlham Əliyevin Çinə səfərini Çin-Azərbaycan münasibətlərinin tarixində mühüm mərhələ kimi görürəm", - deyən çinli ekspert bildirib.

Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosesual Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsində, "Sosial sığorta haqqında", "Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında", "Uşaq hüquqları haqqında", "Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında", "Dövlət qulluqçularının ayrı-ayrı kateqoriyaları üçün qısaldılmış iş vaxtı haqqında", "Dövlət rüsumu haqqında", "İcra haqqında", "Ünvanlı dövlət sosial yardımını haqqında", "Sosial müavinətlər haqqında", "Əmək pensiyaları haqqında", "Əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında" Konvensiyaya qoşulmaq barəsində", "Əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında" və "Məşğulluq haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 1-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

Maddə 1. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1999, № 4, maddə 213 (Cild I); 2024, № 1, maddə 6, № 4, maddə 365, № 7, maddə 744, № 8, maddə 934; 2025, № 1, maddələr 1, 16; Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 27 dekabr tarixli 110-VIIQD nömrəli Qanunu) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 79-cü maddənin 1-ci hissəsinin yeddinci abzasında "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş" sözləri "əlilliyi olan uşaq" sözləri ilə əvəz edilsin və həmin abzasa "ailə" sözündən əvvəl "digər" sözü əlavə edilsin;

1.2. 94-cü və 98-ci maddələrin 3-cü hissələrində, 117-ci maddənin 1-ci hissəsində, 130-cu maddənin birinci hissəsinin "ə" və "x" bəndlərində, 133-cü maddənin 3-cü hissəsinin ikinci abzasında, 242-ci maddənin 1-ci və 2-ci hissələrində, 245-ci maddənin 1-ci hissəsinin birinci cümləsində "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş" sözləri "əlilliyi olan" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 2. Azərbaycan Respublikası Mülki Prosesual Məcəlləsində (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 1, maddə 17 (Cild I); 2024, № 1, maddə 13, № 4, maddələr 362, 367, № 5 (I kitab), maddə 484, № 6 (I kitab), maddə 637, № 12 (I kitab), maddə 1283) 67-1.4.1-ci maddəsinə "işləməyən" sözündən sonra "şəxslər" sözü əlavə edilsin və həmin maddədə "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslər" sözləri "əlilliyi olan uşaqlar" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 3. Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsində (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 3 (I kitab), maddə 126 (Cild I); 2024, № 5 (I kitab), maddə 484, № 6 (I kitab), maddə 637, № 7, maddələr 763, 765, 769, 772; Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 27 dekabr tarixli 114-VIIQD nömrəli Qanunu) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

3.1. 81.1-ci maddədə "müəyyən edilmiş" sözləri "olan" sözü ilə əvəz edilsin;

3.2. 84.2.3-cü və 85.1.2-ci maddələrdə "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş" sözləri "əlilliyi olan ümumi uşağa" sözləri ilə, "uşağa" sözü "övlədə" sözü ilə əvəz edilsin.

Maddə 4. Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 4 (II kitab), maddə 251 (Cild I); 2024, № 1, maddələr 8, 18, № 3, maddə 250, № 7, maddə 772, № 11, maddə 1189, № 12 (II kitab), maddələr 1330, 1350; 2025, № 1, maddə 1; Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 27 dekabr tarixli 114-VIIQD və 115-VIIQD nömrəli, 2025-ci il 28 fevral tarixli 143-VIIQD nömrəli və 7 mart tarixli 153-VIIQD nömrəli qanunları) 47.4.1-ci maddəsində "və ya 18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslərə" sözləri "şəxslərə və ya əlilliyi olan uşaqlara" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 5. Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 8 (I kitab), maddə 583 (Cild I); 2024, № 2, maddə 138, № 4, maddə 365, № 5 (I kitab), maddə 498, № 6 (I kitab), maddələr 630, 638, № 7, maddə 747, № 8, maddələr 932, 933, 934, № 10, maddə 1118, № 11, maddə 1182, № 12 (I kitab), maddə 1282, № 12 (II kitab), maddə 1345; Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 27 dekabr tarixli 110-VIIQD nömrəli, 2025-ci il 3 fevral tarixli 135-VIIQD nömrəli və 18 mart tarixli 161-VIIQD nömrəli qanunları) 102.3-cü maddəsinin birinci halda "edilmiş" sözündən sonra "şəxslərin" sözü əlavə edilsin və həmin maddədə "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslərin", daimi qulluq tələb edən 18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş" sözləri "əlilliyi olan uşaqların, daimi qulluq tələb edən əlilliyi olan uşağa" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 6. Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsində (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 8 (III kitab), maddə 586 (Cild I); 2024, № 4, maddə

365, № 5 (I kitab), maddələr 489, 503, № 8, maddə 934; 2025, № 1, maddə 15) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

6.1. 80.4-cü maddədə "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslərə" sözləri "əlilliyi olan uşaqlara" sözləri ilə əvəz edilsin;

6.2. 82.2-ci maddədə "şəxslərə, 18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş məhkumların" sözləri "məhkumların, əlilliyi olan məhkum uşaqların" sözləri ilə əvəz edilsin;

6.3. 95.2-ci maddənin birinci cümləsində "şəxslərə, 18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş məhkumlara" sözləri "məhkumlara, əlilliyi olan məhkum uşaqlara" sözləri ilə əvəz edilsin;

6.4. 100.2-ci maddədə və 104.1-ci maddənin ikinci cümləsində "şəxslərə, 18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş məhkumlar" sözləri "məhkumlar, əlilliyi olan məhkum uşaqlar" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 7. "Sosial sığorta haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1997, № 5, maddə 348 (Cild I); 2024, № 5 (I kitab), maddə 498, № 6 (I kitab), maddə 630, № 11, maddə 1182, № 12 (II kitab), maddə 1348; Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 27 dekabr tarixli 110-VIIQD nömrəli Qanunu) 14.5.1-1.9-cü maddəsində "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslər" sözləri "əlilliyi olan uşaqlar" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 8. "Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1997, № 6, maddə 497 (Cild I); 2024, № 6 (I kitab), maddələr 631, 639, № 12 (II kitab), maddələr 1332, 1350; 2025, № 1, maddə 16) 16-cı maddəsinin üçüncü hissəsində "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş şəxsləri" sözləri "əlilliyi olan uşaqlar" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 9. "Uşaq hüquqları haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1998, № 8, maddə 484 (Cild I); 2024, № 5 (I kitab), maddə 503, № 12 (II kitab), maddə 1335) 36-cı maddəsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

9.1. adında "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş şəxsə" sözləri "Əlilliyi olan uşağa" sözləri ilə əvəz edilsin;

9.2. birinci hissədə "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş şəxsə" sözləri "Əlilliyi olan uşağa" sözləri ilə, "həmin şəxsə" sözləri "həmin uşağa" sözləri ilə əvəz edilsin və həmin hissədən "məbləğdə" sözü çıxarılsın.

Maddə 10. "Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1999, № 8, maddə 477 (Cild I); 2024, № 5 (I kitab), maddə 501, № 12 (II kitab), maddə 1336; Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 7 mart tarixli 151-VIIQD nömrəli Qanunu) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

10.1. 1-ci maddənin birinci hissəsinin on beşinci abzasında "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslər" sözləri "əlilliyi olan uşaqlar" sözləri ilə əvəz edilsin;

10.2. 7-ci maddənin ikinci hissəsinin ikinci cümləsində "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş" sözləri "əlilliyi olan" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 11. "Dövlət qulluqçularının ayrı-ayrı kateqoriyaları üçün qısaldılmış iş vaxtı haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001, № 9, maddə 575 (Cild I) 2-ci maddəsinin mətnində "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslərə" sözləri "əlilliyi olan uşaqlara" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 12. "Dövlət rüsumu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001, № 12, maddə 740 (Cild I); 2024, № 1, maddələr 10, 16, № 6 (I kitab), maddə 637, № 7, maddələr 747, 751, 775, № 8, maddə 933, № 11, maddə 1187, № 12 (II kitab), maddə 1351; 2025, № 1, maddə 1; Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 29 dekabr tarixli 121-VIIQD nömrəli və 2025-ci il 18 mart ta-

rixli 161-VIIQD nömrəli qanunları) 11.1.3-cü maddəsinə "işləməyən" sözündən sonra "şəxslər" sözü əlavə edilsin və həmin maddədə "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslər" sözləri "əlilliyi olan uşaqlar" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 13. "İcra haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2002, № 3, maddə 114 (Cild I); 2024, № 4, maddə 365; 2025, № 1, maddə 1; Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 29 dekabr tarixli 119-VIIQD nömrəli Qanunu) 68.1.3-cü maddəsində "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslərə" sözləri "əlilliyi olan uşaqlara" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 14. "Ünvanlı dövlət sosial yardımını haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2005, № 11, maddə 1005 (Cild I); 2025, № 1, maddə 16) 3-cü maddəsinin mətnində "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş şəxsə" sözləri "əlilliyi olan uşağa" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 15. "Sosial müavinətlər haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2006, № 2, maddə 76 (Cild I); 2025, № 1, maddə 16) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

15.1. 4.0.1.14-cü və 4.0.1.15-ci maddələrdə "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş" sözləri "əlilliyi olan" sözləri ilə əvəz edilsin;

15.2. 7-ci maddə üzrə:

15.2.1. 7.0.10.4-cü və 7.0.10.5-ci (hər iki halda) maddələrdə "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş" sözləri "əlilliyi olan" sözləri ilə əvəz edilsin;

15.2.2. 7.0.11-ci maddədə "uşaqlarının" sözü "övladlarının" sözü ilə əvəz edilsin;

15.3. 9-cü maddə üzrə:

15.3.1. 9.1.4.2-ci maddədə "uşaqlarına" sözü "övladlarına" sözü ilə əvəz edilsin;

15.3.2. 9.1.11-ci və 9.1.12-ci maddələrdə "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş" sözləri "əlilliyi olan" sözləri ilə əvəz edilsin;

15.4. 11.1.8-ci, 11.1.9-cü, 12.1-ci maddələrdə və 12.2-ci maddənin birinci cümləsində "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş" sözləri "əlilliyi olan" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 16. "Əmək pensiyaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2006, № 3, maddə 208 (Cild I); 2024, № 2, maddə 137, № 5 (I kitab), maddələr 489, 491, № 6 (I kitab) maddə 644; 2025, № 1, maddə 16; Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 27 dekabr tarixli 110-VIIQD nömrəli və 2025-ci il 3 fevral tarixli 133-VIIQD nömrəli qanunları) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

16.1. 8.1-ci maddədə "əlilliyi müəyyən edilmiş" sözləri "əlilliyi olan" sözləri ilə əvəz edilsin;

16.2. 21.2.4-cü maddədə "və ya 18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş şəxsə" sözləri "əlilliyi müəyyən edilmiş şəxsə və ya əlilliyi olan uşağa" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 17. "Əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında" Konvensiyaya qoşulmaq barəsində" Azərbaycan Respublikasının 2008-ci il 2 oktyabr tarixli 686-IIIQ nömrəli Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008, № 11, maddə 953 (Cild I) ilə təsdiq edilmiş "Əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında Konvensiya"da aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

17.1. preambulanın "s)" bəndində "əlillər" sözü "əlilliyi olan şəxslər" sözləri ilə əvəz edilsin;

17.2. 4-cü maddənin 3-cü hissəsindən birinci halda "şəkildə" sözü çıxarılsın;

17.3. 23-cü maddənin 1-ci hissəsinin "c)" bəndində "əlillər" sözü "əlilliyi olan şəxslərin" sözləri ilə əvəz edilsin;

17.4. 24-cü maddə üzrə:

17.4.1. 2-ci hissənin "a)" bəndində "əlli" sözü "əlilliyi olan" sözləri ilə əvəz edilsin;

17.4.2. 3-cü hissənin "c)" bəndində "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslərin" sözləri "əlilliyi olan uşaqların" sözləri ilə əvəz edilsin;

17.5. 28-ci maddənin 2-ci hissəsinin "b)" bəndində "əli" sözü "əlilliyi olan" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 18. "Əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018, № 7 (I kitab), maddə 1386 (Cild I); 2024, № 5 (I kitab), maddələr 501, 503; 2025, № 1, maddə 16) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

18.1. 1.0.17-ci maddənin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz edilsin və aşağıdakı məzmununda 1.0.18-ci maddə əlavə edilsin:

"1.0.18. Azərbaycan işarət dili - eşitmə qabiliyyəti tam məhdud olan azərbaycandilli şəxslərin qollar, əllər və barmaqlardan eyni zamanda istifadə edilməklə fikirlərini ifadə etməsi";

18.2. 5.0.1-ci maddədə və 11.4-cü maddənin birinci və ikinci cümlələrində ismin müvafiq hallarında "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslər" sözləri ismin müvafiq hallarında "əlilliyi olan uşaqlar" sözləri ilə əvəz edilsin;

18.3. aşağıdakı məzmununda 12-1-ci maddə əlavə edilsin:

"Maddə 12-1. Əlilliyi olan şəxslərin məlumat öldürməsinin təminatı"

12-1.1. Dövlət əlilliyi olan şəxslərin məlumat öldürmə təminatı verir.

12-1.2. Azərbaycan Respublikasının dövlət dilinin şifahi formada istifadəsi zamanı eşitmə qabiliyyəti tam məhdud olan şəxslər üçün Azərbaycan işarət dili ünsiyyət dili kimi rəsmi təsnifdir.

12-1.3. Dövlət büdcəsindən maliyyələşən, habelə ictimai yayımçı statusuna malik olan ümumölkə yerüstü televiziya yayımçılarıpraym-taym zamanı yayımladıkları informasiya xarakterli proqramlarının Azərbaycan işarət dilinin tərcüməsi ilə müşayiət olunmasını təmin edir.

12-1.4. Azərbaycan işarət dilinin tərcüməsini müvafiq təhsil və ixtisas malik olan şəxslər həyata keçirirlər.

12-1.5. Dövlət tərəfindən audiovizual əsərlərin subtitrləşdirilməsi təşviq edilir."

18.4. 18-ci maddə üzrə:

18.4.1. adında "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslərin" sözləri "Əlilliyi olan uşaqların" sözləri ilə əvəz edilsin;

18.4.2. 18.1-ci maddədə "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş" sözləri "Əlilliyi olan" sözləri ilə əvəz edilsin və həmin maddədən "olan" sözü çıxarılsın;

18.4.3. 18.2-ci maddədə "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslərin" sözləri "əlilliyi olan uşaqların" sözləri ilə əvəz edilsin;

18.4.4. 18.3-cü maddədə "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş şəxsləri" sözləri "əlilliyi olan uşaqların" sözləri ilə əvəz edilsin;

18.5. 19-cü maddə üzrə:

18.5.1. adında "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslərin" sözləri "Əlilliyi olan uşaqların" sözləri ilə əvəz edilsin;

18.5.2. 19.1-ci maddədə "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslərin" sözləri "əlilliyi olan uşaqların" sözləri ilə əvəz edilsin;

18.6. 32.3-cü maddədə "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslər" sözləri "əlilliyi olan uşaqlar" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 19. "Məşğulluq haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018, № 8, maddə 1669 (Cild I); 2024, № 7, maddə 762, № 8, maddə 934; 2025, № 1, maddə 16) 1.1.22-ci maddəsində "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş" sözləri "əlilliyi olan" sözləri ilə əvəz edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 11 aprel 2025-ci il

"Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosesual Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsində, "Sosial sığorta haqqında", "Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında", "Uşaq hüquqları haqqında", "Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında", "Dövlət qulluqçularının ayrı-ayrı kateqoriyaları üçün qısaldılmış iş vaxtı haqqında", "Dövlət rüsumu haqqında", "İcra haqqında", "Ünvanlı dövlət sosial yardımını haqqında", "Sosial müavinətlər haqqında", "Əmək pensiyaları haqqında", "Əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında" Konvensiyaya qoşulmaq barəsində", "Əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında" və "Məşğulluq haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 11 aprel tarixli 172-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərmanlarında və sərəncamlarında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cü maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosesual Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsində, "Sosial sığorta haqqında", "Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında", "Uşaq hüquqları haqqında", "Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında", "Dövlət qulluqçularının ayrı-ayrı kateqoriyaları üçün qısaldılmış iş vaxtı haqqında", "Dövlət rüsumu haqqında", "İcra haqqında", "Ünvanlı dövlət sosial yardımını haqqında", "Sosial müavinətlər haqqında", "Əmək pensiyaları haqqında", "Əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında" Konvensiyaya qoşulmaq barəsində", "Əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında" və "Məşğulluq haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 11 aprel tarixli 172-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alır**am:

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 18 aprel tarixli 392 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2006, № 4, maddə 324 (Cild I); 2024, № 1, maddə 22,

№ 5 (I kitab), maddə 529, № 12 (II kitab), maddə 1369; 2025, № 2, maddə 129) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi haqqında Əsasnamə"nin 8.18-ci və 8.26-cı bəndlərində "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş" sözləri "əlilliyi olan" sözləri ilə əvəz edilsin.

2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 9 avqust tarixli 444 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2006, № 8, maddə 670 (Cild I); 2024, № 4, maddə 379, № 5 (I kitab), maddə 529, № 12 (II kitab), maddə 1369; 2025, № 2, maddə 125) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi haqqında Əsasnamə"nin 8.11-ci bəndində "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş" sözləri "əlilliyi olan" sözləri ilə əvəz edilsin.

3. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 8 may tarixli 626 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2012, № 5, maddə 419 (Cild I); 2024, № 1, maddə 21, № 4, maddə 393, № 6 (I kitab), maddə 667, № 12 (II kitab), maddə 1370) ilə təsdiq edilmiş "Uşaq hüquqlarının həyata keçirilməsinə dövlət nəzarəti Qaydası"nın 2.5.1-ci, 2.5.2-ci, 2.5.3-cü (hər iki halda), 2.5.4-2.5.6-cı və 2.6.3-cü yarımbəndlərində "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş" sözləri "əlilliyi olan" sözləri ilə əvəz edilsin.

4. "Sosial müavinətlərin məbləğinin artırılması haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2013-cü il 29 avqust tarixli 973 nömrəli Fərmanın (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2013, № 8, maddə 916 (Cild I); Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 12 mart tarixli 350 nömrəli Fərmanı) 1.1.12-ci (hər iki halda) və 1.1.13-cü (hər iki halda) yarımbəndlərində "18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş" sözləri "əlilliyi olan" sözləri ilə əvəz edilsin.

5. "Orqanizmin funksiyalarının 81-100 faiz pozulmasına görə və ya 18 yaşınadək ə

"Pir Hüseyn Xanəgahı" Tarix-Memarlıq Qoruğunun və Zaqatala Tarix-Mədəniyyət Qoruğunun əsasnamələrinin təsdiq edilməsi və "Zaqatala Tarix-Mədəniyyət Qoruğunun Əsasnaməsinin təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetinin 1984-cü il 7 may tarixli 155 nömrəli Qərarının ləğv edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 128

Bakı şəhəri, 23 aprel 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərarla alır:

- "Pir Hüseyn Xanəgahı" Tarix-Memarlıq Qoruğunun Əsasnaməsi" təsdiq edilsin (əlavə olunur).
- "Zaqatala Tarix-Mədəniyyət Qoruğunun Əsasnaməsi" təsdiq edilsin (əlavə olunur).
- "Zaqatala Tarix-Mədəniyyət Qoruğunun Əsasnaməsinin

təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetinin 1984-cü il 7 may tarixli 155 nömrəli Qərarı ləğv edilsin.

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Qərarın əlavəsi ilə

www.azerbaijan-news.az və nk.gov.az saytında tanış ola bilərsiniz.

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Vatikanada Roma Papasının dəfn mərasimində iştirak edib

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Roma Papasının Fransiskin dəfn mərasimində iştirak edib.

Milli Məclisin Mətbuat və İctimaiyyətlə Əlaqələr Şöbəsinə verilən məlumata görə, dəfn mərasimi aprelin 26-da Vatikanada Müqəddəs Pyotr meydanında keçirilib. Dünya dövlətlərinin dövlət, hökumət başçıları, parlament sədrlərinin, ruhanilərin və görkəmli ictimaiyyət nümayəndələrinin iştirak etdiyi mərasimdə ölkəmizi Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova təmsil edib.

Spiker Sahibə Qafarova Müqəddəs Taxt-Tacın Dövlət katibi, kardinal Pietro Parolin və Müqəddəs Taxt-Tacın xarici işlər naziri, arxiyepiskop Paul Qalager ilə görüşüb, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin adından başsağlığını çatdırıb.

"Azərbaycan"

"Pir Hüseyn Xanəgahı" Tarix-Memarlıq Qoruğunun və Zaqatala Tarix-Mədəniyyət Qoruğunun sərhdələri və mühafizə zonalarını əks etdirən xəritələrin təsdiq edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 129

Bakı şəhəri, 23 aprel 2025-ci il

"Mədəniyyət haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2012-ci il 21 dekabr tarixli 506-IVQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2013-cü il 15 fevral tarixli 828 nömrəli Fərmanının 2.3-2-ci bəndinə əsasən Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərarla alır:

- "Pir Hüseyn Xanəgahı" Tarix-Memarlıq Qoruğunun sərhdəni və mühafizə zonasını əks etdirən xəritə təsdiq edilsin (əlavə olunur).

2. Zaqatala Tarix-Mədəniyyət Qoruğunun sərhdəni və mühafizə zonasını əks etdirən xəritə təsdiq edilsin (əlavə olunur).

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Qərarın əlavəsi ilə

www.azerbaijan-news.az və nk.gov.az saytında tanış ola bilərsiniz.

"Mülki hava gəmilərinə sertifikatların verilməsi, növ dizaynında dəyişiklik və ya onların təmiri, onların uçuşa yararlılığı və ətraf mühitin mühafizəsi üzrə tələblərin müəyyən olunması Qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 131

Bakı şəhəri, 23 aprel 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Aviasiya haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 22 dekabr tarixli 1058-VIQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2024-cü il 15 fevral tarixli 1 nömrəli Fərmanının 2.3.12-ci yarımbəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərarla alır:

"Mülki hava gəmilərinə sertifikatların verilməsi, növ dizaynında dəyişiklik və ya onların təmiri, onların uçuşa yararlılığı və ətraf mühitin mühafizəsi üzrə tələblərin müəyyən olunması Qaydaları" təsdiq edilsin (əlavə olunur).

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Qərarın əlavəsi ilə

www.azerbaijan-news.az və nk.gov.az saytında tanış ola bilərsiniz.

"Mülki pilotsuz uçuş aparatlarının istismarı, qeydiyyatına alınması və kateqoriyalara bölünməsi Qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 132

Bakı şəhəri, 23 aprel 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Aviasiya haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 22 dekabr tarixli 1058-VIQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2024-cü il 15 fevral tarixli 1 nömrəli Fərmanının 2.3.31-ci yarımbəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərarla alır:

"Mülki pilotsuz uçuş aparatlarının istismarı, qeydiyyatına alınması və kateqoriyalara bölünməsi Qaydaları" təsdiq edilsin (əlavə olunur).

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Qərarın əlavəsi ilə

www.azerbaijan-news.az və nk.gov.az saytında tanış ola bilərsiniz.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 10 yanvar tarixli 5 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "İcbari tibbi sığorta üzrə Xidmətlər Zərfi"ndə dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 134

Bakı şəhəri, 24 aprel 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərarla alır:

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 10 yanvar tarixli 5 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2020, № 1, maddə 63 (Cild I); 2024, № 3, maddə 358, № 9, maddə 1106) ilə təsdiq edilmiş "İcbari tibbi sığorta üzrə Xidmətlər Zərfi"ndə aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

- 10.1.1-ci yarımbəndin sonunda nöqtəli vergüli işarəsi nöqtə işarəsi ilə əvəz edilsin və 10.1.2-ci, 10.1.3-cü yarımbəndlər ləğv edilsin.

2. 10.2-ci bəndə "müraciət üçün" sözlərindən sonra "bu tibbi xidmətlər üzrə tarifi" sözləri əlavə edilsin və həmin bənddə "manat" sözü "faiz həcmində" sözləri ilə əvəz edilsin.

3. 11.1-ci bəndə "göstərilən" sözündən sonra "planlı" sözü əlavə edilsin.

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Qərarın əlavəsi ilə

www.azerbaijan-news.az və nk.gov.az saytında tanış ola bilərsiniz.

"Hərbi avadanlığın (ləvazimatların), hərbi avadanlıq (ləvazimatlar) hesab edilməyən təhlükə potensialı, o cümlədən xüsusilə təhlükəli yüklərin (malların) mülki və eksperimental hava gəmiləri ilə daşınmasına icazə verilməsi Qaydası"nın təsdiq edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 135

Bakı şəhəri, 24 aprel 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Aviasiya haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 22 dekabr tarixli 1058-VIQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2024-cü il 15 fevral tarixli 1 nömrəli Fərmanının 2.3.27-ci yarımbəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərarla alır:

"Hərbi avadanlığın (ləvazimatların), hərbi avadanlıq (ləvazimatlar) hesab edilməyən təhlükə potensialı, o cümlədən xüsusilə təhlükəli yüklərin (malların) mülki və eksperimental hava gəmiləri ilə daşınmasına icazə verilməsi Qaydası" təsdiq edilsin (əlavə olunur).

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Qərarın əlavəsi ilə

www.azerbaijan-news.az və nk.gov.az saytında tanış ola bilərsiniz.

"Daimi və ya müvəqqəti coğrafi zonaların təyin edilməsi ilə bağlı meyarlar"ın təsdiq edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı

№ 136

Bakı şəhəri, 24 aprel 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Aviasiya haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 22 dekabr tarixli 1058-VIQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2024-cü il 15 fevral tarixli 1 nömrəli Fərmanının 2.3.32-ci yarımbəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərarla alır:

"Daimi və ya müvəqqəti coğrafi zonaların təyin edilməsi ilə bağlı meyarlar" təsdiq edilsin (əlavə olunur).

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Qərarın əlavəsi ilə

www.azerbaijan-news.az və nk.gov.az saytında tanış ola bilərsiniz.

Azərbaycan və Pakistan arasında strateji əməkdaşlıq əlaqələrinin cari vəziyyəti və perspektivləri müzakirə edilib

Aprelin 26-da Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovla Pakistan İslam Respublikasının Baş nazirinin müavini, xarici işlər naziri Məhəmməd İshaq Dar arasında telefon danışıqı aparılıb.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, nazirlər iki ölkə arasında mövcud olan strateji əməkdaşlıq əlaqələrinin cari vəziyyətini və perspektivlərini, eləcə də regional təhlükəsizlik vəziyyətini müzakirə ediblər.

Söhbət zamanı iki ölkə liderləri arasında yüksək səviyyəli təmaslar, habelə sonuncu yüksək səviyyəli səfərlər zamanı əldə olunmuş razılıqların icrası məsələləri, iqtisadi, ticarət, investisiya, enerji təhlükəsizliyi, nəqliyyat və digər qarşılıqlı maraq doğuran sahələrdə əməkdaşlıq istiqamətləri nəzərdən keçirilib.

Telefon danışıqı zamanı Pakistan naziri Pakistanla-Hindistan arasında yaranmış gərginlik barədə məlumat verib. Nazir Ceyhun Bayramov öz növbəsində, gərginliyin diplomatik yolla və danışıqlar vasitəsilə aradan qaldırılacağına

JEHYUN BAYRAMOV
MINISTER OF FOREIGN AFFAIRS
OF THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN

MOHAMMAD İSHAQ DAR
DEPUTY PRIME MINISTER
AND MINISTER FOR FOREIGN AFFAIRS
OF THE ISLAMIC REPUBLIC OF PAKISTAN

ümüdvar olduğunu bildirib. Telefon danışıqı zamanı, həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran

digər ikitərəfli və çoxtərəfli məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Azərbaycan və İsveçrə Xarici İşlər nazirlikləri arasında siyasi məsləhətləşmələrin növbəti raundu keçirilib

Aprelin 25-də Bern şəhərində Azərbaycan Respublikası və İsveçrə Konfederasiyası Xarici İşlər nazirlikləri arasında siyasi məsləhətləşmələrin növbəti raundu keçirilib.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, Azərbaycan Respublikasının nümayəndə heyətinə xarici işlər nazirinin müavini Fərid Rzaev, İsveçrə nümayəndə heyətinə isə bu ölkənin Xarici İşlər üzrə Federal Departamentinin Dövlət katibinin köməkçisi, Avrasiya idarəsinin rəhbəri Muriel Penevreye rəhbərlik edib.

Məsləhətləşmələr zamanı iki ölkə arasında siyasi sahədə əlaqələr müzakirə olunub, davamlı siyasi dialoqun saxlanılması üçün qarşılıqlı səfərlərin və beynəlxalq tədbirlər çərçivəsində görüşlərin əhəmiyyəti vurğulanıb. Daha sonra iqtisadi, enerji, nəqliyyat və humanitar sahələrdə, o cümlədən beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində əməkdaşlığın hazırlığı və inkişaf perspektivləri ilə bağlı müzakirələr aparılıb.

Müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığın genişləndirilməsi üçün müvafiq müqavilə-hüquq bazasının inkişafının önəmi qeyd olunub.

F.Rzaev Azərbaycanın iqlim diplomatiyası və global iqlim gündəliyinə töhfə

fələri, ölkəmizin BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına (COP29) sədrliyi, sessiya çərçivəsində irəliləyən təşəbbüslər və əldə olunan nailiyyətlərdən danışdı.

Görüşdə, həmçinin postmünaqişə dövründə bölgədəki vəziyyət, Ermənistan-Azərbaycan normalaşma prosesi, davamlı sülhün təmin edilməsi istiqamətində ölkəmiz tərəfindən atılan addımlar, eləcə də işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə mina problemi, orada həyata keçirilən genişmiqyaslı bərpa-quruculuq işləri barədə ətraflı məlumat verilib.

Sonda tərəflər arasında həmçinin regional və beynəlxalq məsələlər, eləcə də birgə maraq kəşf edən digər mövzular ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Səfər zamanı F.Rzaev həmçinin digər işgüzar görüşlər də keçirib.

Azərbaycanı dünya siyasətində söz sahibinə çevirən Lider

Prezident İlham Əliyevin qətiyyətli tələbi

ATƏT-in Minsk qrupu və onunla əlaqədar olan bütün təsisatlar ləğv edilməlidir

ATƏT-in keçmiş Minsk qrupunun üç onillik boyu münaqişənin danışıqlar yolu ilə həlli üçün həyata keçirdiyi bədnam fəaliyyətini Prezident İlham Əliyev hələ 2022-ci ildə cəmi ikicə cümlə ilə dəqiq ifadə etmişdi: "Minsk qrupu İkinci Qarabağ müharibəsinə qədər 28 il fəaliyyətdə idi və həmsədr ölkələr bu illər ərzində Azərbaycana, Ermənistanla bəlkə də yüzlərlə səfər etmişlər. Nəticə də göz qabağında, nəticə sıfır..."

Dövlət başçımızın da vurğuladığı kimi, onilliklər ərzində bu yarım qurumun fəaliyyəti yalnız münaqişənin dondurulmasına həsr olunmuşdu. Riyakar həmsədrlərin qurduqları məkrli plana əsasən, zaman keçdikcə Azərbaycan torpaqlarının işğalı ilə barışacaq, beləliklə də münaqişə Ermənistanın xeyrinə həll olunacaqdı. Ancaq milli maraqlarımızı qətiyyətli müdafiə edən Prezident İlham Əliyev hər zaman beynəlxalq tribunallardan böyan edirdi ki, Ermənistan və ona havadarlıq edən qüvvələr bu xülyadan əl çəksələr yaxşıdır. Çünki Azərbaycan heç zaman öz ərazisində ikinci "dövlət" qurulmasına imkan verməyəcək.

Bu halda heç müharibəyə də lüzum olmayacaqdı

Azərbaycan Minsk qrupunun 28 il ərzində danışıqlar yolu ilə həll edə bilmədiyi və ya həll etmək istəmədiyi münaqişəyə cəmi 44 gün ərzində hər bəyqəndə nöqtə qoydu. Cənubi Qafqazda yeni realiaqlar formalaşdıran ölkəmiz bütün ərazilərində bayrağını dalğalandırdı, suverenliyini təmin etdi. Tarixin, ədalətin, beynəlxalq hüququn öz yerini tapması kimi də tövsiyə ediləcək qələbələrli il Azərbaycan bütün bu sadəliklərlə bağlı üzünə götürüldüyü missiyanı onilliklər ərzində həyata keçirməyən Minsk qrupunun da fəaliyyətinə defektə son qoydu.

Halbuki Azərbaycan illərlə böyük səbr və dözümlü nümayiş etdirərək münaqişənin sülh yolu ilə həll olunmasını gözlədi, ATƏT-in adicəkilən qrupunun normallaşma istiqamətində hansısa müsbət addımlar atacağına ümid bəslədi, amma hədəf yere.

Çünki yarım qrupun heç bir addımı da vaxtı çoxdan yetişib. Amma Ermənistan tərəfi Azərbaycanla birgə münaqişəni həll etməkdən yayınır və sözlər əsl mənasında ölü qurumu diriltməyə cəhd edir.

Azərbaycanın milli maraqlarını təmin etməsinə heç cür qəbulanmaq istəməyən Qərbdən artıq çoxdan həll olunmuş münaqişəni yenidən alovlandırmaq üçün faktiki olaraq mandatına son verilməsi Minsk qrupunu süni yolla regionda baş verən proseslərə cəlb etməyə mənasız cəhdlər edirlər.

Ədalətli yolla həll etmək əvəzinə tərəf tutdular, təcavüzkar və işğalçı Ermənistanı dəstəklədilər. Məhz ATƏT-in Minsk qrupunun öz mandatına uyğun fəaliyyət göstərməməsi 44 günlük müharibəni qaçılmaz etdi. Savaş nəticəsində minlərlə insan həyatını itirdi, onminlərlə isə yaralandı...

İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra Bakının təşəbbüsləri və səyləri sayəsində iki ölkə arasında sülhün ölkə imzalaması üçün əməli addımlar atılmağa başlandı. Sərhədlərin delimitasiya və demarkasiyasına start verilməsi, Qazaxın 4 kəndinin bir güllə belə atılmadan, bir itki verilmədən qaytarılması, eləcə də Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişi layihəsinin mətni ətrafında danışıqlar prosesinin yekunlaşması buna əyani nümunələrdir.

Ermənistan ilə Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin imzalanmasına yeganə maneə yaradan məsələlər isə Ermənistanın Azərbaycan ərazilərinə iddia olan konstitusiyasını dəyişməməsi və ATƏT-in keçmiş Minsk qrupunun ləğvi ilə bağlı ölkəmizlə birgə münaqişəni həll etməməsidir.

Artıq dünyada Qarabağ adlı münaqişə yoxdur və vaxtilə bu münaqişəni danışıqlar yolu ilə nizamlamaq məqsədilə missiya-landırılmış keçmiş Minsk qrupunun fəaliyyətinə də son qoyulub. Buna görə də adi-

lunun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşündə sülh sazişinin imzalanması üçün əsas şərtlər qismində Ermənistan konstitusiyasında hələ də Azərbaycana qarşı qüvvədə qalan ərazi iddialarının aradan qaldırılması və eləcə də münaqişənin bitməsi nəticəsində tarixə qovuşmuş, öz əhəmiyyətini itirmiş Minsk qrupu, Fəaliyyətdə olan sədrin xüsusi nümayəndəsi, Yüksək Səviyyəli Planlaşdırma Qrupu kimi ATƏT təsisatlarının ləğv edilməsinin vacibliyi vurğulanıb.

Göründüyü kimi, rəsmi Bakı Minsk qrupunun artıq bölgədə həll edəcəyi münaqişə, problem qalmadığı üçün dərhal ləğv edilməli olduğuna bildirir.

Dildə sülh tərəf olduğunu deyən İrəvan isə təcavüzkar və işğalçı siyasətini davam etdirmək niyyəti ilə nə konstitusiyasını dəyişir, nə də keçmiş Minsk qrupunun hüquqi ləğvinə razılıq verir. Bununla da gələcəkdə yenidən Azərbaycan ərazilərinə iddia etmək üçün özünü münbit zəmin hazırlamaq istəyir.

Bütün bu gerçəkliklərin fonunda da İrəvanın gündəliyində sülh yox, müharibə daşdığı gün kimi aydın görünür. Buna görə hərbi eskalasiyanı artırır, müstəmləkəçi Fransanın əli ilə sürətlə silahlanır, revanşa hazırlaşır.

Ümumiyyətlə, müşahidə edilən neqativ proseslər onu göstərir ki, nə Ermənistanın hakim dairələri, nə də cəmiyyəti sülhə, normalaşmaya, millətlərarası barışıqə hazırlıqlar. Erməni sürurunda dərin kök salmış milli nifrət, şovinizm, Azərbaycanofobiya bölgədə sülhü kölgə altında saxlamaqda davam edir. Ermənistanla, Fransada Azərbaycan bayraqlarının yandırılması kimi cinayətlər törədilməsi bunun təzahürüdür. Keçmiş Minsk qrupunun ələyindən ikiye bölünməsi də Ermənistanın revanş istəyindən doğur. Ancaq "dəmir yumruq" Qarabağ münaqişəsini bərdəşliklə həll edərək ATƏT-in bu bədnam qurumunu tarixin arxivinə atıb.

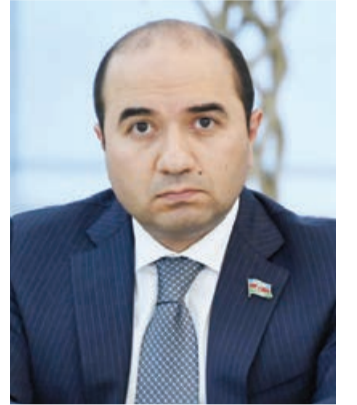
Necə deyirlər, obrazlı ifadə etsək ATƏT-in Minsk qrupu çoxdan ölüb, sadəcə basdırılmağı qalıb ki, buna da Azərbaycanın qətiyyəti sayəsində tezliklə nail olunaçaq.

Yasəmən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"

Mühüm mərhələnin başlanğıcı

Kaya Kallasın səfəri Azərbaycan-Avropa İttifaqı münasibətlərində yeni səhifə açır

"Avropa İttifaqının xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi, Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti Kaya Kallasın ölkəmizə səfəri Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında əməkdaşlığın daha da möhkəmləndirilməsi baxımından olduqca əhəmiyyətli bir addımdır. Bu səfər bir daha sübut etdi ki, Azərbaycan regionda etibarlı tərəfdaş kimi qəbul olunur və beynəlxalq əməkdaşlıqda mühüm aktora çevrilib".

Bunu Milli Məclisin deputatı Kamran Bayramov "Azərbaycan" qəzetinə açıqlamasında bildirib.

K.Bayramov qeyd edib ki, Azərbaycanın həyata keçirdiyi balanslı və müstəqil xarici siyasət, o cümlədən, Avropanın enerji təhlükəsizliyinə verdiyi töhfə yüksək qiymətləndirilir. Kaya Kallasın səfəri bu reallığın bir daha təsdiqidir. Xüsusilə, Avropa İttifaqı ilə yeni tərəfdaşlıq sazişi üzərində aparılan danışıqlar kontekstində bu səfər müsbət dinamikanın davamı kimi qiymətləndirilməlidir. Azərbaycan-Aİ münasibətləri qarşılıqlı hörmət və bərabərlik prinsipləri əsasında qurulur.

Deputat diqqətə çatdırıb ki, Prezident İlham Əliyevin Avropa İttifaqının xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi, Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti Kaya Kallası qəbul etməsi, Azərbaycan-Aİ münasibətlərində yeni və mühüm mərhələnin başlanğıcı kimi dəyərləndirilə bilər. Bu görüş tərəflər arasında strateji əməkdaşlığın daha da dərinləşdirilməsi və hüquqi çərçivənin formalaşdırılması baxımından əhəmiyyətli dönüş nöqtəsi sayılmalıdır. "Dövlətimizin başçısı Kaya Kallası qəbul edərkən Azərbaycanın Avropa İttifaqının etibarlı tərəfdaşı olduğunu dedi və "Cənub qaz dəhlizi"nin 4 ildir fəaliyyət göstərən Avropanın qaz təchizatında oynadığı əhəmiyyətli rolunu xatırladı. "Cənub Qaz Dəhlizi" Moşvərot Şurası çərçivəsində Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında uğurlu və səmərəli dialoqun mövcud olduğunu deyən dövlətimizin başçısı bərpəolunan enerji sahəsində də əməkdaşlıq üçün böyük imkanların olduğunu bildirdi".

Deputatın sözlərinə görə, öz növbəsində Kaya Kallas Avropa İttifaqının

Azərbaycanla əlaqələri yüksək dəyərləndirdiyini və bu münasibətləri daha da inkişaf etdirməkdə maraqlı olduğunu qeyd edib. Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında enerji sahəsində çox uğurlu və səmərəli əməkdaşlığın olduğunu vurğulayan qonaq ölkəmizin Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasında etibarlı tərəfdaş rolunda çıxış etdiyini deyib. O, naqliyyat bağlantıları mövzusunda toxunaraq, bu xüsusda da çox mühüm regional bir dövlət olan və vacib geosiyasi məkanda yerləşən Azərbaycanın rolunun əhəmiyyətini vurğulayıb.

K.Bayramov əlavə edib ki, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən uğurlu xarici siyasət nəticəsində Azərbaycan Avropa üçün mühüm tərəfdaş kimi qəbul edilib: "Hesab edirəm, bu səfər və keçirilən görüşlər, Azərbaycan-Aİ münasibətlərinin daha da inkişaf etdirilməsi və möhkəmləndirilməsi baxımından əhəmiyyətli bir addımdır. Artıq Brüsseldə Azərbaycanın geosiyasi əhəmiyyəti təkcə enerji ehtiyatları ilə deyil, həm də regionda sabitliyin qorunmasında, naqliyyat dəhlizlərinin mərkəzində yerləşməsi və gələcəyə yönəlmiş "yaşıl enerji" layihələrindəki fəallığı ilə qiymətləndirilir. Avropa İttifaqı üçün enerji yalnız iqtisadi yox, həm də siyasi və təhlükəsizlik baxımından prioritet sahədir. Bu baxımdan Azərbaycan Aİ üçün sadəcə enerji təchizatçısı deyil, ümumi enerji təhlükəsizliyinin formalaşmasında əsas strateji tərəfdaş kimi qəbul olunur ki, bu da qurumun yeni geosiyasi reallıqları düzgün dəyərləndirdiyini göstərir".

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

Avropa İttifaqı Azərbaycanla münasibətləri daha da inkişaf etdirməkdə maraqlıdır

Qurumun ali nümayəndəsi, Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti Kaya Kallasın Azərbaycana səfəri də bu məqsəddən irəli gəlir

Azərbaycana dünyada ehtiram gətirən əsas amillərdən biri dövlətimizin müstəqil və qətiyyətli siyasət həyata keçirməsidir. Təbəddülatlarla dolu və dünya nizamının böyük təzyiqlərlə üzlaşdığı bir şəraitdə bu cür siyasət yürütmək kifayət qədər çətin olsa da, rəsmi Bakı özünün milli maraqlarını inamla təmin edir. Eyni zamanda respublikamız iş-tirəcliyi olduğu hər bir məsələdə etibarlı tərəfdaş kimi tanınır və bu, dövlətlərlə müxtəlif hadisələrin fonunda öz təsdiqini tapıb. O cümlədən Azərbaycan Avropa İttifaqı ilə münasibətlərində də hər zaman səmimi olub, tərəfdaşlığa kölgə salan fəaliyyətə yol verməyib.

Amma elə müxtəlif hadisələrin fonunda görə bilirik ki, Avropa İttifaqı da bir sıra hallarda Azərbaycanın uğurlarına qarşı çıxanların sırasında ön yerlərdə olub. Bu baxımdan Aİ-nin Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü bərpa etməsindən sonra, Ermənistanla münasibətlərin normalaşdırılması prosesində nümayiş etdirdiyi mövqeyə, Ermənistan-Azərbaycan sərhədinin Ermənistan tərəfində müşahidəçisi missiyası saxlamaqla həyata keçirdiyi təcridatçı fəaliyyətin münasibətlərə xələf gətirməsi reallıqdır. Hamı bilir ki, adı mülki olsa da, bu, köşfiyyət missiyasıdır. Missiyanın əməkdaşları "binokl diplomatı" yolu ilə Azərbaycanın mövqeləri, bölmələrin dislokasiya rayonları haqqında köşfiyyət məlumatları toplayıb, ardınca bu məlumatları Ermənistanın baş qaragahına ötürürlər.

Lakin dəyişikliklərə məruz qalan dünya nizamı, dünyanın siyasi qütbləri arasında yeni müstəviyə qədəm qoyan, daha da dərinləşən gərginliklər Avropa İttifaqını da yürütdüyü yanlış və milli maraqlarını ehtiva etməyən siyasətdən imtinaya vadar edir. Belə ki, indinin içində iqtisadi təhlükəsizliyi ətrafında daha çox düşünməyə məcbur olan Avropa İttifaqı bu məsələdə Azərbaycanla tərəfdaşlığın da mühüm rol oynadığını qənaətdəndir. Avropa İttifaqının xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri üzrə ali nümayəndəsi, Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti Kaya Kallasın Azərbaycana səfəri də elə bu məqsədlərdən irəli gəlir.

Prezident İlham Əliyevlə görüşdə Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında enerji sahəsində çox uğurlu və səmərəli əməkdaşlığın olduğunu vurğula-

layan Kaya Kallas ölkəmizin Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasında etibarlı tərəfdaş rolunda çıxış etdiyini deyib. O, naqliyyat bağlantıları mövzusunda toxunaraq, bu xüsusda da çox mühüm regional bir dövlət olan və vacib geosiyasi məkanda yerləşən Azərbaycanın rolunun əhəmiyyətini vurğulayıb. Kaya Kallas

Avropa İttifaqının Azərbaycanla əlaqələri yüksək dəyərləndirdiyini və bu münasibətləri daha da inkişaf etdirməkdə maraqlı olduğunu qeyd edib. Bəli, nəhayət ki, Aİ Azərbaycanın dünya nizamındaki rolunu, qlobal prolekt olan və vacib geosiyasi məkanda yerləşən Azərbaycanın rolunun əhəmiyyətini vurğulayıb. Kaya Kallas

diyi töhfələri çoxdan bilir. Bu qurumun rəsmiləri həyata keçirilən enerji əməkdaşlığının itifaq üzvləri üçün nə demək olduğunu hamıdan yaxşı anlırlar. Kaya Kallası qəbul edərkən Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi, Azərbaycan artıq Avropanın 10 ölkəsini, o cümlədən Avropa İttifaqının 8 üzvünü qazla təchiz edir. Azərbaycan

qaz təchizatının coğrafi əhatəsinə görə Avropa məkamını qazla təmin edən ilk ölkələrdən biridir. Bütün bunlara rəğmən Aİ-nin Azərbaycanla Ermənistan arasındakı normalaşma prosesində nümayiş etdirdiyi destruktiv mövqeyə, Ermənistanın missiyası vasitəsilə ölkəmizə qarşı apardığı hibrid müharibə, bu qurumun rəsmilərinin zaman-zaman səsləndirdiyi fikirlər sadəcə təəssüf doğurur.

Lakin Azərbaycan özünün qətiyyətli yolu və siyasəti olan dövlətdir. Hansısa təzyiqlər respublikamızı öz yolundan döndərə bilməz. Prezident İlham Əliyevin çıxışlarından birində dediyi kimi, müstəqil siyasətin alternativləri yoxdur və gec-tez hər kəs bu siyasətlə hesablaşacaqdır. Və Avropa İttifaqının xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri üzrə ali nümayəndəsinin Azərbaycanla səfəri və təmsil etdiyi qurumun ölkəmizlə münasibətləri daha da inkişaf etdirməkdə maraqlı olduğunu bildirməsi Prezident İlham Əliyevin söylədiyi fikirlərin real həyatdakı təəcəssümüdür.

Bütövlükdə, Aİ-nin üzvləşdiyi çağırışlar, qlobal siyasi reallıqlar bu quruma Azərbaycanla münasibətlərdə fərqli davranmağı diqqətə edir. Bu ba-

xımdan Kaya Kallasın ölkəmizə səfəri həm də bu məqsədlərdən irəli gəlir. Aİ rəsmiləri onun da fərgindədir. Həmsədr Kaya Kallasın Ermənistanla Ermənistan arasındakı normalaşma prosesində nümayiş etdirdiyi destruktiv mövqeyə, Ermənistanın missiyası vasitəsilə ölkəmizə qarşı apardığı hibrid müharibə, bu qurumun rəsmilərinin zaman-zaman səsləndirdiyi fikirlər sadəcə təəssüf doğurur.

Bu monada Aİ-nin xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri üzrə ali nümayəndəsinin ölkəmizə səfəri və Prezident İlham Əliyevlə görüşü Azərbaycan-Aİ əlaqələrində dönüş nöqtəsi kimi qiymətləndirilə bilər. Görünür odur ki, Aİ Azərbaycanın əhəmiyyətini görür və əvvəl mövcud olmuş stereotiplər və yanaşmalardan geri çəkilir. Gözləntilərdən ondan ibarətdir ki, bu səfər ikitərəfli münasibətlərdə yeni səhifə açacaq və onu yeni səviyyəyə yüksəldəcəkdir.

Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan"

Milli mətbuatımızın 150 illiyi ölkəmizdə geniş qeyd olunacaq

Bu barədə Prezidentin sərəncamı KİV nümayəndələri və ictimaiyyət tərəfindən razılıqla qarşılıb

Xəbər verildiyi kimi, Prezident İlham Əliyev Azərbaycan milli mətbuatının 150 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında sərəncam imzalamışdır. Sərəncamda qeyd edilir ki, XIX əsrin ikinci yarısında dünyanın neft və sənaye mərkəzlərindən birinə çevrilmiş və iqtisadi yüksəliş dövrünü yaşayan Azərbaycanın ictimai-siyasi və mədəni həyatında əsaslı dəyişikliklər baş vermiş, maarifçilik hərəkatı genişlənməyə başlamış, milli mətbuatın yaranması zərurəti meydana çıxmışdır.

Məhz buna görə də 150 il əvvəl - 1875-ci il iyulun 22-də görkəmli ziyalı, təbiətşünas alim və maarifçi-publist Həsən bəy Zərdabınin Azərbaycan dilində nəşr etdiyi "Əkinçi" qəzeti milli mətbuatımızın ilk nümunəsi və ölkəmizin həyatında mühüm hadisə kimi tarixə düşmüşdür. "Qəzetin muradı xalqın gözünü açmaqdır, həyatda olan işləri ayna kimi xalqa göstərsin ki, xalq da onun olacağını dalınca getsin" deyən Həsən bəy Zərdabınin "Əkinçi"si özünə, fədakarlıq, mübarizə məktəbi kimi ötən 150 illik mətbuatımıza işiq salan əjdəli jurnalist və maarifçi ziyalı orduşu yetişdirmişdir. 1998-ci ildə senzuranı ləğv edən Ulu Öndər Heydər Əliyev hər zaman mətbuatın cəmiyyətə təsir gücünü diqqətə almış, mətbuat və söz azadlığı, kütləvi informasiya vasitələrinin maddi-tekniki bazasının möhkəmləndirilməsi istiqamətində ardıcıl tədbirlər həyata keçirmişdir. Jurnalist əməyini hər zaman yüksək qiymətləndirən Ümummilli Lider 2000-ci ildə mətbuatımızın tarixi ilə bağlı "Azərbaycanda milli mətbuatın yaradılmasından 125 illiyi haqqında" ilk fərman im-

zalamışdır. Azərbaycan jurnalistləri də dövlət başçısının bu diqqətinə, qayğına laqəyd qalmamış, onu 2002-ci ildə "Jurnalistlərin dostu" seçmişlər. Son 20 ildə isə media azadlığı, jurnalist sərbəstliyi geniş şəkildə təmin olunmuşdur. Bu təminatın müəllifi Prezident İlham Əliyevdir. Azərbaycanda bu gün jurnalistlərin azad informasiya toplamaq, onu sərbəst şəkildə yaymaq, cəmiyyətdə baş verən hadisələr haqqında sərbəst fikir mübadiləsi aparmaq üçün hər cür şərait mövcuddur. Jurnalistlərə istənilən sahələrdə üzrə məqalələr yazmaq, ictimai əhəmiyyət kəsb edən məsələləri cəmiyyətin müzakirəsinə çıxarmaq və sərbəst fikir mübadiləsi aparmaq imkanları yaradılmışdır. Bunlardan əlavə, dövlət xüsusi təşəbbüslə çıxış edərək mətbuatın inkişafını şərtləndirən proqram qəbul etmişdir. İndi Azərbaycanda mətbuatın inkişafına dövlət dəstəyi verən Medianın İnkişafı Agentliyi - MEDIA kimi qurum var. İllərdir digər sahələrdə olduğu kimi, mətbuatın, ümumilikdə KİV-in inkişafı istiqamətində də Ulu Öndərin siyasətini davam etdirən Pre-

zident İlham Əliyev bu gün ölkə jurnalistlərinin yaxın dostu və himayədarıdır. Hələ 2009-cu ildə dövlət başçısının sərəncamı ilə qəzetlərin "Azərbaycan" nəşriyyatına olan bərcəli silinmiş, "Əməkdar jurnalist" fəxri adı bərpa olunmuşdur. Bundan sonra mətbuatın 135 illik yubileyi münasibəti ilə 100-dən çox jurnalist "Əməkdar jurnalist", "Əməkdar mədəniyyət işçisi" fəxri adlarına, "Tərəqqi" medalına layiq görülmüşdür. 2013-cü il iyulun 22-də - Milli Mətbuat Günündə Bilişibət qəsəbəsində tikilmiş 17 mərtəbəli binadakı 156 mənzilin açarları jurnalistlərə təqdim olunmuşdur. Elə həmin gün dövlət başçısı jurnalistlər üçün daha bir çoxmənzilli yaşayış binasının təməlini qoymuş və həmin bina da bir neçə ildən sonra jurnalistlərin ixtiyarına verilmişdir. İndi həmin binalarda Prezidentin qayğısı sayəsində onlarla jurnalist ailəsi yaşayır. Mətbuat işçilərinin sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılması istiqamətində atdığı bu addımlar Prezident İlham Əliyevin də jurnalistlərin

Prokurorluq əməkdaşları iki hektar ərazidə 1250-dən çox ağac əkilər

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümü, həmçinin ölkə başçısının ekoloji mühitin, xüsusilə yaşıllıqların mühafizəsi ilə bağlı tapşırıq və tövsiyələri ilə əlaqədar aprelin 26-da Baş Prokurorluq, Baş prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsi, Hərbi Prokurorluq, Bakı şəhər və paytaxtın tabe rayon prokurorluqlarının əməkdaşları Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin yaxından dəstəyi ilə növbəti ağacəkmə kampaniyası keçirib.

Baş Prokurorluqdan verilən məlumata görə, tədbir çərçivəsində

ümumilikdə 2 hektar ərazidə 1250-dən çox ağac əkilib. Kampaniyadan sonra Baş prokuror

Kamran Əliyev prokurorluğun və teranları ilə görüşərək onlarla söhbət edib.

Türkiyəli ekspert: "Region ölkələri Zəngəzur dəhlizinin açılması fürsətini əldən verməməlidirlər"

"Zəngəzur dəhlizi təkə Azərbaycan və ya Türkiyə üçün deyil, bütövlükdə region üçün vacibdir. Bu gün belə mühüm təşəbbüsün həyata keçirilməsi üçün "qızıl imkan" yaranıb ki, bu, sübhəsis, regionumuzda həm uzunmüddətli sülhün, həm də inkişafın təmin edilməsinə mühüm töhfə olacaq".

Bu barədə AZƏRTAC-a Ankarada OSTİM Texniki Universitetində "Müstəmləkə cinayətləri" mövzusunda keçirilən konfransın panel iclaslarından birində vasitəçi qismində çıxış edən Ankaranın Medipol Universitetinin Siyasi elmlər fakültəsinin professoru Qüdrət Bülbül deyib.

Onun sözlərinə görə, nəqliyyat-logistika infrastrukturunun əhəmiyyətindən təkə dövlət rəsmiləri

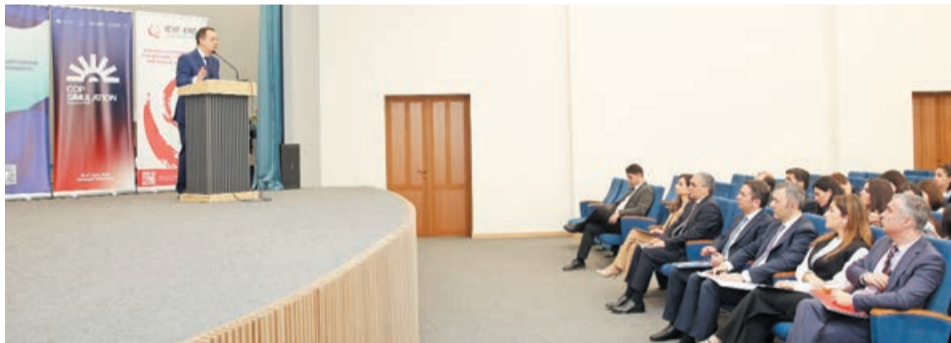
deyib, ictimaiyyət nümayəndələri, alimlər də danışmışlardır.

Q.Bülbül Zəngəzur dəhlizinin gec-tez reallaşacağına əminliyini ifadə edib. "Bütün ölkələr artıq bu gün yeni marşrut amili nəzərə alınmaqla öz siyasətlərini formalaşdırmalıdır, çünki Zəngəzur dəhlizinin işləməsinin müsbət təsiri hər yerdə hiss ediləcək", - deyən türkiyəli alim vurğulayıb ki, "bölgə üçün belə mühüm şans əldən vermək olmaz".

"Otuz il ərzində biz Azərbaycanın işğal olunmuş torpaqlarının azad edilməsi gününü yaxınlaşdırırdıq və bu gün də gəlib çatdı. Əminəm ki, Zəngəzur dəhlizinin açılışına da eyni ümidlə yanaşmaq və hədəfə nail olmaq lazımdır", - deyərək Ankara Universitetinin müəllimi qeyd edib.

Xankəndidə COP Simulyasiya Konfransı keçirilir

Aprəlin 25-27-də Azərbaycanın Xankəndi şəhərində Qoşulmama Hərəkatı Gənclər Təşkilatı (QHGT) və İslam Əməkdaşlıq Gənclər Forumunun (İƏGF) Avrsiya Regional Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının (COP) Simulyasiya Konfransı keçirilir.

AZƏRTAC-ın bölgə müxbiri xəbər verir ki, aprelin 26-da tədbirin rəsmi açılışı olub. Açılış mərasimində çıxış edən Qarabağ Universitetinin rektoru Şahin Bayramov yeni təsis olunmuş universitetdə ötən il ölkəmizin evsahibliyi etdiyi iqlim konfransının simulyasiyasının keçirilməsinin əhəmiyyətindən danışıb.

Azərbaycan Respublikasının xarici işlər nazirinin müavini və COP29-un baş danışıqçısı Yalçın Rəfiyev Azərbaycanın uğurlu COP29 təcrübəsindən bəhs edib və bu xüsusda, Azərbaycan sədrliyindən xüsusi gözlənti olan iqlim maliyyəsi üzrə qərarın qəbul edilməsinin əhəmiyyətini vurğulayıb. Nazir müavini ötən ilin noyabrında Bakıda keçirilmiş COP29-da əldə olunan mühüm nəticələri, o cümlədən öz təcrübələrini gənclərə bölüşüb.

Elm və Təhsil Nazirliyinin Aparat rəhbəri Mətin Kərimli

öz növbəsində iqlim savadlığının gənclərin iqlim fəaliyyətində iştirakını təmin etmək üçün əhəmiyyətli bir komponent olduğunu bildirdi. Açılış mərasimində QHGT-nin sədri və COP29-un iqlim üzrə gənclər çempionu Leyla Həsənova gənclərə iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə innovativ fikirlər və dayanıqlı həllərle çıxış etməyə çağırış edib. Sonra İƏT-in Gənclər Forumunun Avrsiya üzrə Regional Mərkəzinin baş direktoru Rafiq İsmayilov gəncləri

trlardan səfir məhz Azərbaycanın birtərəfli şəkildə münafiqşonun həll etdiyinə ümümbəşəri əhəmiyyətli bu unikal təbiət bölgəsinin də ekoloji baxımdan qorunmasına yol açdığını xüsusi vurğulayıb.

Konfrans çərçivəsində İƏGF Avrsiya Regional Mərkəzi və Qoşulmama Hərəkatı Gənclər Təşkilatı arasında əməkdaşlıq haqqında "Xankəndi Anlaşma Memorandumu" imzalanıb.

Qeyd olunmalıdır ki, iki-günlük konfransda tələbələr ölkələr, beynəlxalq təşkilatlar və media nümayəndələri kimi müxtəlif rollarda çıxış etdilər. Tədbir iştirakçıları COP29-un əsas mövzularını və məqsədlərini haqqında marifləndirmək, gənclərin iqlim fəaliyyətində iştirakını artırmaq və iştirakçıları arasında ünsiyyət və ictimai nitq bacarıqlarının inkişafını təşviq etmək məqsədi daşıyır.

Dünya səyyahları Cəbrayılda minatəmizləmə prosesini izləyiblər

İşğaldan azad edilən ərazilərdə səfərdə olan tanınmış dünya səyyahları bu gün Cəbrayılda gəliblər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, burada səyyahlar işğaldan azad edilən Mehdi kəndi ərazisində ANAMA tərəfindən aparılan minatəmizləmə işləri ilə tanış olublar. Onlara işğal zamanı ərazilərin həddən çox minalarla çirkləndirilməsi barədə, həmçinin ötən dövrdə mina təhlükəsi nəticəsində həlak olanların və sağlamlığını itirənlərin olduğu haqda məlumat verilib. Ərazilərdə tank əleyhinə minaların, piyada əleyhinə minaların, həmçinin qarışıq mina xətlərinin çox olduğu bildirilib. Bundan başqa, axtarış vaxtı ərazidə partlamamış silah-sursatlar da aşkarlandığı deyilib. Qeyd edilib ki, aşkarlanan piyada əleyhinə minaların əsas tərkib hissəsi Ermənistan istehsalıdır. Səyyahlara, həmçinin məlumat verilib ki, ərazidə təmizləmə işləri mexaniki üsulla, əl ilə və təlim keçmiş itlər vasitəsilə olmaqla üç üsulla aparılır.

ANAMA-nın 3 saylı təmizləmə dəstəsinin əməliyyat rəhbəri Qadir Namazəliyev müsahibəsində bildirdi ki, Cəbrayıl rayonu Mehdi kəndi ərazisində yerləşən Mehdi/006/05 mina sahəsində 92 işgünüdür təmizləmə əməliyyatı aparılır və minalar 83 min 511 kvadratmetrdə. "Bu günə kimi ərazinin 82,4 faiz olmaqla 56 min 500 kvadratmetri təmizlənilib və 875 ədəd mina və bir küstar üsulla hazırlanan partlayıcı qurğu aşkarlanıb. Ərazidə tapılan minalar partlayış qrupu tərəfindən zərərsizləşdirilib. Ərazidə aşkarlanan minaların 720 ədədi piyada əleyhinə minalardır və Ermənistan istehsalıdır. 155 ədəd isə tank əleyhinə olan minalardır ki, bunlar Rusiya istehsalıdır. Sahə kənd ərazisi olduğu üçün torpaqda metallarla çirklənmə həddən çox səviyyədedir, bu da dektorlarla işləməyi çətinləşdirir. Bu səbəbdən, ərazidə təmizləmə-qazma üsulu ilə yəni, kiçik bellərlə minaaxtaranlar 20 santimetr dərinlikdə qazaraq aşkara çıxarılan minaların ətrafını işarələyirlər. Mina xətlərinin keçmədiyi sahələrdə isə mexaniki vasitələrlə, daha sonra həmin ərazidə minaaxtaran itlərlə əməliyyat tədbirləri həyata keçirilir", - deyərək bildirib.

Daha sonra ərazidə aşkarlanan minaların partlatılma yolu ilə zərərsizləşdirilməsi prosesi həyata keçirilib.

Qeyd edək ki, "NomadMania" səyyah klubunun təşəbbüsü ilə gerçəkləşən səfərdə dünyanın 30 ölkəsinin - ABŞ, Britaniya, Belçika, Almaniya, İsveçrə, Polşa, Niderland, Fransa, Braziliya, Mərakeş, Danimarka, Çili, Portuqaliya, Sierra Leone, Ruanda, Suriya, Hindistan, Serbiya, Yunanistan, Albaniya, Türkiyə, Slovakiya, Sinqapur, İtaliya, İspaniya, İran, Kamerun, Çin, Avstraliya və Yeni Zelandiyanın səyyah elitəsində

yer alan nüfuzlu beynəlxalq səyahətçiləri iştirak edir. Heyət 3 gün ərzində Qarabağda və Şərqi Zəngəzurdə olacaq. Onlar aparılan növbəti bərpə və quruculuq işlərini, minatəmizləmə fəaliyyətini, Ermənistan tərəfindən işğal dövründə törədilmiş vəhşilikləri, dağıntıları müşahidə edir.

Bu səfər azad edilmiş ərazilərin "black tourism" çərçivəsində tanıdılmasında müstəsna rol oynayır.

Qeyd edək ki, "NomadMania" səyyah klubunun üzvləri olan Türkiyə Gözginlər Klubu, Club-100 (İsveç), "Piki Reels" (Böyük Britaniya), "Vagaclub" (Norveç) klublarının geniş tərkibdə heyətlərinin 12 dəfə Qarabağ və Şərqi Zəngəzura səfərləri gerçəkləşib. Budəfəki səfər isə prosesin davamı olmaqla, beynəlxalq səyyahların azad edilmiş ərazilərə sayca 13-cü qrup səfəridir.

Gəncədə böyük yazıçı, alim və pedaqoq Mir Cəlal Paşayevin xatirəsi anılıb

Dünya Əməkdar elm xadimi, yazıçı, alim Mir Cəlal Paşayevin anadan olmasının 117-ci ilinin tamam olması münasibətilə Milli Aviasiya Akademiyasının (MAA) təşkilatçılığı ilə Gəncədə yaradıcılıq gecəsi keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, XX əsr Azərbaycan elminin, ədəbiyyatının, təhsilinin inki-

xalqımızın yaddaşında özünü əbədi yaşarlıq qazanıb.

Xalq şairi Nəriman Həsənzadə öz sevimli müəllimi haqqında xos xatirələrini səsləndirib. O, son dövrlərdə çapdan çıxmış "İllər, pillələr və tələlər", "Xəlvətdə yanan şam" kitablarında da xos xatirələrini oxucularına bölmüşdür.

Çıxış edən MAA-nın rektor köməkçisi, iqtisad elmləri üzrə fəlsəfə doktoru dosent Gülnarə

şafında misilsiz xidmətlər göstərmiş görkəmli yazıçı, böyük alim Mir Cəlal Paşayevin adını daşıyan ev-muzeyində keçirilən tədbirdə şəhər rəsmiləri, ictimai xadimləri və tələbələr iştirak ediblər.

Tədbirin açılışında çıxış edən Milli Aviasiya Akademiyasının birinci prorektoru professor Ədalət Səmədov Mir Cəlal Paşayev, onun humanizm ənənələrini bu gün də yaşadığını və uğurlu davam etdirən akademik, MAA-nın rektoru Arif Paşayev salamlarını tədbir iştirakçılara çatdırıb. O bildirib ki, Mir Cəlal Paşayev çoxşaxəli yaradıcılığı noinkə müasirlərinə, özündən sonra gələnlərə də örnəkdir. Təsəffü deyil ki, bu gün təkcə Azərbaycanda deyil, onun sərhədlərindən kənar da görkəmli ədəbi həyat və yaradıcılığı geniş şəkildə öyrənilir və əsərləri çap olunaraq maraqla oxunur.

Çıxış edən elm və təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov deyib ki, Mir Cəlal Paşayev Azərbaycan elminin və təhsilinin, ədəbi məktəb-

lərin inkişafına, milli dəyərlərin, adət-ənənələrin qorunmasına çalışıb, gəncləri savadlı və vətənpərvər olmağa sövq edib. O, "Bir gəncin manifesti", "Füzulinin poetik xüsusiyyətləri", "Dirilən adam", "Bostan oğrusu", "Gözün aydın" kimi məşhur əsərlərində müasir dövrün çağırışlarını əks etdirib. Ona görə bu gün də Azərbaycanın orta və ali təhsil müəssisələrində Mir Cəlal irsi sevilir və öyrənilir.

Sonra Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Niyazi Bayramov diqqətə çatdırıb ki, qədimliyi ilə müasirliyi özündə cəmləşdirən və gündü-gündən gözəlləşən Gəncə şəhərinin ruhunda Mir Cəlal izi var. AMEA-nın müxbir üzvi, Elm və Təhsil Nazirliyinin Rıyaziyyat və Mexanika İnstitutunun direktoru Misir Mərdanov çıxış edərək deyib ki, böyük alim Mir Cəlal Paşayev həm də yüksək insani keyfiyyətləri ilə nurlu şəxsiyyətlərdən biri kimi

Əhmədova bildirib ki, illər ötdük-cə Mir Cəlal Paşayevin təkə ol-mi irsi tədqiq edilmir, onun həm də xeyirxahlığı, böyük və əlçatmaz müəllimliyi, bəşəriyyəti heyranlığa qarsınları və sevilir-sevilo qəlblərdə özünü əbəd qurur.

Sonda Milli Aviasiya Akademiyasının tələbələrini hazırladığı şeir nümunələri səsləndirilib, bədii kompozisiyalar nümayiş olunub.

Azərbaycan Özbəkistanda keçirilən festivalda və II Türk Dünyası Mədəniyyət Forumunda təmsil olunur

Özbəkistanın qədim Xivə şəhərində IV Beynəlxalq Baxşı Sənəti Festivalı və tədbir çərçivəsində II Türk Dünyası Mədəniyyət Forumu keçirilir.

Aprelin 26-dan 28-dək keçirilən festival Özbəkistan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyinin təşkilatçılığı, UNESCO və ICESCO-nun himayəsi ilə reallaşır.

Mədəniyyət naziri Adil Kərimlinin rəhbərliyi ilə Azərbaycan nümayəndə heyəti festivalı və forumda iştirak edir.

Bu barədə AZƏRTAC-a Mədəniyyət Nazirliyindən məlumat verilib.

Festivalın açılış mərasimində, həmçinin TÜRKSOY-un Baş katibi Sultan Rəyev, Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondunun prezidenti Aktoti Raimkulova, Beynəlxalq Türk Akademiyasının prezidenti Şahin Mustafayev, Türk Dövlətləri Parlament Assambleyasının Baş katibi Mehmet Süreyya Er, Qırğızistan mədəniyyət, informasiya və gənclər siyasəti nazirinin müavini Gülbəra Abdalkaliova və digər rəsmilər, eləcə də 40-dan çox ölkədən 200-ə yaxın elm və mədəniyyət xadimi, ifaçılar iştirak edirlər.

Özbəkistanın mədəniyyət naziri Ozodbek Nazarbekov çıxışında qeyd edib ki, son illər qarşdaş ölkələrdə təşkil olunan beynəlxalq festivallar, müsabiqələr, konfranslar xalqlarımızın mənəvi birləşməsinə töhfə verib, ümumi dəyərlərimizin qorunub saxlanılması və mədəni əlaqələrin daha da möhkəmlənməsinə töhfə verir.

Özbək nazir 2023-cü ilin oktyabrında Azərbaycanda Şuşa şəhərində keçirilən I Türk Dünyası Mədəniyyət Forumunun dostluq münasibətlərimizin dərinləşməsinə, əməkdaşlıq əlaqələrinin yeni səviyyəyə yüksəlməsinə mühüm rol oynadığını deyib.

IV Beynəlxalq Baxşı Sənəti Festivalı haqqında danışan nazir Özbəkistanda sifahi xalq yaradıcılığının gözəl və nadir nümunəsi olan baxşı (aşiq) sənətinin qorunub saxlanılması, inkişaf etdirilməsi və təbliği istiqamətində mühüm işlər görüldüyünü diqqətə çatdırıb. Deyib ki, iki ildən bir keçirilən festival bu ulu sənətin yaşadılması və təbliği baxımından əhəmiyyətli tədbirdir.

Azərbaycan Respublikasının mədəniyyət naziri Adil Kərimli çıxış edərək iki qarşdaş ölkə arasında əlaqələrin digər sahələrdə olduğu kimi, mədəniyyət sahəsində də bu gün intibah dövrünü yaşadığını bildirib.

Forumun UNESCO, ICESCO-nun himayəsi və türk əməkdaşlıq təşkilatlarının tərəfdaşlığı ilə keçirilməsinin əhəmiyyətini vurğulayan nazir deyib: "Bu gün Xivə şəhəri növbəti mötəbər tədbirə evsahibliyi et-

məklə yanaşı, həm də türk dünyasının ortaq dəyərlərini qorumaq, mühafizə və beynəlxalq səviyyədə təbliğ etmək missiyasını öz üzərinə götürmüş beynəlxalq təşkilatlar, dövlət qurumları, akademik dairələr, mədəniyyət xadimləri, media nümayəndələrini bir araya gətirib. İnandırıcı ki, forumda aparılacaq müzakirələr, qəbul olunacaq qərarlar türk dünyasında mədəni əməkdaşlığın dərinləşməsinə və birləşməsinə töhfə verəcək.

Qeyd olunub ki, son iki ildə türk və islam dünyasının mədəniyyət paytaxtı missiyasını yerinə yetirmiş Azərbaycanın Şuşa şəhəri 2023-cü ildə I Türk Dünyası Mədəniyyət Forumuna da uğurla ev sahibliyi edib. "İlk forum türk dünyasının əməkdaşlıq təşkilatları və iştirakçı dövlətlərin mədəniyyət institutlarını bir araya topladı, müvafiq sahələr üzrə ortaq problemlərin müzakirəsi və həlli üçün platforma yaradıldı. Müxtəlif sahələri təmsil edən ziyallığımız və mütəxəssislərimiz üç vacib mövzu - ortaq mədəni irs, dil və yaradıcı sənətlər ətrafında müzakirələr apardı və mədəniyyətimizin gələcəyi üçün innovativ həllər formalaşdırdı. Birinci forumda Beynəlxalq Türk Akademiyasının dəstəyi ilə ilk dəfə Türk Dünyası Mədəni Mərsiyyəti layihəsi təqdim edildi, mədəni irs sahəsi üzrə rəhbər şəxslərin ilk görüşü keçirildi və Türk Animasiya Assosiasiyasının təsis edilməsi təşəbbüsü müzakirə edildi. Sevincirici haldır ki, birgə təşəbbüsümüz dövlət başçılarının da diqqətinə layiq görülüb. Ötən ilin noyabrında Bişkek şəhərində keçirilən II Türk Dünyası Mədəniyyət Forumunun 2025-ci ildə keçirilməsinin önəmli vaxtda vurğulayıb.

Əminəm ki, Şuşada başladığımız və qala-şəhərimizlə qarşdaş Xivədə davam edən dayanıqlı mədəni əməkdaşlıq formatı bizim üçün yeni üfüqlər açacaq", - deyər Adil Kərimli bildirib.

Nazir diqqətə çatdırıb ki, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən milli mədəniyyət siyasətinin qayesində türk dövlətləri, təşkilatları və xalqları ilə əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi, ortaq dəyərlərimizin birgə təbliği dayanır. "Prezident İlham Əliyevin "Bizim ailəmiz türk dünyasıdır" sözləri Azərbaycanın bütün dövlət qurumları, o cümlədən Mədəniyyət Nazirliyi üçün rəhbər şüara çevrilib. Bununla yanaşı, ötən ilin iyul ayında Türk Dövlətləri Təşkilatı Dövlət Başçıları Şurasında keçirilən qeyri-rəsmi Zirvə görüşü zamanı Prezident İlham Əliyevin "XXI əsr türk dünyasının inkişafı əsri olmalıdır" ifadəsi bizim fəaliyyətimizdə əsas məqsəd və əsas amaldır".

Bildirilib ki, Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərində bərpə və yenidənqurma işlərinə qarşdaş ölkələr tərəfindən verilən töhfə ortaq tarixi-mədəni irsimizə ehtiramın bariz nümunəsidir. Füzuli şəhərində Özbəkistan tərəfindən Mirzə Uluqbay adına 1 nömrəli tam orta məktəbin inşası, Qazaxıstan tərəfindən Kurmanqazi adına Uşaq Yaradıcılıq Mərkəzinin yaradılması, eləcə də Ağdam rayonunun Xıdırli kəndində Qırqız Respublikasının təşəbbüsü ilə inşası davam edən orta məktəb əsl qarşdaşlıq və həmrəylik təzahürüdür. Bu cür layihələr təkə infrastrukturaya deyil, həm də türk dünyasının ortaq yaddaşının yenidən qurulmasına xidmət edir.

Nazir çıxışının sonunda festivalın və forumun işinə uğurlar arzulayıb.

Düğr çıxış edənlər də hər iki tədbirin türk dünyasının birliyi və əməkdaşlığı üçün vacibliyini vurğulayıb, bu cür mədəniyyət layihələrinin davamlı təşkilinin önəmli diqqətə çatdırılıb.

Qeyd edək ki, IV Beynəlxalq Baxşı Sənəti Festivalı çərçivəsində "Yeni Özbəkistanda baxşı sənəti: müasir tədqiqatlar və perspektivlər" mövzusunda beynəlxalq elmi-praktik konfrans da keçiriləcək.

"Yüksəliş" müsabiqəsi çərçivəsində beşinci dəfə intellektual yarış keçirilib

Aprelin 26-da "Konstitusiya və Suvverenlik İli" çərçivəsində "Yüksəliş" müsabiqəsinin qalibləri, finalçıları və yarımfinalçıları arasında "Yüksəliş - Beşinci element" adlı intellektual yarış keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, əvvəlcə "Yüksəliş" müsabiqəsinin 5 illik fəaliyyətini və əldə olunan nailiyyətləri əks etdirən qısa videoqarş nümayiş olunub. Daha sonra gənclər və idman nazirinin müavini, "Yüksəliş" müsabiqəsinin işçi qrupunun rəhbəri Fərhad Hacıyev iştirakçılara uğurlar arzulayıb.

Kvizdə ümumilikdə 220 iştirakçı olmaqla 38 komanda iştirak edib. Yarşın yekununda birinci yerə "Əsas element" komandası layiq görülüb. İkinci yerin qalibi "Parlaq zəka", üçüncü yerin sahibi isə "XX Factor" komandaları olub.

Artıq beşinci dəfədir ki, "Yüksəliş" müsabiqəsi tərəfindən keçirilən bu intellektual yarış ənənəyə çevrilib. Qeyd edək ki, keçən ilin qış mövsümündə keçirilən "Yüksəliş" kvizi Ulu Öndər Heydər Əliyevin öz xatirəsinə, payız mövsümündə baş tutan "Azərbaycanın Yüksəlişi" intellektual kvizi Müstəqilliyin Bərpası Gününə, bahar mövsümündə keçirilən kviz "Yaşıl

dünya naminə həmrəylik illi"no, inşil baş tutan yarış isə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr edilmişdi.

Sonda qalib komandalara müxtəlif mükafatlar və diplomlarla təltif olublar.

"Yüksəliş" müsabiqəsi Prezident İlham Əliyevin 2019-cu il 26 iyul tarixli Sərəncamı ilə təsis edilib. Müsabiqənin qalibləri mentorlar tərəfindən birillik fərdi inkişaf planı ilə təmin olunur və 20 min manatlıq mükafat qazanırlar.

Beşinci "Yüksəliş" müsabiqəsinin keçirilməsi ilə bağlı Prezident İlham Əliyev tərəfindən 2024-cü il dekabrın 18-də müvafiq Sərəncam imzalanıb.

Lerik kəndliləri builki baharı bərəkət fəslə adlandırırırlar

Qışda yetərinçə düşən yağıntı torpağa əlavə can verib

Lerik dağ rayonudur. Dağlıq ərazilərin isə aran yerlərlə müqayisədə çətinlik və problemləri çox olur. Dəniz səviyyəsində yüksəkdə yerləşən bu ərazilərə qış tez gəlib gec gedir. Yol, işıq, qaz, su sıradan da dağlıq regionda yerləşən yaşayış məntəqələri az əziyyət çəkmirlər, xüsusən də qış aylarında.

Bu ilki qışın da Lerikdə mülayim keçdiyini söyləmək olmaz. O üzərdən müəyyən çətinliklər yaşandı. Lakin rayon icra hakimiyyəti yaranan vəziyyətin aradan qaldırılması üçün tədbirlər də gördü. Nəticədə əraziyə düşən 90-100 santimetr qarın fəsadları operativ aradan qaldırıldı. Məktəblərdə tədris prosesi pozulmadı, ən ucqar kəndlərə belə çörək, ən çatdırdı, elektrik enerjisinin verilməsində yaranan nasazlıqlar qısa müddət ərzində aradan qaldırıldı, Lerik-Lənkəran avtomobil yolunda hərəkətin təhlükəsizliyi təmin edildi, kəndlərə gedən yollar buz və qardan vaxtında təmizlənib.

Artıq bahardır, qarlı-saxtalı günlər arxada qalmışdır. Lerik dağları, yamacları, meşələri, çəmənlikləri, bağ-bağatları yamaşıl dona, gül-çiçəyə bürünmüşdür. Quşların səsi çayların zümzüməsinə qarşdaş təbiətdə xoş bir ahəng yaratmışdır. Uca dağların yamaclarında otlayan qoyun-quzu sürüləri kənd həyatının bərəkətindən soraq verir.

Bu il Lerikdə çoxlu qar yağması çətinliklərlə birlikdə, kəndli-fermerlərdə sevinc də

gətirmişdir. Xüsusən əkinçi qışda qarın nə demək olduğunu yaxşı bilir. Bilir ki, bol, Allahın göndərdiyi bol nemətdir. Qış qarlı olanda il də ruzi-bərəkətli gəlir. Qar taxıl zəmilərinin yorğanıdır. Torpaqdakı bütün qurd-quş, ziyanvericilər qarın-saxtanın soyuğunda məhv olub gedir. Dəmyə şəraitində yetişdirilən taxıl sahələrin isə yazın gəlişi ilə əriyən qarın suyunu çib yaxşı boy atır, vaxtında bol məhsul verir.

Qarın, yağışın heyvandarlığa da faydası çoxdur. Düzdür, yem sarıdan qəti çətinliklər meydana çıxıb. Amma əriştəli, tədbirlə heyvandar üçün bunun özü də problem yaratmır. Yazda qarın altından çıxan otlaq sahələri tez çəmənləşir, bol yem kütlesini əmələ gətirir. Bol yem də təbii ki, bol ot, süd, digər heyvandarlıq məhsulları deməkdir. Ümumilikdə suyun gəldə azaldığı bir vaxtda biz görək heç vaxt qışın sətir keçməsinə, qarın-yağışın çox yağmasından giley-güzər etməyək, şikayətlənməyək.

Bu gün Leriklin hansı kəndinə yolunuz düşsə, hor yerdə

qışın iş getdiyini görürsünüz. Qeyd edək ki, taxıl əkinlərinə də həyata keçirilən aqrotexniki tədbirlərin bir çoxu artıq arxada qalmışdır. Keçən ilin payızında əkilmiş 3 min 512 hektar buğda, 110 hektar arpa və 60 hektar çovdar sahələrinə yemləmə gübrəsi verilmiş, şıçanabənzər gəmiricilərə və alaqlarına qarşı mübarizə tədbirləri görülmüşdür. Kənd təsərrüfatı mütəxəssisi Ələkbər Salayev deyir ki, taxıl əlin sərvi, çörək deməkdir. "Çörək isə süfrələrimizin əvəz olunmaz nemətdir. Tarixin müəyyən dövrlərində biz özümü də çörək sardan çətinlik çəkməmiş, açıqlıq olub. Ona görə də rayonumuzdakı 162 kəndin hər birində əhali taxıl əkir. İlk növbədə bunu öz ehtiyaclarını ödəmək üçün edirlər. Yetişdirilən buğdanı dəyirmanda çəkilib, necə deyirlər, başlarımla altına qoyur-

yədek 18 hektarda yeni alma və fındıq bağları salınmışdır.

Tərəvəzçilik də rayonun kənd təsərrüfatında mühüm yer tutur. Ötən il 204 hektarda soğan, 46 hektarda sarmsaq, 28,2 hektarda koləm, 39,5 hektarda xiyar, 41 hektarda pomidor, 1548 hektarda kartof, 31 hektarda qarğıdalı əkilib-becərilməmiş, yaxşı məhsul əldə edilmişdir. Keyfiyyətli olduğundan bu məhsullara tələbat da yetərincədir.

Hazırda yazlıq əkinlər davam edir. Son məlumata görə, 1250 hektarda kartof əkilmişdir. Pomidor əkinlərinin isə artırılması nəzərdə tutulur, artıq 50 hektar sahə hazır vəziyyətdə götürülmüşdür. Ümumiyyətlə, bu il kartof və pomidor sahələrinin 30 faiz artırılması planlaşdırılır. Heyvandarlıq gəlmiş, rayon fermerlərinin öhdəsində 37,3 min baş qaramal, 70,2 min baş qaz, 176,5 min baş qus və 19,5 min anıslı var. Heyvandarlar bu günlər qışlaqlardan - Biləsuvar, Neftçala və Salyan rayonları ərazilərində Lerikdəki yaylaqlara qayıdacaqlar. İndi onlar yun qırxımı və əldə etdikləri yunu kimə satacaqları haqda düşünür. Qiymətli yunun alıcısı isə tapılıb ki, tapılıb. Əvəzində il arçılıq üçün uğurlu olacaq. Yağın qar-yağış kifayət qədər gül-çiçək, yaşılıqlar bitirmişdir.

Seyran CAVADOV, "Azərbaycan"

Tarixin izi ilə

Azərbaycan xalqı müsəlman Şərqi qərbdə ilk dəfə 1918-ci ildə demokratik dövlət qurdu, parlament seçkiləri keçirdi, qadınlara kişilərlə bərabər seçmək-seçilmək hüququ verdi, müasir təhsil sisteminin əsasını qoydu. Ölkəmiz beynəlxalq münasibətlərin subyektinə çevrildi. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə həm də nizami ordu yarandı, milli hərbi kadrların yetişdirilməsinə başlandı, milli dil orduda rəsmi dil kimi qəbul olundu, bu sərəhəd tarixi nəticələr öldü edildi.

Ancaq 1920-ci ilin aprelinde Azərbaycanın bolşevik Rusiyası tərəfindən işğal edilməsi ilə milli dövlət quruculuğuna son qoyuldu. Azərbaycanın Milli Ordusunun və dövlətçiliyinin yaradılmasında xidməti olmuş milli kadrlar kütləvi şəkildə qətlə yetirildi.

İşğalın 105-ci ilində qaranlıq qalan bəzi mətləblərə aydınlıq gətirmək məqsədilə Milli Müdafiə Universiteti, Hərbi Elmi-Tədqiqat İnstitutunun professoru, tarix elmləri doktoru Mehman Süleymanovla görüşdük. Həmsöhbətimiz o dövrün hərbi-siyasi mənzərəsinə yaratmağa çalışdı: "1920-ci ilin aprel işğalının mahiyyətinin və obyektiv mənzərəsinin tam şəkildə yaradılması sözsüz ki, bu problemin hərbi-siyasi aspektlərini vəhdətdə və tam şəkildə araşdırılması ilə mümkündür. Problemin siyasi aspekti haqqında bolşevik Rusiyanın lideri Vladimir Leninin Bakının işğalı ilə bağlı imzaladığı teleqram bu məsələnin aydınlaşdırılmasına kömək edə bilər. O, Qafqaz cəbhəsi Hərbi İnqilab Şurasının üzvü S.Orconikidzeyə göndərdiyi teleqramda belə bir tələb irəli sürürdü: "Bakını almaq bizim üçün çox və çox zəruridir. Bütün səylərinizi buna yönəldin. Özü də bəyənətlərinizdə mütləq yalnız diplomatik olun". Yəni bolşevik Rusiyanın rəhbəri birmənalı və qətiyyətli şəkildə tələb edirdi ki, Bakı şəhəri işğal edilməlidir. Bakının işğal edilməsi üçün Rusiyanın hərbi komandanlığı tərəfindən güclü bir qruplaşma yaradılmışdı. Bu qruplaşmanın əsasını Qafqaz Cəbhəsinin XI ordusu təşkil edirdi. XI orduya "III İnternasional", "Timofey Ulyansev", "Qırmızı Dağistan", "Qırmızı Həştərxan", "Stepan Razin", "Kransoarmeyets" zirehli qatrları verilmiş, Volqa-Xəzər donanması XI ordunun əməliyyat tabeliyinə keçmişdi. Bütünlükdə Azərbaycanın işğal edilməsinə 72472 nəfərlik bir ordu vəzifələndirilmişdi. Bolşevik Rusiyası Azərbaycan sərhədinə sadəcə böyük sayda qoşun toplamamışdı. Həm də bu böyük sayda qoşunun icra edə biləcəyi xüsusi əməliyyat planı hazırlanmış və hər bir hissəyə, birləşməyə bu əməliyyat planında xüsusi vəzifələr müəyyənləşdirilmişdi - sürətli hücum, cümhuriyyət qüvvələrinin müdafiəsinin güclü zərbə ilə yarılması, cinah zərbələri, Volqa-Xəzər donanması hərbi gəmilərinin top atəşləri ilə hücumun himayə edilməsi, cümhuriyyətin müdafiə qüvvələrinin əhatələnməsi və onların geri çəkilmə yollarının bağlanması və s."

Tarixçi-alim deyir ki, haqlı olaraq sual yaranır: o zaman bu qədər güclü təchizatla təmin olunmuş qoşun birləşmələrinin qarşısını almağa, mümkün hücumu dayandırmaya Cümhuriyyət Ordusunun gücü çatdırdı? Professorun sözlərinə görə, XI ordu komandanının Bakının işğal edilməsi üçün imzaladığı əmrindəki məlumat əsasında, Qusar-Quba-Xudat rayonlarında 5 min nəfərlik müdafiə qüvvəsi və jəndarm divizionu var idi: "Ancaq bu məlumat doğru deyildi. Bunu bolşevik mənbələri də təsdiq edir. Məsələn, XI ordunun zirehli qatrlar qrupunun komandiri M.Q.Yefremov şəxsən apardıqı kaşfiyyatdan sonra Samur çayı üzərindəki körpü ətrafında 300 nəfərlik qüvvə yerləşdiyini bildirirdi. Cümhuriyyət Ordusunun arxiv sənədlərinə görə isə 1920-ci il aprelin 25-də respublikanın şimalındakı cümhuriyyət hərbi qüvvələri 4-cü Quba alayının polkovniki knyaz Tumanovun rəhbərliyi altında 4 piyada bölüyündən, dağ batareyasından və bir zirehli qatardan ibarət idi. Piyada bölüklərindən biri Yalamada, biri Şirvanda, 2 bölük və bir batareya isə Xudata dayanırdı. Zirehli qatrlar dəstəsinin qərarqahı Xaçmazda yerləşdirilmişdi. Bunlardan başqa, şimal bölgəsində bir jan-

dam bölməsi də var idi və bu bölmə sərhədin müdafiəsinə cəlb edilmiş idi. Şahidlərin verdiyi məlumata görə, həmin bölmə Yalama stansiyası yaxınlığındakı meşənin içində yerləşmişdi. Çox güman ki, M.Yefremovun haqqında danışdığı qüvvə həmin bu bölmə idi".

M.Süleymanov sonra əlavə etdi ki, aprel işğalı ərəfəsində cümhuriyyətin şimal sərhədlərini qoruyan

hərbi qüvvələr bunlardan ibarət idi: "Bolşevik mənbələrinə əsasən aparılan araşdırmalardan birində göstərilir ki, XI ordunun qüvvələri aprelin 27-də Quba və Qusar rayonları ərazisində cümhuriyyətin hərbi qüvvələrini təşkil edən 31 zabit və 600 əsgəri əsir götürmüşdü. Bu rəqəmə əsasən belə bir qənaətə gəlmək mümkündür ki, aprel işğalı ərəfəsində cümhuriyyətin şimal sərhədinin müfəhizəsində təxminən 700 nəfərlik bir hərbi qüvvə mövcud idi. Sərhəd bölgəsində mövcud olan cümhuriyyət qüvvələri isə nəyin bahasına olursa-olsun Bakını işğal etmək tapşırığı almış 72,5 min nəfərlik bir qoşunun qarşısını almağa yetərli deyildi".

Professor bildirdi ki, erməni millətçiləri bolşevik Rusiyası ilə danışığa gedib məqsədlə şəkildə sərhədlərimizdə gərginlik yaradırdılar: "Ümumiyyətlə, XI ordunun Azərbaycanı sürətlə işğal edə bilməsinin bir səbəbi də ermənilərlə bağlıdır. Cümhuriyyətin əsas hərbi qüvvələri 1920-ci il martın 22-dən etibarən Azərbaycana qarşı başlanmış kütləvi təcavüzün qarşısını almamaları məqsədilə Qarabağ bölgəsində və Ermənistanla sərhəd boyunca yerləşdirilmişdi. Cümhuriyyətin hərbi qüvvələrinin əsas hissəsinin Ermənistan cəbhəsində olmasını Rusiya ordusunun Qafqaz dairəsinin komandanlığı da bildirdi. Rusiya Ordusu Qafqaz Cəbhəsinin komandanı Tuxaçevskinin və bu cəbhənin Hərbi İnqilab Şurasının üzvü S.Orconikidzenin XI ordu və Volqa-Xəzər Donanmasının komandanına Bakının işğalı ilə bağlı göndərdikləri 21 aprel 1920-ci il tarixli 490 nömrəli direktivdə göstərilirdi ki, Azərbaycanın əsas qüvvələri öz ölkələrinin qərb sərhədi boyunca yerləşsələr. Cəbhə komandanlığı bu vəziyyəti Azərbaycanın işğalı üçün əlverişli durum kimi dəyərləndirir və aprel ayının 27-də işğala başlanmasını əmr edirdi. XI ordu komandanının Bakının və Azərbaycanın işğalı ilə bağlı 25 aprel 1920-ci il tarixli 52 nömrəli əmrində də Azərbaycanın əsas hərbi qüvvələrinin Ermənistan cəbhəsində olması və bunun da işğal üçün əlverişli şərait

yaratdığı bildirilirdi. Mövcud olan faktlar və sənədlər belə bir qənaətə gəlməyə əsas verir ki, Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzünün 1920-ci ilin aprel işğalı ərəfəsində başlaması həm də erməni millətçi dairələri ilə bolşevik Rusiyanın rəhbərliyi arasında öhdə edilmiş sövdələşmənin nəticəsi idi. Bu ərəfədə erməni millətçilərinin nümayəndələri Rusiyaya gedərək bolşevik hökumətini nümayəndələri ilə Azərbaycan ərazilərinin ermənilərə güzəşt edilməsi qarşılığında Cümhuriyyət Ordusunun diqqətini Ermənistan cəbhəsinə cəlb edilməsi barədə razılığa gəlmişdilər".

M.Süleymanov sonra dedi: "Aprel işğalı ərəfəsində Qarabağın dağılıq hissəsində və Qazax-Tovuz istiqamətində hərbi şərait əsaslı şəkildə cümhuriyyətin hərbi qüvvələrinin nəzarəti altına götürülsə də, erməni təcavüzünün yenidən alovlanması istisna edilmirdi. Ona görə də burada yerləşən hərbi qüvvələrin şimal sərhədinə atılması və bununla Qarabağ cəbhəsinin zəiflədilməsi mümkündür deyil. 1920-ci il aprelin 27-də bolşevik qoşunlarının Azərbaycan sərhədlərini keçməsi xəbəri alınanda da hərbi nazir Səməd bəy Mehmandarov Cümhuriyyət Ordusunun

XI ordunun komandanı M.Klevanovski, ordunun İnqilab Şurasının üzvü K.Mexonişin və Bakıdan gəlmiş B.Əliyev, H.Cəbiyev, A.Qoqoberidze, A.Mikoyan və başqaları iş-tirək edirdilər. Toplantıda Azərbaycan Cümhuriyyətinin devrilməsi üçün başlanacaq təcavüzün detalları müzakirə olundu. Aprel ayının 26-da Azərbaycan K(b)P MK və Diyar Komitəsi Bakı bürosunun tərcümehisabı çağırıldı və şəhərdə təşkil ediləcək silahlı üsyan rəhbərlik etmək üçün operativ qərarqah yaradıldı. Qərarqah üzvlərinin üsyanı cəlb edilməsinə Çingiz İldırım rəhbərlik edirdi. Bir qrup türk kommunistinə Bakı stansiyasını ələ keçirmək tapşırılmışdı. Bakıdakı türk kommunistlərindən Süleyman Nuri, Məhəmməd Tahir, Fuad Sabit və başqaları silahlı üsyanın gəzlənilən nəticəni verməsi üçün xüsusi cəfəlanlıq edirdilər. Mövcud olan məlumatlara görə, Bakının general-keşərbatoru, Azərbaycanın milli hərbi qüvvələrinin formalaşmasında dəyərli xidmətləri olan general-mayor M.Tlexasin həbsə alınması da bu insanların cəfəlanlığının nəticəsində mümkün olmuşdu. Beləliklə, Moskvanın verdiyi təlimatlar Bakı-

yer seçildi ki, qarşı tərəfdən onu müşahidə etmək mümkün olmasın. Dərhal da sərhəd xətti ətrafına piyada kaşfiyyatçılar göndərildi. Bu kaşfiyyatçılar Samur çayının hər iki sahilinin kaşfiyyatını apardılar və qarşı tərəfdə XI ordunun hücumu ilə bağlı həyəcanlı vəziyyətin olmadığını müəyyənləşdirdilər. Elə həmin gün "Qırmızı Həştərxan" və "Timofey Ulyansev" zirehli qatrları Azərbaycan sərhədi yaxınlığında hücumqabağı 37 mövqə tutdular. Bakı bolşeviklərinin nümayəndələri, o cümlədən A.Mikoyan zirehli qatrlara buradı qoşuldular. A.Mikoyan Bakıya qalib sifətində daxil olmaq üçün sərhədi keçən ilk zirehli qatarda hərəket etməli idi. Əlimizdə olan mövcud məlumata görə, aprelin 27-də hücumun iclasında bolşevik qüvvələrinin sərhədi keçməsi xəbəri müzakirə edilərkən, respublikanın müdafiə imkanları barəsində sorğuya cavab verərkən hərbi nazir S.Mehmandarov bildirmişdi ki, Ermənistan silahlı qüvvələrinə müqavimət göstərmək imkanımız olsa da, bolşevik qüvvələrinin hücumunun qarşısını almaq mümkün deyil. S.Mehmandarov bu fikrini şimal sərhədlərində XI qırmızı

sine hərbi qüvvələrin ayrılması barədə əmr verdi: "Bolşeviklər Yalama stansiyasına hücum etdilər. Onlar dayanmadan irəliləyirdilər. Xudatı ələ keçiriblər. Çıxılmaz vəziyyətə gəldi. Günü bu gün Qızılburuna Qazaxdan bir tabor və Gəncədən bir tabor göndərməyinizi əmr edirəm. Hər bir taboru ən azı 500 süngü və pulemyot olmalıdır. Yük qatlarını artıq göndərməmiş. Həmin hissələrin gəlməsi vaxtını teleqrafla bildirin. Biz taborları sabaha gözləyəcəyik". S.Mehmandarov bu teleqrafla şimalın müdafiəsi üçün köməyi Qarabağdan deyil, Gəncə və Qazaxdan göndərməyi əmr edirdi. Vəziyyətin teleqrafla qiymətləndirilməsi göstərir ki, Qarabağda olan qüvvələrin şimala göndərilməsi ilə də çox böyük qüvvəyə malik olan XI ordunun qarşısını almaq asan olmayacaqdı. Çünki erməni milliyətçi qüvvələrinə qarşı aparılan gərgin mübarizə Azərbaycan Ordusuna xeyli canlı və maddi itkilərlə nəticələnmişdi. Respublikanın ərazi bütövlüyünün qorunması üçün hətta şimal sərhədlərinin müdafiəsində dayanan qüvvələr də Qarabağa aparılmışdı. Bütünlükdə 1920-ci ilin aprelinde Azərbaycanda mövcud olan hərbi şərait sürətlə cənuba

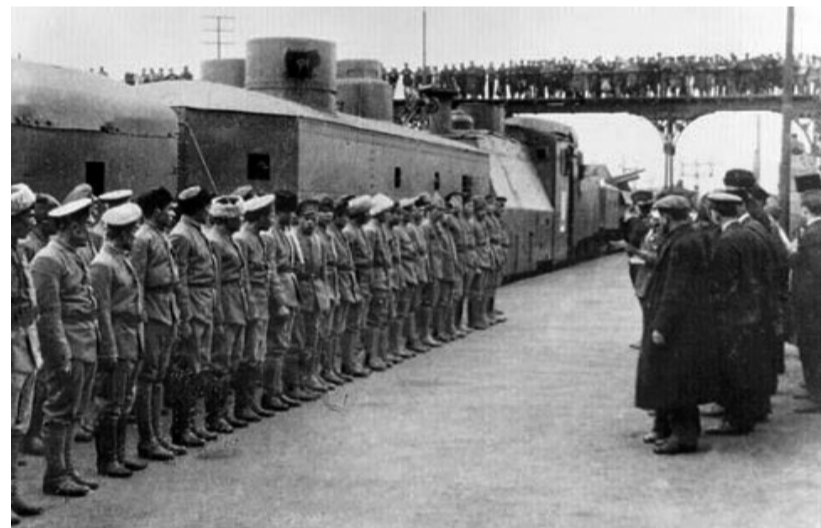
namış tanınmış siyasətçilər, təcübəli hərbcilər, general, maarifmədəniyyət xadimləri dustaq edildilər. Onlar Nargin adasında qətlə yetirildilər, çoxları isə sürgünə göndərildi. Bu cinayətlər Azərbaycan İnqilab Komitəsindən xəbərsiz olaraq XI ordunun xüsusi şöbəsi tərəfindən həyata keçirildi. Əsasını rus sovinistləri və erməni daşnakları təşkil edən şöbəyə əməlləri ilə Azərbaycan xalqına böyük bəlalər gətirmiş V.A.Pankratov rəhbərlik edirdi. Bundan əlavə, XI ordu qüvvələri Azərbaycan ərazisində daxil olduğu gündən yerli əhalinin talanmasına, qanunsuz sərvət toplanmasına rəvac verirdi. Fəhlə və kəndli hakimiyyətinin qurulmasını və məqsədi hesab edən bolşevizmin hərbi qüvvələrinin Azərbaycan ərazisindəki ilk qurbanları da ələ fəhlə və kəndlilər oldular. Əhalinin talanması ələ kütləvi hal aldı ki, XI ordu hissələrinin komandanı Levandovski 1920-ci il mayın 10-da onun qarşısını almamaları barədə əmr imzalamalı oldu. Hissə komandirlərindən tələb olunurdu ki, əhəlidən qanunsuz alınmış əmlak geri qaytarılsın".

Amma artıq gec idi. Yerli əhali aldandığını başa düşmüşdü. M.Süleymanov söylədi ki, aprel çevrilişindən heç bir ay keçməmiş Azərbaycanı sovet quruluşu əleyhinə üsyanlar dalğası bürüdü: "Elə bir bölgə tapmaq mümkün deyildi ki, orada yeni rejimə qarşı narazılıqlar baş verməsin. İstiqlaliyyətinin keşiyində dayanan ordunun dağıldığını, milli zabitlərinin, ziyalıların, dövlət və siyasət adamlarının həbs və edam edildiyini, sərvətlərinin talan məruz qaldığını, milli əxlaq və dəyərlərinin təhqir olunduğunu, bayrağın endirilərək Vətəninin ilhaq edildiyini görən xalq üsyan qalxdı. Bu üsyanların ilhamvericisi və aparıcı qüvvəsi Milli Ordunun əsgər və zabitləri idi. Onların xidmət etdikləri hərbi hissələr isə üsyanların mərkəzinə çevrildi. Gəncə və Qarabağ üsyanlarının ardınca Şamaxıda da gərgin vəziyyət yarandı. Bolşeviklərin özbəşənliyinə cana doymuş Şamaxı əhalisi arasında yeni rejimə qarşı bir nifət vardı. Çünki bu rejimin təmsilçisi kimi bölgəyə gəlmiş hərbi hissədəki erməni silahlıları Şamaxıda görünməmiş talanlar həyata keçirmiş, bütün kəndləri var-yoxdan çıxarmışdılar. 1920-ci il may ayının sonlarında qırmızı hərbcilər Qazax rayonunda əhaliyə qarşı sonsuz haqsızlıqlar həyata keçirdilər. Zaqaatlada isə yerli əhalinin evlərində yerləşdirilmiş olan hərbcilər özlərini bu evlərin ağası sayır və ev sahiblərinə zorakılıq təbii etməkdən çəkinmirdilər. Salyanda orzaq toplamaq adı altında hərbcilər kənd-kənd gəzir, əhalinin bütün var-yoxunu onların əlində aşırdılar. Yevlaxla Qarabağ arasında səpələmiş XI ordu hissələri və bölmələri də oxşar özbəşənliqlərə tövətəkdə idilər. Şuşa-Yevlax yolu ilə hərəket edən qırmızı hissələr kimsədən çəkinmədən ətraf kəndlərə başlanırdı, əhalini silahlı qorxudub talançılıq edirdi".

Araşdırmaçı professor qeyd etdi ki, cümhuriyyətin süqutundan sonra Azərbaycanın müstəqilliyinə xidmət edən Cümhuriyyət Ordusu məqsədlə şəkildə məhv edildi: "Ki il ərzində xalqın müstəqilliyinin müdafiəsində şərfli bir tarix yaşamış bu ordu bolşevizmin gətirdiyi qanlı faciələrin qurbanı oldu. Cümhuriyyət Ordusunun şəxsi heyətinin yeni şəraitdə sovet işğalına qarşı çıxmasına yol verməmək üçün onun zabit və generalı kütləvi şəkildə öldürüldülər. İşğaldan dərhal sonra Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti ordusunun 12 generalı, 27 polkovnik və polkovnik-leytenantı, 46 kapitanı və ştab kapitanı, 148 nəfər kiçik zabit, 267 nəfər digər hərbi qulluqçu bolşevik hakimiyyəti tərəfindən qətlə yetirildi. Bütünlükdə isə milli düşüncəli azərbaycanlı zabitlərin sovet hakimiyyəti tərəfindən aradan götürülməsi 1940-cı illərə qədər davam etdi".

Elsən QƏNİYEY,
"Azərbaycan"

Cümhuriyyət Ordusu 1920-ci il 28 aprel işğalının qarşısını ala bilərdimi? Suala tarixçi-alim aydınlıq gətirir

1-ci piyada diviziyasının komandiri general-mayor Cavad bəy Şıxlinskiyə teleqram göndərərək bir piyada taborun Gəncədən, bir piyada taborun isə Qazaxdan şimal sərhədinə göndərilməsi barəsində əmr vermişdi. Bunun üçün teleqramda Gəncəyə yük qatarnın göndərildiyi və həmin taborların da ayın 28-də Bakıya gətirilməsinin zəruriliyi ifadə olunmuşdu".

Moskvanın verdiyi təlimatları Bakıdakı bolşeviklər can-başla yerinə yetirirdilər

Professor bildirdi ki, aprelin 24-də hərbi vəziyyət elan edildi və şəhərdəki silahlı strukturlar döyüş hazırlığına gətirildi: "Bütün partiya üzvləri səfərbərliyə alındı. Aprelin 25-də XI ordunun Petrovskda olan qərarqahında toplantı keçirildi. Bu toplantıda Qafqaz cəbhəsi İnqilab Şurasının üzvü S.Orconikidze,

dakı bolşevik və kommunist qüvvələri tərəfindən yerinə yetirildi və XI ordunun müdaxiləsinin asanlaşdırılması üçün zəruri olan işlər görüldü. Qırmızı ordunun sərhədi keçməsi Bakıdakı qüvvələrin hərəkatı da zəruri deyildi. Qafqaz cəbhəsinin komandanı da yetmiş vaxtın Azərbaycanın işğalı üçün çox münasib olduğunu qəbul edərək XI ordunun hücumu başlasına əmr verdi".

Bakıya hücum

M.Süleymanov davam etdi: "Aprelin 26-da Bakı üzərinə hücum üçün son əməli hazırlıq işlərinə başlandı. Hücumu başlatmalı olan "III İnternasional" zirehli qatrı Azərbaycan sərhədində doğru hərəkatə başlandı və sərhəd xəttindən 5-6 kilometr aralı olan bir məntəqədə qərar tutdu. Qatır dayanacağı üçün elə bir

ordunun say tərkibi ilə müqayisədə Azərbaycan hərbi qüvvələrinin həddən artıq az olması ilə izah etmişdi". Professor Mehman Süleymanov onu da qeyd etdi ki, bolşevik qüvvələrinin Azərbaycanı hücumunun qarşısını almamaları üçün Qarabağdan qoşun hissələrinin şimal sərhədinə atılması ilə bağlı hökumət da xidmətləri bu fikirlər olub: "Ancaq 1920-ci il aprelin 16-da F.Xoyski bildirdi ki, Qarabağdan qoşunlar heç bir vəchə çıxarmıq olmaz. Çünki bu, erməni silahlı qüvvələrinin Azərbaycan torpaqlarına qarşı təcavüzkarlığını yenidən alovlanmasına gətirib çıxara bilər. 1920-ci il aprelin 27-də bolşevik qüvvələrinin Azərbaycan sərhədlərini pozması xəbərini alan kimi hərbi nazir S.Mehmandarov 1-ci piyada diviziyasının komandiri general-mayor Cavad bəy Şıxlinskiyə teleqram göndərərək şimal sərhədinin müdafiə-

doğru irəliləyən bolşevik qüvvələrinin işğalçılıq niyyətlərindən qorunmaq üçün respublikanın xeyrinə deyildi. Bolşeviklər də bundan dərhal istifadə etdilər. İşğalçı qüvvələrin əsas zərbə qüvvəsini təşkil edən zirehli qatrların Bakıya girməsi, şəhərin giriş-çixış nöqtələrinin tutulması Azərbaycanın müstəqilliyinə son qoydu. Aprelin 28-də respublika hökuməti, Hərbi Nazirliyin rəhbərliyi istefa verdi. Hakimiyyət bolşeviklərin əlinə keçdi".

Cümhuriyyətin süqutu ilə repressiyalar başladı

Professor Mehman Süleymanov xüsusi olaraq qeyd etdi ki, aprel çevrilişindən dərhal sonra Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin liderləri və görkəmli nümayəndələri repressiyaya məruz qaldılar: "Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında təsirli rol oy-

Demokratiyanın iki üzü - ədalətin ikili standartı

Tarix ən böyük ibrət dərslidir

Fransa bundan nəticə çıxarmır

Fransanın iki yüzillik müstəmləkəçilik siyasətini Emmanuel Makron hökuməti təzyiqlə, təhdidlərlə davam etdirməyə çalışır. Lakin dövrün artıq müstəmləkəçilərin, işğalçıların xeyrinə olmadığını hər addımda görür. Fransa artıq müstəmləkəçilik altında saxladığı ölkələrdə istədiyi kimi hökmranlıq edə bilmir. Uzun illərdir ki, Afrikada, Mayotda, Fransa Polineziyasında, Yeni Kaledoniyada, Korsikada və başqa ərazilərdə zülm, işğalçılıq verdiyi, təbii sərvətlərini talayıb, ac-yalavac qoyduğu, adət-ənənələrini yavaşca, milli-mənəvi dəyərlərinə sahib çıxmağa imkan vermədiyi yerli sakinlər öz haqlarını tələb edirlər.

Müstəmləkəçilik siyasəti tarixinin səhifələrində qara ləkəyə çevrilmiş Fransa baş verənlərdən ibrət dersi almaq niyyətində deyil. Rəsmi Paris bunu istilaçıları qovaraq öz ölkələrində azad yaşamaq istəyənlərə qarşı gördüyü sərbəst tədbirlərlə döndə-döndə təsdiq edir. Lakin Fransa hökumətinin müstəmləkəçilərinin qırmağa çalışdığı olan xalqların gözünü qorxutmaq cəhdi boş çıxır. Çünki qorxu, xof yaratmaq, günahsız insanları cəzalandırmaq, həbsxanalara salmaq müstəmləkəçilərinin əsəbilən haqq sözlərini boğa bilmir.

Rəsmi Parisin əvvəlki kimi hökm verməkdə çətinlik çəkdiyi ərazilərdən biri də Yeni Kaledoniyadır. Fransa hökuməti təzyiqlə, həbslərlə də müstəqillik hərəkatının qarşısını ala bilmir.

Yeni Kaledoniyada növbəti qalmaqala sürücülük vəsiqələrində müstəqillik tərəfdarlarının (FLNKS) bayrağının yer alması səbəb olub. Yeni kaledoniyalıların hüquq və azadlıqlarını pozmaqda davam edən Fransa hökuməti

məsələni məhkəmə yolu ilə öz xeyrinə həll etməyə səy göstərib. Rəsmi Paris yerli bayrağın götürülməsi ilə bağlı iki məhkəmə qərarı çıxarmağa nail olub. Yeni Kaledoniya hakimiyyət orqanları isə buna qarşı çıxıb. Əvvəllər Yeni Kaledoniyada sürücülərə verilən vəsiqələrin üzərində Fransa bayrağı ilə yanaşı, yerli bayraq da əks edilirdi.

Emmanuel Makron hökumətinin Yeni Kaledoniyada adı sürücülük vəsiqəsində oranın bayrağının əks olunmasına belə təhlükəli məsələ kimi baxması çox mətləblərdən xəbər verir. Bu, rəsmi Parisin Yeni Kaledoniyadakı hadisələrə necə böyük qorxu və həssaslıqla yanaşdığını göstərir.

Yeni Kaledoniyada ötən ilin may ayında Fransa müstəmləkəçiliyinə qarşı etirazlarda çoxsaylı qətl törədildiyi, 200 nəfərdən çox şəxsin saxlanıldığı unudulmayıb. O zaman Fransanın bu Sakit Okeandakı dənizə qoşulmuş ərazisində baş verən iğtişaşlar nəticəsində dəymiş ziyan ilkin olaraq 150 milyon avro dəyərləndirilib. Fransa Sahibkarlar Hərəkatının (MEDEF) regional böl-

nün proqramlarına uyğunlaşdırmaq üçün imkanlara malik olacaq.

"Hind Okeanı Komissiyasının bazarını fəth etməliyəm. Şərqi Afrika, Hind okeanı, müəyyən sektorlarda Hindistana qədər uzanan estafet... Biz dünyaları dəyişirik" deyən Fransa prezidenti əsl niyyətini - Hind okeanına böyük bazar kimi baxdığını dilə gətirdi.

Olduqca vacib strateji marşrut hesab edilən, Şimali Amerika və Avropa bazarlarına çıxmağa imkan verən, sularını əhəmiyyətli qaz və neft ehtiyatlarına malik olan Mozambik kanalı barədə maraqlarını da Makron Madaqaskar səfərində bildirdi.

Hələ Mayot adasında olanda o, Mozambik kanalının malqışlar üçün iqtisadi imkanlarını qeyd etdi. Vurğuladı ki, Fransanın iri şirkətləri tezliklə orada yerləşdirilməlidir.

Beləliklə, bir daha aydın oldu ki, Fransa hər birində qaranlıq müstəmləkəçiliyinə keçmişini, sabitliyin bərqərar olmasını qəbul edə bilmir. Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişini imzalanması rəsmi Parisin maraqlarını da daxil etməli deyil. Ermənistanla Azərbaycan arasında gərginliyi artırmaq, yeni münaqişə yaratmaq niyyətini müxtəlif vasitələrlə nümayiş etdirir. Vətən müharibəsindən sonra Fransanın rəsmi dairələrinin, parlament üzvlərinin ölkəmizə qarşı sərbəst bəyanatları suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə bərpə edən Azərbaycana qarşı qərəzli mövqedən xəbər verir.

Sülh işi olmayan Fransa hökuməti Cənubi Qafqazda da dincliyin hökm sürməsinə, sabitliyin bərqərar olmasını qəbul edə bilmir. Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişini imzalanması rəsmi Parisin maraqlarını da daxil etməli deyil. Ermənistanla Azərbaycan arasında gərginliyi artırmaq, yeni münaqişə yaratmaq niyyətini müxtəlif vasitələrlə nümayiş etdirir. Vətən müharibəsindən sonra Fransanın rəsmi dairələrinin, parlament üzvlərinin ölkəmizə qarşı sərbəst bəyanatları suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə bərpə edən Azərbaycana qarşı qərəzli mövqedən xəbər verir.

Fransa hökuməti bir tərəfdən də Ermənistanla silah-sursat verərək müharibəyə təhrik edir. Ancaq Fransa da, Ermənistan da bir həqiqəti unutmamalıdır ki, tarix ən böyük ibrət dərslidir. Məqsədi, məramı sülh olan Azərbaycan işğalçılara, təxribatçılara layiq olduqları cavabı verməyə qadirdir.

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"

Avropa İttifaqı Azərbaycanın əhəmiyyətini anlayır və əvvəllər mövcud olan stereotiplərdən geri çəkilir

Tarixi proseslərə nəzər yetirəndə görürük ki, ölkələr arasındakı münasibətlər həmişə eyni səviyyədə olmur, bəzən yaxşılaşır, bəzən isə gərginləşir. Tarixi sərətdən, iqtisadi əlaqələrdən asılı olaraq bunun zaman zaman dəyişdiyini və yeniləndiyini şahid olmuşuq. Dünənə qədər bir-biri ilə yaxın və isti münasibətdə olan ölkələr arasında qəflətən soyuq küləklərin əsdiyini də müşahidə etmişik.

Bəzi dövlətlər isə həm iqtisadi maraqlar, həm də hegemonluq iddiası ilə global siyasətdə dominant rolunda qalmaq üçün qeyri-konstruktiv mövqeyə nümayiş etdirməyə cəhd göstərirlər. Belə dövlətlər çirkin niyyətləri həyata keçirmək üçün haqqa, ədalətə arxa çevirərək başqa dövlətlərə qarşı siyasətlərini ikili standart, yalan və iftira üzərində qururlar. Ölkəmiz də tarixində belə haqsızlıqlarla çox qarşılaşıb. Amma bütün bunlara baxmayaraq, heç bir dövlətin ərazisində iddiası olmayıb, humanist ideyalara, beynəlxalq hüquq və normalara daim sadiq qalıb. Bununla Azərbaycan dünyada etibarlı tərəfdaş, eyni zamanda sülhün təminatçısı kimi tanınıb.

Həm İkinci Qarabağ müharibəsində, həm də ondan sonra uğurla həyata keçirilən antiterror əməliyyatlarında daim artan gücü, qüdrəti ilə ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpə edən Azərbaycan Cənubi Qafqazın lider dövlətinə çevrilib. Bütün dünya şahidlik etdi ki, Azərbaycan heç bir ölkədən yardım istəmədən və bunu gözləmədən 44 gün ərzində 30 illik erməni işğalına son qoydu. Şanlı Azərbaycan Ordusu Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin sərkərdəliyi ilə Ermənistan silahlı qüvvələrinin məğlubiyəyə uğradı. Dünya işğalçı, qəsbkar yaxından tanıdı, Azərbaycanın gücünü, qüdrətini gördü. Erməni işğalçıları üzərində qazılan tarixi Zəfər dostlarımızı sevindirdi, düşmənlərimizi xar etdi. Ölkəmizin artan iqtisadi gücündən, qüdrətindən narahat olan, siyasətini erməni lobbisinin diktesi üzərində quran bəzi Qərbi dövlətləri Azərbaycan əleyhinə həqiqətdən uzaq olan iftira dolu bəyanatlar səsləndirməyə başladılar.

Təəssüf ki, insan hüquqlarından, demokratik dəyərlərdən dem vuran bəzi Qərbi dövlətlərinin, bir sıra beynəlxalq təşkilatların ayrı-ayrı regionlara və dövlətlərə qarşı ikili standartlarla yanaşmalarının şahidiyik. Heç bir tutarı əsas olmadan bəzi Avropa ölkələri və onların təsisatları dövlətimizə qarşı ikili standartlar çərçivəsində siyasət yürüdürlər. Gün kimi aydındır ki, onlar anti-Azərbaycan dairələrin sifa-

rişlərini yerinə yetirir, qəsdən, bilə-bilə demokratik inkişaf yolunda inamla addımlayan, ölkəsinin suverenliyini, ərazi bütövlüyünü bərpə edən dövlətimizin maraqlarına zidd siyasət aparırlar. Bu addımları erməni lobbisinə xidmət etmiş olurlar. Qərbin insanlarda ikrah hissi oyadan ikili standart oyununu, erməni işğalçılarına hətərləli dəstəyi daim inkişafda olan Azərbaycanın müstəqil siyasətinə təbii ki, təsir göstərməz. Çünki zaman keçdikcə güclənən, regionda və dünyada söz sahibinə çevrilən Azərbaycan beynəlxalq hüquq normaları çərçivəsində sülh, əmin-amanlığa hesablanmış siyasətini uğurla davam etdirir.

Amma son günlər Avropa İttifaqının Azərbaycana qarşı olan siyasətində yeniliklər müşahidə olunmaqdadır. Avropa İttifaqının (Aİ) xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi, Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti Kaya Kallasın Azərbaycana olan səfəri və keçirdiyi bir sıra rəsmi görüşlər, apardığı danışıqlar bunu deməyə əsas verir. Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti Kaya Kallasın Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə görüşündə Cənubi Qafqaz regionunda davamlı sabitliyin təmin olunmasına dair fikir mübadiləsi aparılıb. Dövlətimizin başçısı Ermənistanla Azərbaycan arasında münasibətlərin normalaşdırılması istiqamətində ikitərəfli əsasda addımların atıldığını və müzakirələrin aparıldığını qeyd edib. Prezident İlham Əliyev vurğulayıb ki, Azərbaycan artıq Avropanın 10 ölkəsini, o cümlədən Avropa İttifaqının 8 üzvünü qazla təchiz edir. Azərbaycan qaz təchizatının coğrafi əhatəsinə görə Avropa məkanını qazla təmin edən ilk ölkələrdən biridir. Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında qazla yanaşı, neqliyyat sahəsində də əməkdaşlıq üçün geniş imkanlar var. Avropa İttifaqının xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi Kaya Kallasın Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında enerji sahəsində çox uğurlu və səmərəli əməkdaşlığın olduğunu bildirib. Azərbaycanın Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasında etibarlı tərəfdaş rolunda çıxış etdiyini vurğulayıb. K. Kallas neqliyyat bağlantılarını mövzusunda toxunaraq bu xüsusda da çox mühüm regional bir dövlət olan və vacib geosiyasi məkanda yerləşən Azərbaycanın rolunun əhəmiyyətini qeyd edib.

Avropa İttifaqının xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri üzrə ali nümayəndəsi Kaya Kallasın Azərbaycanla münasibətdə əvvəllər buraxdığı səhvləri düzəltməyə çalışacaq. Azərbaycanın Avropa İttifaqından istəyi də elə ondan ibarətdir ki, ölkəmizə qarşı olan qərəzə, ədalətsizliyə, ikili standartlara son qoyulsun. Ümid edirik ki, Avropa İttifaqının xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri üzrə ali nümayəndəsi Kaya Kallasın Azərbaycanla səfərindən sonra qarşılıqlı əlaqələrdə yeni, daha uğurlu bir mərhələ başlayacaq. Nəhayət ki, indiyə qədər ölkəmizə qarşı yavaşca olan ədalətsiz, qərəzli və ikili standartlara son qoyulacaq.

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"

Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsi Azərbaycanda mühakimə olunan Ruben Vardanyanla və digər 15 erməniyəşillə şəxslərlə rəftar ilə bağlı Ermənistanın iddialarını rədd edib

Bu il aprelin 25-də Haaqa şəhərində yerləşən Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsi Ermənistanın Azərbaycanla qarşı təcavüzü nəticəsində, eləcə də 2020-ci il Vətən müharibəsi zamanı və ondan sonra törədilmiş cinayətlərlə bağlı hazırda Bakı Hərbi Məhkəməsi tərəfindən mühakiməsi davam etdirilən Ruben Vardanyanla və digər 15 erməniyəşillə şəxslərlə rəftar ilə bağlı Ermənistanın bir sıra iddialarını rədd edib.

Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, irqi ayrı-seçkiliyin bütün formalarının ləğv edilməsi haqqında Beynəlxalq Konvensiyanın tətbiqi ilə bağlı iş üzrə Azərbaycan tərəfinin cavabını və əlaqədar sübutları nəzərdən keçirən məhkəmə əlavə məlumat istəməyə və məhbusların saxlanması şəraiti ilə bağlı müstəqil araşdırma və ya ekspert rəyi tələb etməyə qərar verib.

"Məlumdur ki, məhkəməsi həyata keçirilən erməniyəşillə şəxslərlə Azərbaycanın və beynəlxalq hüququn bütün tətbiq olunan standartlarına uyğun rəftar edilir və onlara Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsinin və Azərbaycanın İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkilinin Aparatının nümayəndələri dəfələrlə baş çəkiblər.

Məhkəmənin qərarı BMT-nin Əsas Səhslər üzrə işçi qrupunun Ruben Vardanyanın Azərbaycanın milli təhlükəsizliyinə, ictimai təhlükəsizliyinə və ictimai asayişinə ciddi təhdidlərlə bağlı cinayət ittihamları əsasında həbsdə saxlanıldığını təsdiq edən son rəyində də müvafiqdir.

Bu qərar Ermənistanın davam edən məhkəmə proseslərini pozmağa və diqqəti əvvəllər işğal olunmuş ərazilərdə Ermənistanın qanunsuz şəkildə yaradılmış rejiminin qeyri-qanuni hərəkatlarından yayındırmağa yönəlməsinə əsaslı tələblərinin heç bir nəticə verməyəcəyini bir daha nümayiş etdirir", - deyə XİN-in məlumatında bildirilib.

Avropa İnsan Haqları Məhkəməsi Fransanı yetkinlik yaşına çatmayanları qorumamaqda qınayıb

Avropa İnsan Haqları Məhkəməsi (AİHM) hesab edir ki, üç gənc qadının ittiham etdiyi kişiləri mühakimə etməyən fransız məhkəmələri onların xüsusi həssaslıq vəziyyətini kifayət qədər nəzərə almayıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Avropa İnsan Haqları Məhkəməsi (AİHM) Fransanı zorlama barədə məlumat verən üç azərbaycanlı qızın müdafiə etmədiyinə görə qınayıb. Avropa Məhkəməsi mətbuata açıqlamada hesab edir ki, üç şikayətin hər birində istintaq orqanları və yerli məhkəmələr hadisələr baş verən zaman yalnız 13, 14 və 16 yaşında olarkən zorlama aktları barədə məlumat verməsinə yeniyetmələri adekvat şəkildə müdafiə edə bilməyib.

AİHM Fransada 13 yaşında ikən bir neçə yağınsöndürən tərəfindən zorlanması ittihamını irəli sürən qadın da daxil olmaqla, zorlamalara görə şikayət edən üç fransız qadının şikayətinə baxıb. Məhkəmə hesab edir ki, Fransa razılıqdan kənar cinsi hərəkatları cəzalandırmaq qabiliyyətinə malik cəza sistemini səmərəli tətbiq etmək öhdəliklərini yerinə yetirməyib. Xüsusilə hər üç şikayətdə Fransanın imzaladığı Avropa İnsan Hüquqları Konvensiyasının şəxsi həyata hörmət hüququ və qeyri-insani və ya ləyaqəti alçaldan rəftarın qadağan edilməsi ilə bağlı mədələli pozulub.

AİHM-ə görə, bu işlərlə baxan Fransa məhkəmələri bütün ətraf şəraitin təsirini adekvat təhlil etməyib və ərizəçilərin razılığını qiymətləndirərək, xüsusilə də məhəbbət faktlarının ortaya çıxması zaman azlıqda olduqları üçün düşmüş olduqları xüsusilə həssas vəziyyəti kifayət qədər nəzərə almayıblar. Məhkəmə iki ifadəsində cinayət işlərinin aparılmasında operativlik və diqqətliyi olmadığını da qeyd edib.

Məhkəmə daha sonra qeyd edib ki, "cinayət prosesinin aparılmasında sürət və səy göstərilməmişdir".

Hidayət Heydərov ilin ən yaxşı cüdoçusu seçildi

Monteneqronun paytaxtı Podqoritsada keçirilən cüdo üzrə Avropa çempionatı qərçivəsində qala gecəsi baş tutub. Mərasimdə 2024-cü ilin yekunlarında əsasən Avropanın ən yaxşı idmançıları mükafatlandırılıblar. Olimpiya çempionumuz Hidayət Heydərov "İlin ən yaxşı kişi cüdoçusu" adına layiq görülüb. Ona mükafatı Avropa Cüdo İttifaqının (EJU) prezidenti Laslo Tot təqdim edib.

EJU-nun rəsmi saytında bu barədə yazılıb: "Bu idmançı yeniyetmə və gənc yaşlarında Avropa, dünya çempionu titullarını qazanaraq adından söz etdirmişdi. O, zamanla öz potensialını reallaşdırmaqda qətiyyət göstərdi. 2024-cü ildə dördüncü dəfə Avropa çempionu oldu, ardınca dünya və Olimpiya çempionluqlarını qazandı. Bir ildə bu qədər böyük uğura imza atmaq nadir hadisədir. Bu möhtəşəm nailiyyətin sahibi Azərbaycan

can təmsilçisi Hidayət Heydərovdur".

Avropada "İlin ən yaxşı kişi məşqçisi" isə Azərbaycan millisinin baş məşqçisi və performans direktoru Riçard Trautman seçilib. Ona mükafatı Avropa Cüdo Birliyinin idman direktoru Aqron Kuka təqdim edib. Millimizin çalışdırıcısı ilə bağlı yazılıb: "2024-cü ildə bu məşqçi iki Avropa, iki dünya və iki Olimpiya çempionluğu qazandıraraq hər xalq üçün böyük uğur sayılan bir nəticəyə imza atdı. Azərbaycan

Qeyd edək ki, bu ilin fevralında Parisdə keçirilən tədbirdə həm Hidayət Heydərov, həm də Riçard Trautman dünya üzrə də ilin ən yaxşıları seçilmişdilər.

Daha iki medal

Azərbaycan Monteneqronun paytaxtı Podqoritsada keçirilən cüdo üzrə Avropa çempionatında növbəti medalları qazanıb. Zelim Tçkayev (81 kiloqram) və Murad Fətəyev (90 kiloqram) üçüncü yer uğrunda görüşdə rəqiblərinə qalib gələrək bürünc mükafata sahib çıxıblar.

Qeyd edək ki, daha əvvəl Azərbaycan cüdoçularından Əhməd Yusifov (60 kiloqram) və Rəşid Məmmədliyəv (73 kiloqram) bürünc medal qazanıblar.

Droqbadan Messiyə məsləhət

İngiltərənin "Çelsi" klubunun keçmiş hücumçusu Didye Droqba "Qızıl top"un sakkizqat qalibi, hazırda "İnter Mayami"nin (ABS) formasını geyinən Lionel Messi haqda danışib. O, 37 yaşlı forvarda karyerasını bitirməyi məsləhət görüb: "Mən Lionel Messiyə indi dayanmağı məsləhət görürəm. O, artıq futbol üçün çox şey edib. Argentina millisini son dünya çempionatını qazanmaqları onu daha da əfsanəvi etdi. Messi heyrotamiz oyunçudur".

Qeyd edək ki, Lionel 2023-cü ilin yayından "İnter Mayami"də oynayır. Bu müddət ərzində o, bütün turnirlərdə 49 matçda iştirak edib, 42 qol vurub və 21 məhsuldar ötürmə verib. Futbolçunun klubla hazırkı müqaviləsi 2025-ci ilin sonuna kimidir.

"Azərreyl" mükafatlandırıldı

Kişi voleybolçular arasında Yüksək Liqada çempion olan "Azərreyl" komandası mükafatlandırılıb. Qalib komanda qızıl, finalda məğlub olan "Murov Az Terminalı" gümüş, üçüncü yer uğrunda görüşlərdə "Neftçi"ni üstələyən "Xilasedici" isə bürünc medallara layiq görülüb.

Mükafatları Azərbaycan Voleybol Federasiyasının prezidenti Şahin Bağurov, vitse-prezident Faiq Qarayev, Milli Olimpiya Komitəsinin baş katibi Azər Əliyev və Avropa Voleybol Konfederasiyasının (CEV) prezidenti Roko Sikiriç təqdim ediblər.

CEV prezidenti çempionatın final mərhələsində iştirak edən hər iki komandanı təbrik edib: "İki gün ərzində çox maraqlı finallar izlədik. Komandalara gözəl oyunlara görə təşəkkürü düşür. Xüsusilə də "Azərreyl"ə. Ölkə rəhbərliyinə və Azərbaycan Voleybol Federasiyasına göstərdikləri diqqətə görə təşəkkür edirəm".

Yüksək Liqanın bu il uğurlu təşkil olunduğunu deyən Ş.Bağurov bildirib ki, Azərbaycan klublarında yerli məşqçilərə də kifayət qədər şans verilib. O, hər iki komandanın mövsüm ərzində layiqli mübarizə apardığını diqqətə çatdırıb: "Buna görə onlara təbrik düşür. Ümid edirəm ki, bu cür finalları daha çox izləyəcəyik".

Qeyd edək ki, "Azərreyl"in qadınlarından ibarət komandası "Abşeron"u "qızıl set"də məğlub edərək çempion adını qazanıb.

Hazırladı:
Elçin CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

"İmişli" və "Karvan" Premyer Liqada

Futbol üzrə Azərbaycan I Liqasında çempion və mükafatçıları adlarına aydınlıq gəlib. XXIII turun son üç oyunundan sonra "Qəbələ" çempionluğu, "İmişli" və "Karvan" isə Premyer Liqaya vəsiqəni rəsmiləşdirib.

Bu turda Qəbələnin eyniadlı klubu MOİK-ə 1:0, İmişli və Karvan təmsilçiləri isə müvafiq olaraq, "Cəbrayıl" və "Zaqatala"ya 2:0 hesabı ilə qalib gəlib.

Hazırda "Qəbələ" 58 xalla turnir cədvəlinə başçılıq edir. "İmişli" 44 xalla 2-ci, "Karvan" isə 43 xalla 3-cü pillədə qərarlaşıb.

Qeyd edək ki, I Liqada mövsümün başa çatmasına 4 tur qalıb.

Türkiyə klubu finalda

Türkiyənin "Trabzonspor" klubunun U-19 komandası UEFA Gənclər Liqasında finala yüksəlib. Qara dəniz təmsilçisi yarımfinalda Avstriyanın "Zaltsburq" oyunçularını mübarizədə kənarlaşdırıb.

Nyon şəhərindəki "Kolovrey" idman mərkəzinin stadionunda keçirilən qarşılaşma qonaqların 2:1 hesabı qələbəsi ilə yekunlaşıb.

Aprelin 28-də keçiriləcək finalda "Trabzonspor" "Barselona" ilə üz-üzə gələcək.

"Qarabağ"dan tarixi rekord

"Qarabağ" Azərbaycan Kubokunda tarixi rekordla imza atıb. Ağdam klubu "Araz-Naxçıvan"ı üstələyərək finala yüksəlməklə bu uğura nail olub. 12-ci dəfə həlledici qarşılaşmada iştirak hüququ əldə edən "Qarabağ" bu baxımdan "Neftçi"ni geridə qoyub. "Ağ-qaralar" yarımfinalda "Sabah" səddinə ilişərək, 12-ci dəfə finala yüksəlmək şansını əldən verib.

"Qarabağ" indiyə qədər keçirdiyi 11 finalın 8-də kuboku başı üzərinə qaldırmağı bacarıb. "Neftçi"də isə bu titulu sayı 6-dır. Maraqlıdır ki, ağdamlılar son 20 ildə 7 final matçına çıxıb və hamısında qalib gəlməyi bacarıb. Bunun 5-i son 10 ildə əldə edilib.

"Qarabağ" Azərbaycan Kubokunun finalında "Sabah"la üz-üzə gələcək. Görüş mayın 31-də baş tutacaq.

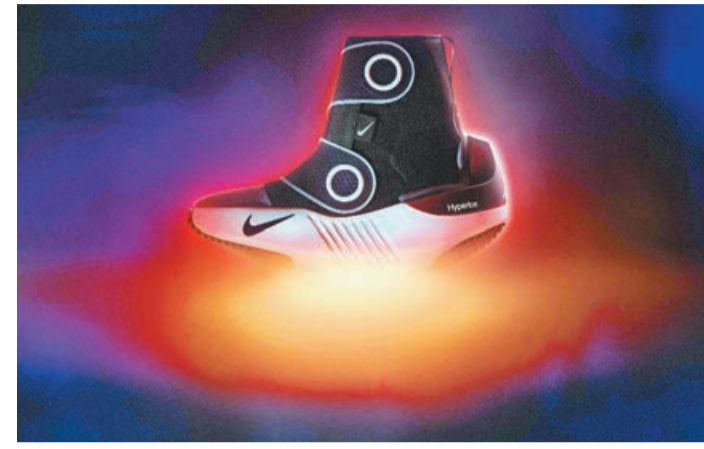

İsitmə sistemli "ağıllı" idman geyimləri

"Nike" idman avadanlıqları istehsalçısı "Hyperice" ilə tərəfdaşlıq edərək yeni nəsil "ağıllı" idman ayaqqabılarını və jiletini təqdim edib.

Bu məhsulların məqsədi məşqlərin effektivliyini artırmaqdır. Şirkətlər bu yanaşmanı "öncədən bərpə", yəni bədəni yüklənməyə əvvəlcədən hazırlamaq konsepsiyası adlandıırırlar.

"Hyperboot" adlanan idman ayaqqabısı özündə istilik və hava-kompresiya terapiyasını birləşdirir. Daxili isidici elementlər və iqləyici hava kamerası ilə təchiz olunmuş "Normatec" sistemi ayaq və topuqları masaj edərək toxumaları bərabər şəkildə isidir və stimullaşdırır. İlk test iştirakçıların sözlərinə görə, bu ayaqqabılar isitmə hərəkatlarını öncədən etmiş hissi yaradır. Ayaqqabılara nəzarət kiçik düymələr vasitəsilə həyata keçirilir. Sol və sağ

ayaqqabını sinxronlaşdırmaq və ya onları ayrı-ayrılıqda tənzimləmək mümkündür. İstifadəçi 3 fərqli kompresiya və istilik səviyyəsindən birini seçə bilər. İçlikdə yerləşdirilmiş daxili batareya 1,5 saata qədər işləmə imkanı verir.

Ayaqqabı tütünü ümumi çəkisi 1,7 kq təşkil edir.

Jilet də eyni dərəcədə texnoloji xüsusiyyətlərə malikdir. Onun daxilində termoelektrik soyuducular quraşdırılıb. Bu sistem bədənin temperaturunu real vaxtda idmançının ehtiyaclarına uyğun şəkildə tənzimləyir. Bu isə ideal isitmə keçirməyə və sonradan orqanizmin bərpasına imkan yaradır. Jiletin içində bədən göstəricilərini izləyən və istilik modullarının işini tənzimləyən temperatur və təzyiq sensorları quraşdırılıb. Hava yastığına malik anatomik forma istifadəsinin bədən quruluşuna uyğunlaşdır, bu da jiletin bədəni sıx tutmasını təmin edir.

Raket əleyhinə müdafiə sistemi

"SpaceX" şirkətinin rəhbəri İlon Mask orbitə 1000-ə qədər raket əleyhinə müdafiə (RƏM) peyki çıxarmağı təklif edib. Onun bu qərarı ABŞ Prezidenti Donald Trampın hakimiyyətə gəldiyi dövrdə verdiyi bəyanatla bağlıdır. Tramp bildirib ki, raket zərbələri ölkə üçün ən ciddi təhlükədir və bunun qarşısını almaq üçün ABŞ ərazisi tamamilə "Qızıl günbəz"lə, yəni İsrailin raket əleyhinə müdafiə sisteminə bənzər müdafiə qalxanı ilə əhatə olunmalıdır.

Müdafiə sənayesi kompleks şirkətləri arasında elan edilən müsabiqədə qalibin çox güman ki, "SpaceX", "Anduril" və "Palantir" şirkətlərindən ibarət birgə komandanın olacağı gözlənilir. Bu startaplar 180-dən çox rəqib arasında "Qızıl günbəz" layihəsinin tenderinin əsas favoritləridir.

Önümüzdəki həftələrdə hər üç şirkətin nümayəndələri Tramp administrasiyası və Pentaqon rəsmiləri ilə görüşərək təkliflərini təqdim edəçəklər. Bu təkliflərdən biri raket bu-

raxılıqlarını və onların uçuş trayektoriyalarını izləyəcək 400-dən 1000-dək hərbi peykin orbitdə yerləşdirilməsidir. Bundan əlavə, 200 zərbə peykindən ibarət ayrıca donanmanın yaradılması da planlaşdırılıb.

"Nissan" elektromobilini təqdim edib

"Nissan" Çinin "Dongfeng" şirkəti ilə birlikdə hazırlanan "N7" elektrikli sedanını nümayiş etdirib. Modelin hazırlanması zamanı əsas diqqət maksimal aerodinamik səmərəliliyə yönəlib. Bu, özünü elektromobilin siluetində və texniki göstəricilərində göstərir.

Yeni modelin interyeri minimalist üslubda tərtib olunub. Mərkəzi yeri 15,6 düymlik sensorlu ekran tutur. O, multimedia sisteminin interfeysini təqdim edir və rəqəmsal cihaz panelinin yanında yerləşir. Fiziki düymələrin demək olar ki, tamamilə olmaması mübahisələrə səbəb ola bilər, çünki sürən üzərindəki idarəetmələr istisna olmaqla,

bütün funksiyalar sensor səthlər vasitəsilə yerinə yetirilir. Ön oturmaçılar 49 sensorlu məlumatlarına əsaslanaraq smart tənzimləyici sistemlə təchiz olunub.

Daxili masaj funksiyası 12 nöqtəli sxem üzrə işləyir, mərkəzi qolaltında isə mini-soyuducu yerləşir. Bu soyuducu içkiləri mənfə 6 dərəcəyə qədər soyudur və ya 55 dərəcəyə qədər qızdırır. Model 400 voltluq arxitekturaya malikdir və iki fərqli (58 və 73 kilovat-saat) batareya seçimi ilə fərqlənir. Komplektasiyadan asılı olaraq, güc qurğusu 218-dən 272 at gücünə qədər (160-200 kilovat) dəyişir.

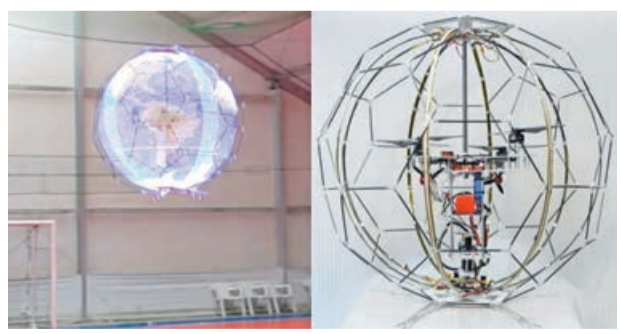
"Nissan N7"nin nə zaman satışa çıxacağı barədə isə hələlik məlumat yoxdur.

İldırımötürücü dron

Yaponiyanın "NTT" şirkəti ildırımötürücü qəfəs ilə təchiz olunmuş dron yaradıb. Bu yenilik şəhər infrastrukturlarının qorunması üçün istifadə edilə bilər.

Belə ki, cihaz göy gurultulu hava şəraitində səmaya qalxaraq ildırımın özünü çəkəcək və yərdə dəyə biləcək zərərlərin qarşısını alacaq. Yaponiyada ildırım zərbələrinin hər il 1,4 milyard ABŞ dollarına qədər zərər vurduğu şərəitdə bu texnologiya ənənəvi ildırımötürüclərə alternativ ola bilər.

Yeni innovativ dronlar kamikadze tipli deyil, onlar xüsusi ildırımötürücü

qəfəs ilə qorunurlar. Sınaq uçuşu zamanı yerdə birləşdirilmiş naqillə təchiz olunmuş dron 300 metr hündürlüyə qalxaraq ehtimal edilən qarşığa buluduna yaxınlaşıb. Elə həmin anda güclü bir elektrik impulsu qeyd alıb - şirkət iddia edir ki, dünyada ilk dəfə pilotsuz uçuş apara-

tı (PUA) vasitəsilə ildırım enerjisinin boşaldılması sistemi yaradılıb. Dron ildırım zərbəsindən sonra uçuşunu davam etdirə bilər, bu da onu qoruyan qəfəs sayəsində mümkün olub.

Şirkətdən bildirilib ki, dronun ildırım zərbəsindən sonra havada qala bilməsi əsas məqamdır. Texnologiyani təkmilləşdirmək üçün "NTT" ildırımın hara düşəcəyini daha dəqiq proqnozlaşdırmaq istəyir. Bundan əlavə, şirkət ildırımdan yaranan enerjinin təhlükəsiz şəkildə toplanması və istifadəsi yolları üzərində də çalışır.

Ülkar XASPOLADOVA,
"Azərbaycan"

Milli Qəhrəman Albert Aqarunovun xatirəsi anılıb

Bakıda Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Albert Aqarunovun əziz xatirəsinə həsr olunmuş tədbir keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbir "Magen David" Azərbaycan İnsan Hüquqları müdafiəsi və xeyriyyə cəmiyyətinin təşəbbüsü və təşkilatçılığı ilə baş tutub. Məqsəd Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda canından keçmiş qəhrəmanların, xüsusilə də yəhudi kökləri ilə yanaşı, əsl Azərbaycan övladı kimi tarixə düşmüş Albert Aqarunovun Vətənə sədəqətini, qəhrəmanlığını yeni nəsillərə çatdırmaq idi.

Tədbir Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin səsləndirilməsi ilə başlayıb. Ardınca Vətən uğrunda canından keçmiş bütün şəhidlərin

əziz xatirəsi birdəqiqətlik sü-kutla yad edilib.

Sonra şəhidlərimizə həsr olunmuş videoqarx nümayiş etdirilib.

Tədbirdə tanınmış ictimai-siyasi xadimlər, alimlər, din xadimləri və şəhidin ailə üzvləri iştirak ediblər. "Magen David" Azərbaycan İnsan Hüquqları müdafiəsi və xeyriyyə cəmiyyətinin sədri, Ümumisirail Qafqaz Yəhudiləri Assosiasiyasının Azərbaycan nümayəndəliyinin

rəhbəri David Seliverstov, Milli Məclisin deputatı, Azərbaycan-İsrail Parlamentlararası İşçi Qrupunun rəhbəri Anatoliy Raifilov, "Dağ Yəhudiləri" Dini İcmasının sədri Milix Yevdayev, Albert Aqarunovun qardaşı Rantik Aqarunov və digər nəticələr çıxış edərək Azərbaycanın qəhrəman övladları arasında Albert Aqarunovun xüsusi yer olduğunu vurğulayıblar. Qeyd olunub ki, Albert Aqarunov yalnız bir tank komandiri kimi de-

yil, həm də Vətənə sədəqətli, cəsarətli, xalqına bağlı bir şəxsiyyət kimi yaddaşlara həkk olunub. Çıxış edənler bu qəhrəmanlığın unudulmamasının və yeni nəsillərə ötürülməsinin vacibliyini vurğulayıblar.

Tədbir çərçivəsində Albert Aqarunova həsr olunmuş xüsusi videoqarx da nümayiş etdirilib. Daha sonra tanınmış incəsənət xadimlərinin iştirakı ilə bədii proqram təqdim olunub. İştirakçılar vətənpərvərlik və birlik ruhunda çıxışları böyük maraqla izləyiblər. Azərbaycan xalqının tolerantlıq, vətənpərvərlik və birgə yaşayış dəyərlərinin bir daha nümayiş olunduğu bu mərasim Albert Aqarunovun təmsalında bütün şəhidlərimizin xatirəsinə olan dərin ehtiramın təzahürü kimi yadda qalıb.

Fidan Hacıyevanın II Beynəlxalq Opera Festivalında şəhid ailələrindən istedadlı uşaqlar iştirak ediblər

Fidan Hacıyevanın II Beynəlxalq Opera Festivalının ikinci günü Qara Qarayev adına Mərkəzi İncəsənət Məktəbində keçirilib. "Qəlbimizdə yaşayanlar" adlı konsertdə istedadlı gənc vokalçılar, o cümlədən şəhid ailələrindən uşaqlar çıxış ediblər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, gecədə Qara Qarayev adına İncəsənət Məktəbinin şagirdləri (44 günlük Vətən müharibəsi veteranları Atəş Qarayevın sinfi) çıxış ediblər. Konsertdə incəsənət məktəbinin orkestri iştirak edib, Opera teatrının solisti Atəş Qarayev də daxil olmaqla incəsənət məktəbinin müəllimləri səhnəyə çıxtılar. Gecədə Azərbaycanın Xalq artisti Fidan Hacıyeva da çıxış edərək bəstəkar Könül Hüseynovanın Xalq şairi Vahid Əzizinin sözlərində yazılmış "Şuşam mənim" mahnısını ifa edib.

Beynəlxalq Opera Festivalının təşkilatçısı Fidan Hacıyeva AZƏRTAC-ın müxbiri ilə söhbətində şəhid ailələrindən olan uşaqların tədbirdə iştirakının vacibliyini vurğulayıb.

"Bu konsert çox xoş və səmimi şəraitdə keçdi. Heyrətamiz ab-hava yarandı. Tədbirdə Qara Qarayev adına İncəsənət Məktəbindən istedadlı şagirdlər iştirak

ediblər. Təbii ki, şəhid ailələrindən olan, çoxlu gözəl vətənpərvərlik mövzusunda mahnılar ifa edən uşaqlara böyük diqqət yetirilmişdi. Şalonda bu uşaqların anaları, qəhrəmanlarımızın həyat yoldaşları iştirak edirdilər. Tamaşaçılar uşaqları ayaq üstə alşıqlayırdılar", - deyərək Xalq artisti qeyd etdi.

Fidan Hacıyevanın II Beynəlxalq Opera Festivalı aprelin 23-dən 29-dək Bakıda keçirilir. Yeddi gün ərzində paytaxtda müxtəlif məkənlərdə tanınmış xarici və azərbaycanlı ifaçıların, həmçinin gənc opera müğənnilərinin, eləcə də 6-16 yaşarası gənc istedadlıların iştirakı ilə konsertlər təşkil olunub.

Ekologiya

Mingəçevirdə həftə ərzində daha 3600 ağac və gül kolu əkilib

Mingəçevirdə şəhər icra hakimiyyətinin təşkilatçılığı ilə "Konstitusiyaya və Suverenlik İli" çərçivəsində növbəti ağacəkmə aksiyası keçirilib.

Aksiyada şəhər rəhbərliyi, YAP şəhər təşkilatının, Mingəçevir Bələdiyyəsinin üzvləri, ictimaiyyət və media nümayəndələri iştirak ediblər. Tədbir öncəsi çıxış edən ŞİH-in başçısı İlham İsmayilov bildirdi ki, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının qəbulunun 30 ildən yeddi il ötürülməsi qələbəmizin 5-ci ildönümünü mü-nasibətilə Prezident İlham Əliyev 2025-ci ildə "Konstitusiyaya və Suverenlik İli" elan etmişdir: "Bununla bağlı şəhər

icra hakimiyyətində təşkilat komitəsi yaradılmış və tədbirlər planı hazırlanmışdır. Həmin plana əsasən, şəhərimizin idarə və müəssisələrində konfranslar, forumlar, "dəyirmi masa"lar, seminarlar, müsabiqələr, müxtəlif mədəni-kütləvi tədbirlər keçirilir. Şəhərimiz

yaşılıq zolaqlarının genişləndirilməsinə xidmət edən ağacəkmə aksiyalarının keçirilməsi də həmin tədbirlər sırasındadır".

Sonra iştirakçılar ərazidə Yaşıllaşdırma və Sanitar Təmizlik İdarəsinin işçilərinin əvəlcədən hazırladığı çalalara 200 küknar, şam və sərç ağac-

larının tinglərini əkmişlər. Ümumiyyətlə, həftə ərzində şəhərin müxtəlif ərazilərindəki yaşılıq zolaqları daha 600 həmişəyaşıl ağac tinqi və 3000 mövsümi gül kolları ilə genişləndirildi.

Ləzəm QULIYEV,
"Azərbaycan"

Sumqayıt da yaşllaşır

Sumqayıtda abadlıq və yaşıllaşdırma işləri davam edir. Son günlər Nəsimi adına Mədəniyyət və İstirahət Parkında 2 min qızılgül, 2,5 min mövsümi gül kolu, 2,2 min ədəd müxtəlif növ ağac əkilib.

Parkın ərazisində abadlıq işləri də aparılıb. Oturacaqlar dəyişdirilib və təmir edilib, işıqlandırma sistemi yenidən qurulub, təmizlik işləri aparılıb.

Qeyd edək ki, Sumqayıtda yaşıllaşdırma tədbirləri müntəzəm xarakter alıb. Demək olar ki, hər gün şəhərin ayrı-ayrı ərazilərində, yol kənarlarında yaşıllaşdırma işi aparılır, qurumuş ağaclar yeniləri ilə əvəzlənir, yeni öklülər lazımi aqrotexniki qulluq göstərilir. Paralel olaraq təmizlik və abadlıq işləri də aparılır. Abadlıq və kommunal xidmətlər idarəsinin işçiləri prospekt və küçələrdə ümumi səliqə-sahman yaradır, ağacların gövdələrini ağardır.

Sumqayıtlılar torpaqlarımızın azadlığı uğrunda həyatını qurban vermiş oğulların xatirəsinə ehtiram göstərirlər. Şəhidlərin adına çə-

kilmiş bulaqların ətrafında, eləcə də onların doğulduğu küçə və möhəllələrdə ağaclar və güllər əkir, həmin ərazilər təmiz saxlanılır. Şəhidlər xiyabanının ətrafı da daim abad olur. Havaların qızması ilə şəhərə turist axını güclənir. Bu səbəbdən Sumqayıt bulvarı və paytaxt istiqamətində yolların kənarında müxtəlif növ ağaclar əkilib. Ümumiyyətlə, sumqayıtlılar qonaqlı-qaralı şəhəri daha da yaşıllaşdırmağı, təmiz və abad saxlamağı özlərinin vətəndaşlıq borcu hesab edirlər.

Akif ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Boradigah qəsəbəsində ağacəkmə aksiyası olub

Masallı rayonu ərazisində "Konstitusiyaya və Suverenlik İli" çərçivəsində ağacəkmə aksiyaları davam edir.

Bu günlər Boradigah qəsəbəsində rayon icra hakimiyyətinin təşkilatçılığı ilə "Konstitusiyaya və Suverenlik İli" çərçivəsində ağacəkmə aksiyası keçirilmişdir. Aksiyada rayon rəhbərliyi, hüquq-mühafizə, idarə, məəssisə və təşkilatların nümayəndələri, şəhid ailələri, ziyalılar, din xadimləri və yerli sakinlər iştirak etmişlər. Tədbir çərçivəsində qəsəbə ərazisində meşə ağacları əkilib, onlara aqrotexniki qulluq göstərilmişdir.

"Azərbaycan"

Qusarda arıçılığa maraq çoxdur

Bu səbəbdən rayonun arıçılığa məşğul olan fermerləri ilə müntəzəm görüşlər keçirilir. Son belə görüş Quxuroba və Yuxarı Zeyxur kəndlərində baş tutmuşdur.

Qusar Dövlət Aqrar İnkişaf Mərkəzinin, Heyvan Sağlamlığı və Baytarlıq Xidmətləri İdarəsinin, Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Regional İdarəsinin məsul işçilərinin iştirakı ilə

səyyar formada keçirilən görüşlərdə arıçılara arı xostəlikləri, arılara qulluq və onların saxlanması, arı xostəlikləri ilə mübarizə qaydaları haqqında ətraflı məlumat verilmişdir.

Qeyd edilmişdir ki, arıçılıq Qusarda vacib sahələrdən biridir. Rayonun iqtisadiyyatında arıçılıq mühüm yer tutur. Bu sahədə iqtisadi inkişaf üçün arıçılıq sahələrində qurulan arıçılıq mərkəzləri yarmarkalarda seçilərək alınır. Rayona təşrif buyuran turistlərin ön çox maraqlandıqları da Qusar balıdır. Sonda

arıçılara maraqlandıran suallara cavablandırılmış və fikir mübadiləsi aparılmışdır.

Növbəti günlərdə belə görüşlərin Qalacıq və Kuzunqışlaq kəndlərindən olan arıçılara keçirilməsi nəzərdə tutulur.

A.ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

"Şahin" hərbi-idman oyunlarının zona birinciliyi keçirilib

Neftçala Olimpiya İdman Kompleksində Şirvan-Salyan regionu üzrə keçirilən zona birinciliyində Şirvan şəhərindən, Bilosavar, Hacıqabul, Neftçala və Salyan rayonlarının hər birindən 14 nəfər olmaqla 5 komanda iştirak edib.

Açılış mərasimində çıxış edən Neftçala Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı M.Seyidov bildirdi ki, müasir dövrdə ölkəmizdə gənc nəslin vətəndaş kimi formalaşması, mənəvi və fiziki cəhətdən hərtərəfli inkişafı və şəxsiyyət kimi kamilləşməsi prosesini cəmiyyətin qarşısında duran əsas vəzifələrdən biridir. "Şahin" hərbi-idman oyunlarının özünəməxsus xüsusiyyətlərə malik olmaqla hər bir gəncin Vətənə xidmətdə öz rolunu və yerini dərindən dərk etməsinə, yüksək şəxsi məsuliyyətin, hərbi vəzifəsinə yerini yetirmək üçün lazımi keyfiyyətlərin və bacarıqların formalaşdırılmasını zəruriyyəti ilə xarakterizə olunduğunu deyərək onu da vurğulayıb ki, 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan gənci öz vətənpərvərliyini, əzmini bütün dünyaya nümayiş etdirmişdir".

Açılış mərasimindən sonra yarışlara start verilib. Məktəblilər sıra hazırlığı, maneələri

dəf etmə, avtomatın sökülüb-yığılması, 100 metr məsafəyə qaçış, tumıkdə dartınma, mülki müdafiə hazırlığı, sanitariya yarışları və digər mərhələlər üzrə qüvvələrini sınayıblar. Hərbi-idman oyunlarının sonunda qiymətləndirməyə əsasən ən yüksək bal toplayan Şirvan şəhərini, Neftçala və Hacıqabul rayonlarını təmsil edən komandalara müvafiq olaraq ilk üç yerə layiq görülməklə.

Qeyd edək ki, Gənclər və İdman, Müdafiə, Elm və Təhsil, Fövqəladə Hallar Nazirlikləri, Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin birgə

təşkilatçıları Əsasnaməyə uyğun olaraq respublikanın ümumtəhsil müəssisələrindən şagirdlərinin iştirakı ilə təşkil edilən "Şahin" hərbi-idman oyunlarının keçirilməsində əsas məqsəd məktəblilərdə vətənpərvərlik tərbiyyəsinin gücləndirilməsi, onların mənəvi-psixoloji və hərbi-fiziki hazırlığını, eləcə də hərbi xidmətdə hazırlıq səviyyəsinin yüksəldilməsindən və "Şahin Zəfər" tarixinin təbliğ edilməsindən ibarətdir.

"Azərbaycan"

Bilmək istəyirəm

Küçədə təsədüfən bir hadisənin şahidi oldum və məni şahid kimi çağırırlar. Getmək məcburidirmi?

**Şahib SAMİROĞLU,
Sumqayıt şəhəri**

✓ Əgər şahid olduğunuz hadisə cinayət əməli ilə bağlıdır, siz cinayət prosesini həyata keçirən orqan tərəfindən şahid qismində çağırılıb və ya halda həmin orqanın çağırışı üzrə ifadə vermək üçün həmin orqana getməyiniz sizin vəzifənizdir. Belə ki, Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 95.4.1-ci maddəsinə əsasən, cinayət prosesini həyata keçirən orqanın çağırışı ilə istintaq və ya digər prosesual hərəkətlərdə iştirak etmək üçün gəlmək və dindirilməyə ona məlumat olan bütün hallar üzrə suallara tam və düzgün cavab vermək şahidin vəzifəsidir. Şahidin öz vəzifələrini icra etməsi Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş məsuliyyətə səbəb olur. Bununla belə dindirmə zamanı şahidin hansı cinayət işi üzrə çağırıldığını bilmək, özü və yaxın qohumlarına qarşı ifadələrin verilməsindən, materialların və məlumatların təqdim olunmasından imtina etməyi; cinayət prosesini zamanı sərf etdiyini xərclərin ödənilməsinə və cinayət təqibini həyata keçirən orqanın qanunsuz hərəkətləri nəticəsində ona vurulmuş ziyanı görə kompensasiya almaq və digər hüquqları mövcuddur.

Azərbaycanın övladının adını dəyişdirmək istəyirəm. Bu mümkündürmü? Əgər mümkündürsə, bunun üçün hansı hüquqi prosedurlar tələb olunur?

**Jasmin HƏSƏNİ,
Masazır qəsəbəsi**

Suallar cavablandırıldı:

**Fərhad NƏCƏFOV,
Azərbaycan Respublikası Vəkillər Kollegiyasının üzvü**

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-48-71,	Beynəlxalq həyat, idman və
Baş redaktor müavini	- 538-86-86, 539-72-39	informasiya şöbəsi
Məsəl katib	- 539-43-23,	Humanitar siyasət şöbəsi
Məsəl katib müavini	- 539-44-91,	İctimai əlaqələr şöbəsi
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompüter mərkəzi
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32, 538-35-55,	Mühəssislik
		- 539-59-83

AZ 1073, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, "Azərbaycan" nəşriyyatı, IV mərtəbə

az.reklam@mail.ru

www.azerbaijan-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnmə, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj 3516
Sifariş 819

Qiyməti 60 qəpik